ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΟΙ

ΛΟΓΟΙ

ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΙ

ΑΠΑΝΤΕΣ.

Accedunt Interpretatio et Notæ.

TOMUS SECUNDUS.

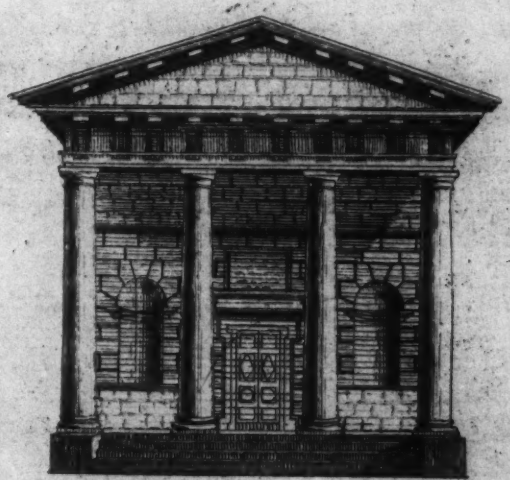

DUBLINII
Ex Ædibus Academicis.
MDCCLIV.

LECTORI. S.

ORATIONEM, quæ inſcribitur ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΗΣΟΥ, a Tomo hoc ſecundo ablegavimus. Sive ſit Hegeſippi, (ut vult Libanius,) ſive Scholiaſtæ alicujus opus; conſtat eam ab oratoris noſtri genere dicendi abhorrere, et ΔΕΙΝΩΣΕΩΣ Demoſthenicæ ſtudioſis ne minimam quidem voluptatem afferre poſſe.

Tabula

Tabula Orationum

Quæ in hoc Tomo ſecundo continentur.

Pag.

PHILIPPICA NONA.
VULGO
DE CHERSONESO. 3

PHILIPPICA DECIMA,
VULGO
TERTIA in PHILIPPUM. 38

PHILIPPICA UNDECIMA,
VULGO
QUARTA in PHILIPPUM. 74

PHILIPPICA DUODECIMA,
VULGO
ORATIO in EPISTOLAM. 122

Cui adjicitur

EPISTOLA PHILIPPI. 109

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Λόγῳ τῷ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ.

Ο ΛΟΓΟΣ ὅτος ὑπὲρ Διοπείθους ἔιρηται, καὶ ὧν ἐκεῖνος παρὰ Αθηναίοις κατηγόρητο· ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος, ἡ πρὸς Θρᾴκην, τῶν Αθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον· εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν, κατὰ τὰς Φιλίππου καιρὰς, κληρούχους ἑαυτῶν. Εθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Αθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν, καὶ ἀκτήμονες οἶκοι, τούτους πέμπειν ἀποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον πεμπόμενοι ὅπλα τε, ἐκ τοῦ δημοσίου, καὶ ἐφόδιον. Καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε· καὶ πεπόμφασιν ἀποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο, καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς· Καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν, καὶ οὐκ Αθηναίων. Εντεῦθεν δὴ Διοπείθης ἐπολέμει Καρδιανοῖς· οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι· καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς Αθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανοὺς, ὡς αὐτῷ προσήκοντας· ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτοὺς, εἴ τί φασιν ἠδικῆσθαί. Ως δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Αθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπεμψεν· ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τῷ Φιλίππῳ πρὸς τὴν Μεσογείαν, τὴν ἄνω Θρᾴκην, πολεμοῦντος πρὸς τὸν Οδρυσσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θρᾴκην, ὑπήκοον οὖσαν τῷ Μακεδόνος, κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε· καὶ ἔφθη, πρὶν Φίλιππον ἐπανελθεῖν,

ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον, καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ γενόμενος. Διόπερ ὁ Φίλιππος, ὁ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸς Αθηναίους, κατηγορῶν τῦ στρατηγῦ, καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικρυς· καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων κατατρέχουσι τῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιῦσιν αὐτόν· πρὸς ὃς ὁ Δημοσθένης ἐναντιῦμενος, διέξεισι ὑπὲρ Διοπείθους ἵσταται· ὅτε γὰρ ἄδικά, φησιν, αὐτὸν πεποιηκέναι· Φιλίππυ γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην, καὶ ἀδικῦντος τὴν τῶν Αθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τῦτον ἔργα πολεμίυ διαπράττεσθαι· ὅτε συμφέρειν λέγει τοῖς Αθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν, καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνυ δύναμιν, ἥτις νῦν ἀποκρύεται Χερρόνησυ Φίλιππον. Τὸ δὲ ὅλον, ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ· καὶ τῦ Φιλίππυ ποιεῖται πολλὴν κατηγορίαν, ὡς ἀδίκυ καὶ παρασπόνδυ, καὶ τοῖς Αθηναίοις καὶ τοῖς Ελλησιν ἐπιβυλεύοντος.

ΔΗΜΟΣ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΕΝ

ΧΕΡΡΟΝΗΣΩ

ΛΟΓΟΣ.

α'. ΕΔΕΙ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸς λέγοντας ἅπαντας ἐν ὑμῖν, μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα, μήτε πρὸς χάριν· ἀλλ', ὃ βέλτιςον ἕκαςος ἡγεῖτο, τοῦτ' ἀποφαίνεσθαι· ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων. Ἐπειδὴ δ' ἔνιοι, τὰ μὲν, φιλονεικίᾳ, τὰ δ' ἤτινι

δήποτ' αἰτίᾳ, προάγονται λέγειν, ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς πολλὰς, δεῖ πάντα τἄλλ' ἀφέντας, ἃ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. Ἡ μὲν οὖν σπουδὴ, περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ, καὶ τῆς στρατείας, ἣν, ἐνδέκατον μῆνα τυτονὶ, Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ ποιεῖται. Τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι, περὶ ὧν Διοπείθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν, εἴρηνται. Ἐγὼ δὲ, ὅσα μέν τις αἰτιᾶταί τινα τούτων, ὡς κατὰ τὰς νόμους, ἐφ' ὑμῖν ἐστὶν, ὅταν βούλησθε, κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ, κἂν μικρὸν ἐπιμεῖναι, περὶ αὐτῶν σκοπεῖν, ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι· καὶ οὐ πάνυ δεῖ, περὶ τούτων, ὅτ' ἐμὲ, ὅτ' ἄλλον ὀλίγα, διισχυρίζεσθαι. Ὅσα δ', ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ πόλει Φίλιππος, καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὤν, πειρᾶται πορίσασθαι, κἂν ἅπαξ ὑστερίσωμεν, οὐκ ἔστ' ἔξομεν σῶσαι· περὶ τούτων δ' οἶμαι, τὴν ταχίστην, συμφέρειν καὶ βουλεύεσθαι καὶ πα-

παρεσκευάσθαι· καὶ μή, τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς καληγορίαις, ἀπὸ τούτων ἀποδείναι.

β'. Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρ' ὑμῖν, ὑδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τεθαύμακα ὅ καὶ πρώην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα, ἢ πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν τὴν εἰρήνην, συμβουλεύειν. Ἐστι δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ὑμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ' ὑμᾶς, ὑδὲν δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον· καὶ τάγε ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχοντα ὁρῶ. Εἰ δ', ἃ μὲν ἡμεῖς ὠμόσαμεν, καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν, καὶ γεγραμμένα κεῖται· φαίνεται δ', ἀπ' ἀρχῆς, ὁ Φίλιππος, πρὶν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τὰς κληρώχους, ἃς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ μὲν τῶν ὑμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, (ὑπὲρ ὧν ψηφίσμαθ' ἕτερα ἐγκαλοῦντα κύρια

ταυτί·) πάντα δὲ τὸν ἄλλον χρόνον, συνεχῶς, τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων λαμβάνων, καὶ ἐφ' ἡμᾶς συσκευαζόμενος· τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἁπλῶς, ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; ὑ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων, ὃ ὑπερβαίνουσιν ἑκόντες ἔτοι. Τί ὖν ἐστὶ τοῦτο; ἀμύνεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ' ἡμῖν. Πλὴν, εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι, νὴ Δία, ἕως ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀτλικῆς, καὶ τοῦ Πειραιῶς, ὁ Φίλιππος, ὅτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, ὅτε ποιεῖ τὸν πόλεμον. Εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται, καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ὁρίζονται, ὅτι μὲν δήπουθεν ὅθ' ὅσια, ὅτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν, ὅθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν.

γ'. Οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγορίαις ἃς Διοπείθης κατηγορῆσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτός. Τί γὰρ, δήποτε, τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν δώσομεν, ἂν τῆς Ατ-

Ατλικῆς ἀπέχηται· τῷ Διοπείθει δὲ ὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θραξὶν ἐξέσται; ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ, νὴ Δία, ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται, δεινὰ δὲ ποιοῦσιν οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν Ελλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ· ἔστω· γιγνέσθω ταῦτα· ὐδὲν ἀντιλέγω. Οἶμαι, μέντοι, δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν, ὥσπερ, τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα, καὶ πορίζοντα χρήματα, ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, ὕτω, τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πειθῆτε· εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖτε ὅτι ὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον δι' ὃ τὰ παρελθόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπόλωλεν. Ισ τε γὰρ δήπου, τοῦθ', ὅτι ὐδενὶ τῶν ἁπάντων πλέον κεκράτηκε τῆς πόλεως Φίλιππος, ἢ τῷ, πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι. Ο μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκυίαν ἀεὶ περὶ αὐτὸν, καὶ προει-

δ᾽ὡς ἃ βέλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης, ἐφ᾽ οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ, πάρεστιν· ἡμεῖς δ᾽, ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβώμεθα, καὶ παρασκευαζόμεθα. Εἶτ᾽ οἶμαι συμβαίνει, τῷ μὲν, ἐφ᾽ ἃ ἂν ἔλθῃ, ταῦτ᾽ ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν· ἡμῖν δ᾽, ὑστερίζειν, καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι· καὶ τὴν μὲν ἔχθραν, καὶ τὸ βέλεσθαι κωλύειν, ἐνδεδεῖχθαι· ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην περισοφλισκάνειν.

δ΄. Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τἄλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις· πράττεται δὲ τοῦτο, καὶ κατασκευάζεται, ὅπως, ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς ὕσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας πάνθ᾽ ὅσα βέλεται Φίλιππος διοικήσεται. Θεωρεῖτε γὰρ τὸ πρᾶγμα, πρῶτον, ὃ γίγνεται· νυνὶ, δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων, ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλὴν (ὡς φασιν οἱ παρόντες) ἀπὸ Μακεδονίας, καὶ Θετταλίας.

Εἰν

Εἀν ὖν παρμείναις τὰς ἐτησίας, ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μέν, οἶεσθε, τὰς Βυζαντίας μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, ὥσπερ νῦν, καὶ ὅτε παρακαλέσειν ὑμᾶς, ὅτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν ὐκ οἶμαι· ἀλλὰ, καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ τούτοις εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ παραδώσειν τὴν πόλιν, ἄν περ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτός. Οὐκοῦν, ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμης βοηθείας, ὑδὲν αὐτὰς ἀπολωλέναι κωλύσει. Νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ· φάνυ γε. Αλλ' ὅμως αὐτὰς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. Καὶ μὴν ὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς ἐπὶ Χερρόνησον ὐκ ἥξει· ἀλλ' εἴγε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς δεῖ σκοπεῖν, ἣν ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί φησι τὰς ἐν Χερρονήσῳ. Αν μὲν τοίνυν ἢ τὸ συνεστηκὸς τοῦτο στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται, καὶ τῶν ἐκείνης τὶ κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ' ἅπαξ διαφθαρήσεται,

σεται, καὶ διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴῃ; κρινῶμεν Διοπείθην, νὴ Δία. Καὶ τί τὰ πράγματα ἔσται βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδε βοηθήσομεν αὐτοί. Αν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; Αλλὰ, μὰ Δί', οὐχ ἥξει. Καὶ τίς ἐγγυητής ἐστι τούτου; ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἔρημόν τινες οἴονται δεῖν τὸν Ελλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππῳ; τί δ', ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θράκης, καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ, μηδὲ Βυζαντίῳ (καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα, ἢ Μέγαρα ἥκῃ, τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ πρώην ἐπ' Ωρεόν, πότερον κρεῖττον ἐνθάδε αὐτὸν ἀμύνεσθαι, καὶ προσελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ατλικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευάζειν ἐκεῖ τινὰ ἀσχολίαν αὐτῷ; Εγὼ μὲν οἶμαι τοῦτο.

ε'. Ταῦτα τοίνυν ἅπαντα εἰδότας καὶ λογιζομένους, χρὴ, μὰ Δί', οὐχ ἥν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει δύναμιν κατα-

κατασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλύειν πειρᾶσθαι, ἀλλ' ἑτέραν αὐτὸς προσπαρασκευάζειν, καὶ συνευπορῦνται ἐκείνῳ χρημάτων, καὶ τἆλλα οἰκείως συναγωνιζομένους. Εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ μοι, πότερα βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει τοὺς ὁποιούς τινας ὄντας, (οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω) εὐσθενεῖν καὶ παρ' Αθηναίοις εὐδοξεῖν, καὶ πλείους γίγνεσθαι, τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ, διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων, διασπασθῆναι, καὶ διαφθαρῆναι; τοῦτ' ἂν, οἶμαι, φήσειεν. Εἶθ', ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, ταῦθ' ἡμῶν τινὲς ἐνθάδε πράττουσιν, εἶτα ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα.

ϛ'. Βούλομαι τοίνυν ὑμᾶς μετὰ παῤῥησίας ἐξετάσαι τὰ παόντα πράγματα τῇ πόλει, καὶ σκέψασθαι τί ποιῶμεν αὐτοὶ νῦν, καὶ ὅπως χρώμεθα αὐτοῖς. Ημεῖς ὅτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, ὅτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν, ὅτε

τῶν

τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, ὅτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν, ἢ ὅσα ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν, καὶ σκοποῦμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ὅτ', ἐπειδήπερ ὅτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν· ἀλλ', ἐν μὲν τοῖς λόγοις, τὰς τῆς πόλεως λέγοντας ἀξία, ἐπαινοῦμεν· ἐν δὲ τοῖς ἔργοις, τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. Ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν πορίσοντα ἐρωτᾶν, τί ἂν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ' ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί ἂν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δώσετε, μήτε ὅσ' ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐάσετε, μήτε τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. Εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε, καὶ περὶ ὧν ἄν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων

τούτων προκατηγορούντων ἀκροᾶσθαι, τί ἄν τις λέγοι;

ζ'. Ο, τι τοίνυν δύνασθε ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους ὑμῶν μαθεῖν δεῖ. Λέγω δὲ μετὰ παῤῥησίας· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην. Πάντες ὅσοι πώποτ' ἐκπεπλεύκασι παρ' ὑμῶν στρατηγοί, (ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν τιμῶμαι) καὶ παρὰ Χίων, καὶ παρὰ Ερυθραίων, καὶ παρ' ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται (τούτων τῶν τὴν Ασίαν οἰκούντων λέγω) χρήματα λαμβάνουσι· λαμβάνουσι δὲ, οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς, ἐλάττονα· οἱ δὲ μείζω δύναμιν, πλείονα· καὶ διδόασιν οἱ διδόντες, ὅτε τὰ μικρὰ, ὅτε τὰ πολλὰ, ἀντ' οὐδενός· οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται· ἀλλ' ὠνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ' αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μηδὲ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι δὲ τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα· φασὶ δ' εὐνοΐᾳ διδόναι· καὶ τοῦτο τοὔνομα ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. Καὶ δὴ καὶ νῦν, τῷ Διοπείθει στρατεύμ' ἔχοντι, σαφῶς ἐστὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι δώσουσι χρήματα

τα

τα πάντες ἕτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν, τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν μηδὲν, μήτε αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει, στρατιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ ἀέρος; οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει καὶ περισαιτεῖ καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων διάγει. Οὐδὲν ἂν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ὑμῖν, ἢ περιλέγουσιν ἅπασι, μηδετιοῦν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τῷ μελλήσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί γε, ἢ συγκατασκαμμένῳ. Τοῦτ' εἰσὶν οἱ λόγοι· μέλλει πολιορκεῖν· τοὺς Ελληνας ἐκδίδωσι· μέλει γάρ τινι τούτων τῶν τὴν Ασίαν οἰκούντων Ελλήνων· ἀμείνους μέν τ' ἂν εἶεν τῶν ἄλλων, ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι· καὶ τόγε, εἰς τὸν Ελλήσποντον ἐκπέμπειν ἕτερον στρατηγόν, τοῦτ' ἐστὶν· εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης, καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα κωλύσαι δύναιτ' ἄν· καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν· ὐ, μὰ Δί', ὐ δαπάναις καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν·

λάτλειν· ἐπεὶ τοῦτό γ' ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς ἐχθροὺς, ὃς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν, καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν, καὶ χρήματα εἰσφέρειν δεῖ, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν· ἐπὶ δ' ἡμᾶς αὐτοὺς, ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος· ταῦτ' ἐστὶν ἱκανά· ταῦτ' ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων· ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν ὅτοι ποιοῦσι.

η'. Καὶ τὸ μὲν, τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους, δεινὸν ὄν, οὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς, οἱ καθήμενοι ὅτως ἤδη διάκειθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ, παρελθὼν, ὅτι Διοπείθης ἐστὶ πάντων τῶν κακῶν αἴτιος, ἢ Χάρης, ἢ Ἀριστοφῶν, ἢ ὃν ἂν εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν, εὐθέως φατὲ καὶ θορυβεῖτε ὡς ὀρθῶς λέγει· ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι ληρεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πάντων τῶν κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστιν αἴτιος· (εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει·) ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ

ταῦτ'

ταῦτ' ἐστὶν, οὐκ ἔχετε ἀντιλέγειν· ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε, καὶ ὥσπερ ἀπολλύναι τὶ νομίζειν. Αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι, πρὸς θεῶν, ὅταν ἕνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παῤῥησία) παρεσκευάκασιν ὑμᾶς, ἐκ πολλοῦ, τῶν πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, φοβεροὺς καὶ χαλεπούς, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, ῥαθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους. Αν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε· ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως δὲ οὐκ ἔστι κολάσαι, οὐκ ἔχετε, οἶμαι, τί ποιήσετε· ἐξελεγχόμενοι δὲ, ἄχθεσθε. Εχρῆν δὲ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοὐναντίον ἢ νῦν, ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πραΰς καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ τοὺς συμμάχους, ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ δίκαια· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου, φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς ἐπιδείκνυναι· πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους, ἐν ἐκείναις

ἔσθ'

ἔσθ' ὁ ἀγών. Νῦν δὲ, δημαγωγῶντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολήν, οὕτω διατεθείκασιν, ὥς, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι, πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν.

θ'. Φέρε γάρ, πρὸς Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ Ἕλληνες, ὧν νυνὶ παρήκατε καιρῶν διὰ ῥᾳθυμίαν, καὶ ἔρριν' ὑμᾶς· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμπετε ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγετε ὡς ἐπιβουλεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ ἅπασι τοῖς Ἕλλησι, καὶ ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα· ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν γὰρ ταῦτα. Εἶτ', ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τἀνθρώπου, καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀπολωλεκότος, ὥστε μὴ ἂν δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, ὅτε τὴν Εὔβοιαν ἠλευθερώσατε, ὅτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε· ἀλλ' ἐκεῖνος μέν,

ὑμᾶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων, (εἰ δεῖ τὰς τὰ τοιαῦτα ποιοῦνταs ὑγιαίνειν φῆσαι) δύο ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράννους, τὸν μὲν, ἀπαντικρὺ τῆς Ατλικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν δ', ἐπὶ Σκιάθῳ· ὑμεῖς δὲ οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλεσθε· ἀλλ' εἰάκατε καὶ ἀφέστατε δηλονότι αὐτῷ, καὶ φανερὸν ποιήκατε ὅτι, οὐδὲ ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον ὑμεῖς γε κινήσεσθε. Τί οὖν πρεσβεύετε, καὶ κατηγορεῖτε, καὶ πράγματ' ἡμῖν παρέχετε; Αν ταῦτα λέγωσι, τί ἐρῦμεν, ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ. Εἰσὶ τοίνυν τινὲς οἳ τότ' ἐξελέγχειν τὸν παριόντα οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι· ταῦτα μὴ ποιεῖν ἃ νυνὶ ποιεῖτε· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ· καὶ ὅπως, ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσωσι.

ι'. Περὶ

ι'. Πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε· καὶ παύσασθε περὶ τούτων κατηγοροῦντες ἀλλήλων· καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει· φρασθήσω δέ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλις' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι· εἰ δὲ μὴ, σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτην καὶ Λασθένην τοὺς Ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν φρούδοσαν, πάντων κάκις' ἀπολώλασιν· ὑδενὶ, μέντοι, μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· ὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον ὐδὲ ἕν τῶν πάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. Καὶ τοῦτ' εἰκότως τεύπον τινὰ νῦν γε δὴ πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι, ὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, ὐδὲν ἔσται αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν

ἀνθρώπῳ, ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. Εἰ γὰρ ὑμεῖς αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ ἄρχειν ἀρχὴν οὐ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι, καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι, δεινοί· καὶ ὅλως, ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξαφελέσθαι, ἕτοιμοι. Οὐκ ἂν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεύρειν· οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ὁ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος.

ια'. Πρῶτον μὲν δή, διὰ τοῦτο, δεῖ ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· δεύτερον δὲ, εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν κατασκευάζεται· καὶ, ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ἡμῶν ἀμυνεῖται. Οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδεὶς,

βδηλὶς, ὥςε ὑπολαμβάνειν, τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν, (τί γὰρ ἄλλό τις ἂν εἴποι Δρογίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάςειραν, καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ κατασκευάζεται) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ, ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους καὶ χειμῶνας, καὶ τὰς ἐχάτας κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δὲ Αθήνῃσι λιμένων καὶ νεωρίων, καὶ τειχῶν, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀρχυρίων, καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσειν ὑμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκιοῖς σιροῖς, ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. Οὐκ ἔςι ταῦτα· ἀλλὰ, κἀκεῖνα, ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος, καὶ τἄλλα πάντα πραγματεύεται. Τί ἦν; εὖ φρονούντων ἀνθρώπων ἐςὶν, εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκες ον ταύτην ῥαθυμίαν ἀποθέσθαι· χρήματα δ' εἰσφέρειν, καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεχὲς τοῦτο συμμενεῖ ςράτευμα ὑρᾶν καὶ πράττειν· ἵν', ὥσπερ

ἐκεῖνος ἑτοίμην ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς Ελληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν ἑτοίμην ἔχητε· ὁ γάρ ἐστι βοηθείαις χρωμένοις ὐδέποτ' ὐδὲν τῶν δεόντων πράξαι· ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκεραιοτάτην γενέσθαι οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. Κἂν οὕτω ποιήσητε, καὶ ταῦτ' ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ, Φίλιππον ἀναγκάσετε, ὃ μεῖζον ὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθὸν· ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου.

ιβ'. Εἰ δέ τῳ δοκεῖ, ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ', ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ

μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελῶν τὸ ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. Εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν, (ὑ γάρ ἀνθρώπων γε ὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος) ὡς, ἂν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα πρᾴξητε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει· αἰσχρὸν μέν, νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεούς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥᾳθυμίας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι. Καὶ ἔγωγε αὐτὸς ἂν τεθνάναι μᾶλλον, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι, βουλοίμην. Οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔγω· μὴ ἀμύνεσθε· ἅπαντα πράττεσθε· εἰ δὲ μηδενὶ μὲν τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρᾴττωμεν ἅπαντες, ὅτι, ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ, χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, τοῖ ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ ποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν, νὴ Δί', ἀναγκη τίς ᾖ;

ἀλλ', ἢν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, ὃ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δύλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. Διαφέρει δέ τί; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ, μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν παλαμάτων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης, οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἂν εἴποι τις· δύλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ἃ μήτε γένοιτο, ὅτε λέγειν ἄξιον.

ιγ'. Πάντα, τοίνυν, τἄλλα εἰπὼν ἂν ἡδέως, καὶ δείξας ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ', ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν, ὡς ἀγαθόν· καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην, ὡς χαλεπόν· καὶ, διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βέλονται· καὶ τοιοῦτος λόγος, ἐξ ὧν, ἀναβάλλεσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ, τι βούλεται· ἐκ δὲ τούτων, περιγίγνεται, ὑμῖν μὲν, ἡ σχολὴ, καὶ

καὶ τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν· ἃ δέδοικ' ὅπως μήποθ' ἡγήσηθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆθαι· τούτοις δὲ, αἱ χάριτες, καὶ ὁ μισθὸς, ὁ πότων. Ἐγὼ δ' οἶμαι, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ἕτοιμα ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ', ἃ πεισόμεθα ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν· καὶ, τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εἰπεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. Καίτοι, ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, ἐφ' ὑμῖν ἐστί· τὴν δὲ Ἑλλάδα πᾶσαν ἐφεξῆς ὅτῳσι Φίλιππος ἁρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

ιδ'. Τί ποτ' ὄν ἐστὶ τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ, τὸν μὲν, οὕτω φανε-

ρῶς

ρῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα, πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα πώποτε τούτων εἰπεῖν, ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ; τὸς δὲ, μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα, συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιεῖν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω· ὅτι, τὴν ὀργὴν, ἣν εἰκός ἐστι γίγνεσθαι παρ' ὑμῶν, ἄν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τὸς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα, τρέψαι βούλονται· ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε· καὶ κατηγορῶσι μὲν αὐτοὶ, μὴ δίκην δὲ δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν. Τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν, ὡς ἄρα βούλονται πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν· καὶ περὶ τούτων ἡ διαδικασία αὕτη ἐστίν. Ἐγὼ δὲ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι, ὑγιαίνοντος Αθηναίων ὑδενὸς πόλεμον, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. Εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι. Αλλ' ἐπειδὰν

δὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτὸς ἴῃ, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ πολεμεῖν ἡμῖν ἐρεῖ· ὥσπερ οὐδ' Ωρείταις, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν αὐτῶν· οὐδ' Ολυνθίοις ἐξαρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. Η, καὶ τότε, τὸς ἀμύνεσθαι κελεύοντας, πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; ὑκῶν ὑπόλοιπον δουλεύειν· ὁ γὰρ ἄλλό γ' οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ, μήτ' ἀμύνεσθαι, μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. Καὶ μήν, οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ὁ κίνδυνος· ὁ γὰρ ὑφ' αὑτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι, δουλεύειν μὲν ὑμεῖς ὅτ' ἐθελήσετε, ὅτε, ἂν ἐθελήσητε, ἐπίστασθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε.

ιέ. Ὡς, ἦν, ὑπὲρ τῶν ἐχάτων ὄντος τῦ ἀγῶνος, φρονῆκεν ὕτω γινώσκειν· καὶ τὺς πεπρακότας αὐτὺς ἐκείνῳ, μισεῖν τε, καὶ ἀποτυμπανίσαι. Οὐ γάρ ἐστιν, ὐκ ἔστι, τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρὺς ὑπηρετῦντας ἐκείνῳ· ἀλλ' ἀνάγκη, τύτοις ὥσπερ φρυρίοις φρουπλαίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. Πόθεν γὰρ οἴεσθε, νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; (ὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τῦτο) καὶ, τὺς μὲν ἄλλυς, εὖ ποιῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾷν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον, Θετταλυὺς, πολλὰ δυὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παρῦσαν δυλείαν· ὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο ὐδεὶς, ὅσα τὺς ταλαιπώρυς Ολυνθίυς, πρότερον δυὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίυς τε νῦν ὑπάγει, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδυὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμυ πολλῦ καὶ χαλεπῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τύτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν ἃ δὴ πάντες ἴσασιν,

ἴσασιν, οἱ δ', ὅ, τι ἄν ποτε συμβῇ, πείσονται. Ὑμεῖς δὲ, ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ', ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; οὐ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; οὐ νῦν τὴν πόλιν τῶν Καρδιανῶν ἔχει, καὶ ὁμολογεῖ; Τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις, καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι, ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ τὸν λαβόντα χρήματ' αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. Οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ολύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ολυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρπῶσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μηδὲν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέσωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνει-

ἀνεῖλεν· ἀλλ' Αθήνησιν, ὐ μόνον Αμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. Τοιγάρτοι, τούτων μὲν, ἐκ πτωχῶν, ὄντων ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ, ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν· ὧν ἁπάντων ἔδ' ὑμεῖς ἄποροι. Ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ ἐᾶν ταῦτα φέρεσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ελλησι καὶ βαρβάροις, γέγονεν· ὑμεῖς δὲ, ἔρημοι, καὶ ταπεινοὶ· τῇ μὲν τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ, λαμπροί· τῇ δ' ὧν πρόσηκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι.

ις'. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν, ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυ-

ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' ὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, ὐδενὸς αὐτὺς ἀδικοῦντος. Εἶτα φησὶν, ὃς ἂν τύχῃ παρελθών, ὐ γὰρ ἐθέλεις γεάφειν, ὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ' ἄτολμος εἶ, καὶ μαλακός. Εγὼ δὲ θρασὺς μὲν, καὶ βδελυρὸς, καὶ ἀναιδὴς, ὅτ' εἰμὶ, μήτε γενοίμην· ἀνδρειότερον μέντοι, πολλῷ πάνυ, τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. Οστις μὲν γὰρ, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, παριδὼν ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ, ὐδεμιᾷ ταῦτ' ἀνδρίᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὑτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν, καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφαλῶς, θρασύς ἐστιν. Οστις δ', ὑπὲρ τοῦ βελτίστου, πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον, ἀεὶ, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν, προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γινέται ἢ οἱ λογισμοὶ, τούτων δ' ἀμφοτέρων ὑπεύθυνον ὑμῖν ἑαυτὸν παρέχει, οὗτός ἐστιν ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμος

γε

γε πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν· οὐχ οἱ, τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος, τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες· ὃς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλῶν, ἢ νομίζειν ἀξίως πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ', εἴ τις ἔροιτό με, εἰπέ μοι, σὺ δὲ δή, τί τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθὸν πεποίηκας; ἔχων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν, καὶ χορηγίας, καὶ χρημάτων εἰσφορὰς, καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι· ἀλλ', ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι· ἀλλὰ, δυνάμενος ἄν, ἴσως· ὥσπερ καὶ ἕτεροι, κατηγορεῖν, καὶ χαρίζεσθαι, καὶ δημεύειν, καὶ τἄλλα, ἃ ποιοῦσιν ὅτοι, ποιεῖν, οὐδ' ἐφ' ἑνὶ τούτων πώποτ' ἐμαυτὸν ἔταξα· οὐδὲ πρυτανεύσαιμι, οὔθ' ὑπὸ κέρδους, οὔθ' ὑπὸ φιλοτιμίας· ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ' ὑμῖν, ὑμεῖς δὲ, εἰ πείθοισθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε· οὕτω γὰρ ἂν ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. Οὐδέ γ' ἐμοὶ δοκεῖ δικαίου τοῦτ' εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' εὑρίσκειν,

ρίσκειν, ἐξ ὧν, ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον ἀεί, μὴ τὸ ῥᾷστον, ἅπαντας λέγειν· ἐπ' ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται· ἐπὶ τοῦτο δὲ, τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην.

ιζ'. Ηδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα καὶ τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὡς ἆρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα· ἔστι δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγοι τὰ παρ' ἐμοῦ· δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεώς τινος. Εγὼ δ', ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. Οὐκ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα· καὶ τοῦθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ῥᾳδίως οἶμαι δείξειν. Ισχε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγόρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν, καὶ τὴν Εὐβοέας σώζειν, ὅτε Θηβαῖοι κατεδηλοῦντο αὐτούς· καὶ λέγων εἶ-

πεν ὕτω πως· εἰπέ μοι, βελεύεσθε, ἔφη, Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε, καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρων; οὐκ ἀναπάντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς; Οὐκοῦν εἶπε μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος, ἐποιήσατε δ' ὑμᾶς· ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπεσκήφθη. Εἰ δ', ὁ μὲν εἶπεν, ὡς οἷόν τε, τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπε τότε, ὑμεῖς δ' ἀπερράθυμήσατε, καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐκ οἷόν τε. Οὕτω τοίνυν, καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω νῦν, καὶ περὶ ἃν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε· τὰ δὲ βέλτιστα ἐπιστήμῃ λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος.

ιη'. Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας, καταβήναι βούλομαι. Χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας, εἴ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἄν τις αἰτιάσηται, τὸ

τὸ ὅλον καταλύοντας· φρέσβεις ἐκπέμπειν φανταχῆ, τὺς διδάξοντας, νθθετήσοντας, φράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει. Παρὰ πάντα ταῦτα, τὺς ἐπὶ τοῖς φράγμασι δωρθοκῆνταις κολάζειν, καὶ μισεῖν ἀεὶ καὶ φανταχῆ· ἵν' οἱ μέτριοι, καὶ δικαίως ἑαυτὺς παρέχοντες, εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι, καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. Κἂν ὕτω τοῖς φράγμασι χρῆσθε, καὶ παύσησθε ὀλιγωρῆντες ἁπάντων, ἴσως ἄν, ἴσως καὶ νῦν ἔτι, τὰ λοιπὰ βελτίω γένοιτο. Εἰ μέντοι καθεδεῖσθε, ἄχει τῷ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δὲ δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐκ ὀρῶ λόγον ὅτις, ἄνευ τῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ πρόσηκεν, δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

ΑΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Τῆ καὶὰ Φιλίππυ Λόγυ τρίτυ.

ΑΠΛΗ τῆ λόγυ τύτυ ἡ ὑπόθεσις. Φιλίππυ γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος· συμβουλεύει τοῖς Αθηναίοις ὁ Ρήτωρ, ἀναῤῥῆναι, καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα· ὡς κινδύνυ μεγάλυ καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένυ, καὶ πᾶσι κοινῆ τοῖς Ελλησιν.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

α'. ΠΟΛΛΩΝ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων, ὀλίγυ δεῖν καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ' ᾗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, ὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας Ἑλληνας ἀδικεῖ, καὶ πάντων, εὖ οἶδ' ὅτι, φησάντων γ' ἂν (εἰ καὶ μὴ ποιῶσι τοῦτο) καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν ἅπασι προσήκειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως, καὶ δίκην δώσει· εἰς τοῦτο ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ πεφυκότα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς

ἀληθὲς δὲ ἦ, εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβού-
λοντο οἱ παρόντες, καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς,
ἐξ ὧν ὡς φαυλότατα ἔμελλε τὰ πράγ-
μαθ' ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεί-
ρον, ἢ νῦν διατεθῆναι. Πολλὰ μὲν οὖν
ἴσως ἐστὶν αἴτια, τοῦ ταῦθ' οὕτως ἔχειν,
καὶ οὐ παρ' ἓν οὐδὲ δύο, εἰς τοῦτο τὰ πράγ-
ματα ἀφῖκται· μάλιστα δὲ, ἂν περ ἐξε-
τάζητε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ τὸς χαρί-
ζεσθαι μᾶλλον, ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν
προαιρουμένους· ὧν τινὲς μὲν, ὦ ἄνδρες Α-
θηναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύ-
νανται, ταῦτα φυλάττοντες, οὐδεμίαν πε-
ρὶ τῶν μελλόντων φρόνοιαν ἔχουσιν· οὐκοῦν
οὐδ' ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν· ἕτεροι δὲ,
τὸς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰτιώμε-
νοι καὶ διαβάλλοντες, οὐδὲν ἄλλο ποιοῦ-
σιν, ἢ ὅπως ἡ μὲν πόλις αὐτὴ παρ' αὑ-
τῆς δίκην λήψεται, καὶ περὶ τοῦτ' ἔσ-
ται· Φιλίππῳ δ' ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ πρά-
ττειν ὅ, τι βούλεται. Αἱ δὲ τοιαῦται πο-
λιτεῖαι, συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι
δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων.

β'. Ἀξιῶ δ' ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐάν τι τῶν ἀληθῶν μετὰ παῤῥησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο παρ' ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. Σκοπεῖτε γὰρ ᾗδί· ὑμεῖς τὴν παῤῥησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων, οὕτω κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς ξένοις, καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῖς μεταδεδώκατε· καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ' ὑμῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ, τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων. Ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. Εἶθ' ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις, τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι, πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούσιν· ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις, περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. Εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω· εἰ δ' ἃ συμφέρει τοῖς πράγμασι χωρὶς κολακείας ἐθελήσετε ἀκούειν, ἕτοιμος λέγειν· καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει, καὶ πολλὰ πρόεται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς

τὰ

τὰ δέοντα ποιεῖν βέλτιον ἔτι, πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. Καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρελθοῦσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. Τί ἦν ἐστὶ τοῦτο; ὅτι ἤτε μικρὸν ἤτε μέγα ἠδίκει τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν, κακῶς τὰ πράγματα εἶχεν· ἐπεὶ τοιγε εἰ πάντ' ἃ προσῆκε πρατ[ό]ντων ὑμῶν οὕτω διέκειτο, οὐδ' ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. Νῦν δὲ τῆς μὲν ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθε ὑμεῖς ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.

γ'. Εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει πολεμεῖν, καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δὲ ὅτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πολλοῦ καταλαμβάνοντος ἐκεῖνο, καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἐχόντος, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος, ἀνέ-

ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον· ἀνάγκη φυλάττεσθαι, καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτου· ἔστι γὰρ δέος μήποθ' ὡς ἀμυνόμενα γράψας τις καὶ συμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. Ἐγὼ δὲ, τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι· εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ πότερον εἰρήνην ἢ πόλεμον ἄγειν δεῖ· εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει, καὶ ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τοῦτο, (ἵν' ἐντεῦθεν ἄρξωμαι) φημὶ ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν· καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν, καὶ πράττειν, καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· εἰ δ' ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὑτὸν, τεῖνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλεται, τοῖς δ' ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται· τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι; Φάσκειν δὲ εἰρήνην ἄγειν, εἰ βούλεσθε, ὥσπερ ἐκεῖνος, ὃ διαφέρομαι· εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπολαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τὰ ἄλλα λαβὼν ἐφ' ἡμᾶς

ἡμᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται· ἔπειτα, ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ' ἐκείνου τὴν εἰρήνην ἄγειν λέγει. Τοῦτο δ' ἐστὶν, ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων ἁπάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸν μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ' ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι. Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου προμενοῦμεν ἕως ἂν ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι· οὐδὲ γάρ, ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ, καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι· τοῦτο μὲν γὰρ Ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως σταδίους, εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον, ἢ ἐκείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν, ἢ αὐτὸν ἐν Μακεδονίᾳ· πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν, καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας, ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο καὶ φίλους· καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν οἱ παρακολουθοῦντες αὐτῷ πορευομένῳ· καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον πολλοί, Θηβαίοις δὲ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον· καὶ μὴν καὶ Φερὰς,

πρό-

πρώην, ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθών, ἔχει καταλαβών· καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις Ὠρείταις τυτοισὶ, ἐπισκεψομένυς ἔφη τὺς ϛρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔνοιαν· συνδάνεσθαι γὰρ αὐτὺς ὡς νοσῦσι καὶ ϛασιάζυσιν ἐν αὐτοῖς· συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀληθινῶν, ἐν τοῖς τοιύτοις καιροῖς παρεῖναι. Εἶτ' οἴεσθε, οἱ μὲν ὐδὲν ἂν αὐτὸν ἐδυνήθησαν ποιῆσαι κακόν, μὴ παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τύτυς μὲν ἐξαπατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προῤῥήσεως πολεμήσειν; καὶ ταῦθ' ἕως ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε; ὐκ ἔϛι ταῦτα· καὶ γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικυμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλύντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμένων, καὶ κρίνειν βυλομένων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἀλλήλυς ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν, ἐφ' ἑαυτὸν προείπει τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ μισθοφορύντων τὺς λόγυς ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλυσιν ὑμᾶς, λέγοντες, ὡς ἐκεῖνός γε ὐ πολεμεῖ

λεμεῖ τῇ πόλει. Αλλ' ἔστιν, ὦ πρὸς τοῦ Διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν, ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ' εἰρήνην ἢ πολεμῶνθ' ἑαυτῷ σκέψαιτ' ἄν; οὐδείς πω.

δ'. Ο τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, ὅπω Διοπείθους στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ἐν Χερρονήσῳ νῦν ὄντων ἀπεστραλμένων, Σέρριον καὶ Δορίσκον κατελάμβανε, καὶ τὰς ἐκ Σερρίου τείχους καὶ ἱερᾶς ὄρους στρατιώτας ἐξέβαλεν, ὃς ὁ ἡμέτερος στρατηγὸς κατέστησε. Καίτοι ταῦτα πράττων, τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν γὰρ ὠμωμόκει. Καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἐστίν; ἢ, τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτά ἐστιν, ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος ὅτος· τὸ δ' εὐσεβὲς, καὶ τὸ δίκαιον, ἄν τ' ἐπὶ μικρᾷ τις, ἄν τ' ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν. Φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ' εἰς Χερρόνησον, ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ελληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει, καὶ

καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ, καὶ ἐπιτέλλει ταῦτα, τί ποιεῖς; φησὶ μὲν γὰρ ὁ πολεμῶν· ἐγὼ δὲ τοσούτῳ δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖνον ὁμολογεῖν ἄγειν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα κατασκευάζοντα, καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην παρόντα, καὶ τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, καὶ πάνθ' ὅσα πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην, καὶ πολεμεῖν ὑμῖν· εἰ μὴ καὶ τὸν τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσαγάγωσιν. Ἀλλ' οὐ φήσετε. Ὃ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ. Τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσατ' ἄν, εἴ τι γένοιτο; τῷ, τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι· τῷ, Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον· τῷ, Πελοποννησίους τἀκείνῳ φρονῆσαι. Εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἐφιστάντα καὶ κατασκευάζοντα,

τοῦτον

τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὑμῖν ὁρίζομαι. Ὑμᾶς δὲ, ἐὰν μὲν ἀμύνησθε ἤδη, σωφρονήσειν φημί· ἐὰν δὲ ἀναβάλλησθε, οὐδὲ τοῦτο ὅταν βούλησθε, δυνήσεσθε ποιῆσαι. Καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέστηκα τῶν ἄλλων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν συμβουλευόντων, ὥστε, οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου νῦν σκοπεῖν, οὐδὲ Βυζαντίου· ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατηγοῖς, πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται, ἀποστεῖλαι· βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἐν κινδύνῳ μεγίστῳ καθεστηκότων. Βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι· ἵν', εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν, καὶ φρόνοιάν τιν' ὑμῶν γε αὐτῶν, εἰ καὶ μὴ τῶν ἄλλων ἅπα βούλεσθε, ποιήσησθε· ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν, μήτ' αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε.

ε'. Οτι

ε'. Οτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικρῶ καὶ ταπεινῶ τοκαταρχὰς ὁ Φίλιππος ἠυξηται, καὶ ἀπίςως καὶ ςασιαςικῶς ἔχυσι πρὸς αὐτὸς οἱ Ελληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνυ γενέσθαι, ἢ νῦν, ὅθ' ὕτω πολλὰ προειλῆφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ' ὅσα τοιαῦτ' ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. Αλλ' ὁρῶ συγχεχωρηκότας ἅπανταις ἀνθρώπυς, ἀφ' ὑμῶν ἀρξαμένυς, αὐτῷ, ὑπὲρ ὃ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον ἅπαντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ Ελληνικοί. Τί ὃν ἐςὶ τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ, τι βόλεται, καὶ καθ' ἕνα ἕκαςον ὑτωσὶ περικόπτειν, καὶ λωποδυτεῖν τὰ τῶν Ελλήνων, καὶ καταδυλῦσθαι τὰς πόλεις, ἐπιόντα. Καίτοι πρεςάται μὲν ὑμεῖς, ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ελλήνων ἐγένεσθε· πρεςάται δὲ, τριάκοντα ἑνὸς δέοντα, Λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι τὸς τελευταίυς τυτυσὶ χρόνυς, μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην· ἀλλ' ὅμως, ὅθ' ὑμῖν

ὑμῖν, ὅτε Θηβαίοις, ὅτε Λακεδαιμονίοις, ὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦτο ὑπὸ τῶν Ελλήνων, ποιεῖν ὅ, τι βούλεσθε· ὐδὲ πολλοῦ δεῖ· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν Αθηναίοις, ἐπειδή τισιν ὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν πολεμεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἠδικημένων· καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν δυναστείαν τὴν αὐτὴν ταύτην ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχείρουν, καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. Καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, ὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς ὅτι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως, ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἐωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠόμεθα δεῖν. Καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται, καὶ Λακεδαιμονίοις, ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι, καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις, ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἔλαττόν ἐστιν, ὦ ἄν-

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν, οἷς ἐπιπολάζει, ἠδίκηκε τοὺς Ἕλληνας· μᾶλλον δὲ, οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τούτων ἐκεῖνα. Καὶ τοῦτο ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴδιον δεῖξαι.

ς'. Ὀλυνθον μὲν δή, καὶ Μεθώνην, καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης, ἐῶ· ἃς ἁπάσας ὅτως ὠμῶς ἀνήρηκεν, ὥστε μηδένα, μήδ' εἰ πώποτ' ὠκίσθησαν, εἶναι ῥᾴδιον προσελθόντα εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνηρημένον, σιωπῶ. Ἀλλὰ Θετταλία, πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς πολιτείας αὐτῶν παῤῥηται, καὶ τετραδαρχίας κατέστησε παρ' αὐτοῖς, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν; Αἱ δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται; καὶ ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; ὁ διαῤῥήδην ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς γεγραφεν, ἐμοὶ δ' ἔστιν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους; καὶ ὁ γεγραφε μὲν ταῦτα, τοῖς ἔργοις δὲ ὁ ποιεῖ· ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται·

οἴχεται· πρότερον ἦκεν ἐπ' Ἀμβρακίαν· Ἠλιν ἔχει, τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελοποννήσῳ· Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρώην· ὕθ' ἡ Ἑλλὰς, ὕθ' ἡ Βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀνθρώπου. Καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες, καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἀγανακτοῦμεν· οὕτω δὲ κακῶς διακείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὡς' ἄχει τῆς τήμερον ἡμέρας, οὐδὲν ὅτε τῶν συμφερόντων, οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, οὐδὲ συςῆναι, οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι· ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν· τὸν χρόνον κερδαίναι τοῦτον, ἵν ἄλλος ἀπόλλυται, ἕκαςος ἐγνωκὼς, ὡς γέ μοι δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεταί τὰ τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράτλων· ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἤ τινος ἄλλου κακοῦ, καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου.

ζ'. Καὶ μὴν, κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἢ ὑφ' ἡμῶν ἔπαθον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἓν ὑπὸ γνησίων γε ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἠδικοῦντο· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦτο, ὥσπερ ἂν εἴ τις υἱὸς, ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος, διώκει τὶ μὴ καλῶς, μήδ' ὀρθῶς· κατ' αὐτὸ μὲν τοῦτο, ἄξιος μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας· ὡς δ' οὐ πρόσηκων, ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὢν ταῦτα ἐποίει, οὐκ εἶναι, λέγειν· εἰ δέ γε δοῦλος, ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, ἠρᾴκλεις, ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν, καὶ πολλῆς ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. Ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου, καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ Βαρβάρου ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον πρίασθαι. Καίτοι, τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι, τίθησι

τίθησι μὲν τὰ πύθια, τὸν κοινὸν τῶν Ελλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ πατρῇ, τοὺς δ' ἄλλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν, καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ελληνας πατρώων ἐστὶ, καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν θρεμμαντείαν τοῦ Θεοῦ, πατρώσας ἡμᾶς, καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριέας, καὶ τοὺς ἄλλους Αμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ελλησιν ἅπασι μέτεστι; γεάφει δὲ Θετταλοῖς, ὁντινα χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους, τοὺς μὲν, εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλόντας τῶν Ερετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ωρεὸν, τύραννον Φιλιστείδην κατασήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ελληνες, ἀνέχονται· καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ οἱ τὴν χάλαζαν, ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν· εὐχόμενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι· κωλύειν δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. Οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ελλὰς ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη τοῦχατόν ἐστιν. Οὐ Κορινθίων ἐπ' Αμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ

Αχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος, ὁμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώσειν; ἐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀφήρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίοις πορεύεται, συμμάχους ὄντας ἐχ ἡμῶν; ἐῶ τἄλλα· ἀλλὰ Χερρόνησον τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν. Ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἅπαντες, μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα, καὶ πρὸς τὸν πλησίον ἀποβλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὕτω φανερῶς πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντος. Καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθε, ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, ποιήσειν;

η'. Τί οὖν αἴτιον τούτων; ὁ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὕτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. Ἦν τί τοῦτ', ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν· ὃ καὶ τῶ Περσῶν ἐκράτησε πλήθους, καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας, οὔτε πεζῆς μάχης ἐδεμιᾶς ἡττᾶτο· νῦν δ' ἀπολωλός, ἅπαντα λε-

λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα. Τί δ' ἦν τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν· ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν ἀεὶ βουλομένων, ἢ καὶ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα, χρήματα λαμβάνοντας, ἅπαντες ἐμίσουν· καὶ χαλεπώτατον ἦν, τὸ δωροδοκοῦντα ἐξελεγχθῆναι· καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον· καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ συγγνώμη. Τὸν δ' καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόντων, καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πρατλόντων, πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν φρίαθαι παρὰ τῶν λεγόντων οὐδὲ τῶν ςρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς Βαρβάρους καὶ τοὺς τυράννους ἀπιςίαν, οὐδ' ὅλως τῶν τοιούτων οὐδέν. Νῦν δ' ἅπαντ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπρατται ταῦτα· ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων, ὑφ' ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. Ταῦτα δ' ἔςι τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμολογῇ· συγγνώμη, τοῖς

ἐλεγχομένοις· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ· τἆλλα πάντα, ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. Ἐπεὶ τειήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος, καὶ χρημάτων πρόσοδοι, καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία, καὶ τἆλλα, οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπαντα καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῷ· ἀλλ' ἅπαντα ταῦτα ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίνεται.

θ'. Ὅτι δ' ὕτω ταῦτ' ἔχει τὰ μὲν νῦν, ὁρᾶτε δήπου, καὶ ὐδὲν ἐμοῦ πρόσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ' ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις, ὅτι τἀναντία τούτων εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω· οὐ λόγους ἐμαυτῷ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων δεικνύων, ἃ ἐκεῖνοι κατέθεντο, εἰς στήλην χαλκῆν γράψαντες, εἰς ἀκρόπολιν· ὐχ ἵνα αὐτοῖς ἦ χρήσιμα (καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν) ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. Τί οὖν λέγει τὰ γράμματα;

ματα; ΑΡΘΜΙΟΣ, φησὶν, Ο ΠΥΘΩΝΑΚΤΟΣ, Ο ΖΕΛΕΙΤΗΣ, ΑΤΙΜΟΣ ΕΣΤΩ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ, ΑΥΤΟΣ ΚΑΙ ΓΕΝΟΣ. Εἶθ' ἡ αἰτία προσγέγραπται, δι' ἣν τοῦτ' ἐγένετο· ΟΤΙ ΤΟΝ ΧΡΥΣΟΝ ΤΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΜΗΔΩΝ, ΕΙΣ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟΝ ΗΓΑΓΕΝ, (ὐκ Αθήναζε). Ταῦτ' ἐστὶ τὰ γράμματα. Λογίζεσθε δὴ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, καὶ θεωρεῖτε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἦν ποτὲ ἡ διάνοια τῶν τότε Αθηναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα; ἐκεῖνοι Ζελείτην τινὰ Αρθμιον, δοῦλον βασιλέως, (ἡ γὰρ Ζέλεια ἐστὶ τῆς Ασίας) ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόνησον, οὐκ Αθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ τῶν συμμάχων, αὐτόν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους εἶναι. Τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἧν ἂν ὑτωσί τις φήσειεν ἀτιμίαν (τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Αθηνῆσι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλεν;) ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει· ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ΥΠΕΡ ΩΝ ΑΝ ΜΗ ΔΙΔΩ ΔΙΚΑΣ, ΦΟΝΟΥ ΔΙΚΑΣΑΣΘΑΙ. Αλλ' εὐαγὲς ἦν τὸ ἀποκτεῖναι· ΚΑΙ ΑΤΙΜΟΣ, φησὶ, ΤΕΘΝΑΤΩ.

Τοῦτο

Τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι. Οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς ἁπάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὐτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· ὁ γὰρ ἂν αὐτοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται, ἢ διαφθείρει, μὴ τῷδ' ὑπολαμβάνουσιν· ἐκόλαζον δ' ἕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, ὡς ἂν αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. Ἐκ δὲ τούτων, εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ Βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ Βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. Ἀλλ' ὁ νῦν· ὁ γὰρ ὕστως ἔχει· ὑμεῖς, ὅτε μὲν τὰ τοιαῦτα, ὅτε μὲν τὰ ἄλλα· ἀλλὰ πῶς; ἵστε αὐτοί. Τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; καὶ παραπλησίως δὲ καὶ ὁδὲν βέλτιον ὑμῶν, ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. Διόπερ φημὶ ἔγωγε, καὶ σπουδῆς πολλῆς, καὶ βουλῆς ἀγαθῆς, τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. Τίνος εἶπω; κελεύετε, καὶ ὑμῖν ὑγιεῖς; ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγίνωσκε.

ΑΝΑΓ-

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ.

ί. ΕΣΤΙ τοίνυν τὶς εὐήθης λόγος πα-
ρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βου-
λομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα ὕπω Φίλιππός
ἐστι τοιοῦτος, οἷοί ποτ' ἦσαν Λακεδαιμό-
νιοι, οἳ θαλάττης μὲν ἦρχον, καὶ γῆς
ἁπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον,
ὑφίστατο δὲ οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ' ὅμως ἠμύ-
νατο κἀκείνους ἡ πόλις, καὶ οὐκ ἀνηρ-
πάσθη. Ἐγὼ δὲ, ἁπάντων, ὡς ἔπος εἰ-
πεῖν, πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ
οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον,
οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον, ἢ τὰ τοῦ πολέμου κε-
κινῆσθαι, καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν
γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε, καὶ πάν-
τας τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, τέτταρας μῆ-
νας, ἢ πέντε, τὴν ὡραίαν αὐτὴν, στρα-
τεύεσθαι· καὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἐμβαλόν-
τας, καὶ κακώσαντας τὴν τῶν ἀντιπά-
λων χώραν, ὁπλίταις καὶ πολιτικοῖς
στρατεύμασιν, ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου πά-
λιν· ἔτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ

πο-

πολιτικῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδὲν· ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ πρόφασιν τὸν πόλεμον· νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τὰς προδόσεις ἀπολωλεκότας· οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως, οὐδ' ἐκ μάχης γινόμενον. Ακούετε δὲ Φίλιππον, οὐχὶ τῷ φάλαγγας ὁπλιτῶν ἄγειν, βαδίζοντ' ὅποι βούλεται· ἀλλὰ τῷ ψιλοὺς ἱππέας, τοξότας ξένους, τοιοῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον· ἐπειδὰν δὲ τούτοις κρατῶν πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς καὶ τεταραγμένους προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας, δι' ἀπιστίαν, ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπιστήσας, πολιορκεῖ. Καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα, ὡς οὐδὲν αὐτῷ διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν διαλείπει. Ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότας, δεῖ, καὶ λογιζομένους, μὴ προῖσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν, μηδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας, ἐκτραχηλισθῆναι· ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι, καὶ ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται, σκοποῦντας, οὐχὶ

ἐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι· πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει, ἄν περ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ποιεῖν ἐθέλωμεν ἃ δεῖ· ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς ἄγειν καὶ φέρειν ἐστὶ πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν· ἄλλα μυρία· εἰς δὲ ἀγῶνα, ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται.

ια'. Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γινώσκειν, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ, τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους, ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε, ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ ὅ, μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεούς, οὐ δύνασθε ὑμεῖς ποιῆσαι, οὐδὲ βούλεσθε· ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας, ἢ παρανοίας, ἢ, οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἐμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ) ὥστε λοιδορίας, ἢ φθόνου, ἢ σκώμματος ἕνεχ', ἥστινος

τινος

τινος ἂν τύχητε αἰτίας, ἀνθρώπους μιαροὺς, ὧν ὑβρίσθη ἂν ἀρνηθείη ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτε ἄν τισι λοιδορηθῶσι· καὶ οὐχὶ τοῦτό πω δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσι. Καίτοι θεάσασθε, ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐξέλειν ἀκριβῶς· λέξω δὲ ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε.

ιβ'. Ησαν ἐν Ολύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι, τινὲς μὲν τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ πάνθ' ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ· τινὲς δὲ ὑπὲρ τοῦ βελτίστου, καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται, πρᾶττοντες· πότεροι δὲ τὴν πατρίδα ἀπώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας πρόδοσαν, ὧν προδοθέντων, Ολυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες· καὶ ὅτ' ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τὸν γ' Απολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ολυνθίων ἐπείσθη. Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνοις τὸ

ἔθος

ἔθος τοῦτο πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' ὐδαμοῦ· ἀλλ' ἐν Ερετρίᾳ ἐπειδή γε, ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν ξένων, ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν, καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἶδ' ἐπὶ Φίλιππον· ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ, μᾶλλον δὲ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ερετριεῖς, τελευτῶντες ἐπείθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν· καὶ γάρ τοι πέμψας Ιππόνικον ὁ σύμμαχος καὶ φίλος αὐτοῖς Φίλιππος, καὶ ξένους χιλίους, τὰ τείχη περιεῖλε τῷ Πορθμῷ, καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ιππαρχον, Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη βουλομένους σώζεσθαι· τότε μὲν, πέμψας τοὺς μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ, τοὺς μετὰ Παρμενίωνος.

ιγ'. Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ' ἐν Ωρεῷ, Φιλισκείδης μὲν ἐστρατήγει Φιλίππῳ, καὶ Μένιππος, καὶ Σωκράτης, καὶ Θόας, καὶ Αγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι

ἔχυσι τὴν πόλιν· καὶ ταῦτ' ἤδεσαν ἅπαντες· Εὐφραῖός δέ τις ἄνθρωπος, καὶ παρ' ὑμῖν ποτ' ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι, καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται· ὅτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο, καὶ περιπλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου τοῦ τῶν Ωρειτῶν, πολλὰ ἂν εἴη λέγειν. Ενιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως, ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιςείδην, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, αἰδόμενος ἃ πράττουσι· συςραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ, καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον, καὶ πρυτανευόμενοι παρ' ἐκείνου, ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. Ορῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος ὁ τῶν Ωρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν ὠκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον εἶναι ταῦτα παθεῖν ἔφη, καὶ ἐπέχαιρε. Μετὰ ταῦθ', οἱ μὲν, ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο, ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν· τῶν δὲ πολλῶν, εἴτις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὐφραῖον οἷα ἔπαθε μεμνημένος· οὕτω δ' ἀθλίως

ἀθλίως διέκειντο, ὥστε ὁ πρότερον ἐτόλμησεν ὐδεὶς, τοιούτου κακοῦ προσιόντος, ῥῆξαι φωνὴν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῆσαν οἱ πολέμιοι. Τηνικαῦτα δ', οἱ μὲν ἠμύνοντο, οἱ δὲ πρὐδίδοσαν· τῆς δὲ πόλεως ὅτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἱ μὲν ἄρχουσι, καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σώζοντας αὐτοὺς, καὶ τὸν Εὐφραῖον, ἑτοίμους ὄντας ὁτιοῦν ποιεῖν, τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δὲ ἀποκτείναντες· ὁ δ' Εὐφραῖος ἐκεῖνος, ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει Φιλίππῳ.

ιδ'. Τί ἦν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τοῦ, καὶ τοὺς Ολυνθίους, καὶ τοὺς Ερετριεῖς, καὶ τοὺς Ωρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτῶν. Οπερ καὶ παρ' ὑμῖν· ὅτι, τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν, οὐδὲ βουλομένοις, ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν, ὅπως σωθήσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς

χαρίζονται, Φιλίππῳ συμπεπάτηκεν· εἰσφέρειν ἐκέλευον· οἱ δ', οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν, καὶ μὴ πιστεύειν· οἱ δ', ἄγειν εἰρήνην, ἕως ἐγκατελήφθησαν· τἄλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι πάντ', (ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω) οἱ μέν, ἐφ' οἷς ἤδη χαρίεντται, ταῦτ' ἔλεγον· οἱ δ', ἐξ ὧν ἔμελλον σωθήσεσθαι. Πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα, οὐχ ὅτως, ὅτε πρὸς χάριν, ὅτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προῖεντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἥττασθαι ἐνόμιζον· ὦ, νὴ τὸν Δία, καὶ τὸν Ἀπόλλω, δέδοικα ἔγωγε μὴ πάθητε ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε, ἐκ λογισμοῦ μηδὲν ὑμῖν ἐνόν· καὶ τοὺς εἰς τοῦθ' ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν, οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες, ἢ δι' ἄγνοιαν, εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν. Καίτοι μὴ γένοιτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ· τεθνάναι γὰρ μυριάκις κρεῖττον, ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππῳ· καὶ πρέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. Καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν Ὠρειτῶν χάριν,

ειν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὐτούς, τὸν δ' Εὐφραῖον ἐώθεσαν καλεῖν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους μὲν πρέσβεις ἀπήλασε, Κλειτάρχῳ δὲ ἐνέδωκεν αὐτόν. Διαλεύσσεί γε, μαστιγούμενοι καὶ σφαζόμενοι· καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο, τῶν, τὸν μὲν Λασθένην ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. Μωρία, καὶ κακία, τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους αὐτούς, καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὁτιοῦν ἢ δεινὸν πείσεσθαι. Καὶ μὴν ἐκεῖνό γε αἰσχρὸν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν, συμβάντος τινὸς, τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι. Πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότε εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν Ὠρεῖται· πολλὰ Φωκεῖς· πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι. Αλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς;

ἕως ἂν σώζηται τὸ σκάφος, ἄν τε μεῖζον, ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρα ἐφεξῆς πρόθυμον εἶναι, καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν, μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψῃ τοῦτο, σκοπεῖσθαι· ἐπειδὰν δὲ ἡ θάλαττα ὑπέρχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῶοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον· τί ποιῶμεν; πάλαι τὶς ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθηται· ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ, καὶ γράψω δὲ, ὥστε, ἂν βούλησθε, χειροτονήσετε.

ιέ. Αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ παρασκευαζόμενοι τριήρεσι, χρήμασι, καὶ στρατιώταις λέγω· (καὶ γάρ, ἂν ἅπαντες δουλεύειν δήπου συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ὑμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον·) ταῦτα δὴ πάντα παρασκευασάμενοι, καὶ ποιήσαντες τοῖς Ἕλλησι φανερὰ, τὰς ἄλλας ἤδη παρακαλῶμεν, καὶ τὰς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχῇ, εἰς Πελοπόνησον, εἰς

Ρό-

Ρόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω· (οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέξηκε, τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα κατασρέψασθαι) ἵν' ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ· εἰ δὲ μή, χρόνος γε ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν· ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα, καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον· οὐδ' αἱ πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόνησον ἐκεῖναι, καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ, καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος ἐκείνοισι, καὶ Ηγήσιππος, καὶ Κλειτόμαχος, καὶ Λυκοῦργος, καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις πεμφθέντες, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπιχεῖν ἐκεῖνον, καὶ μήτ' ἐπ' Αμβρακίαν ἐλθεῖν, μήτ' ἐς Πελοπόνησον ὁρμῆσαι. Οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν. Καὶ γὰρ εὔηθες, τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς περιμένους, τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι· καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας, ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. Οὐ λέγω ταῦτα· ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ,

χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν, καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι ποιεῖν· αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας, τότε καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν. Ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἥλικον ὑμῖν ὑπάρχει· εἰ δ' οἴεσθε, Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν, ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδεάσεσθε τὰ πράγματα, οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ, ἂν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι· ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον· ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο, καὶ κατέλιπον, μετὰ πολλῶν, καὶ καλῶν, καὶ μεγάλων κινδύνων. Εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσῃ σκοπῶν, πρῶτον μὲν, οὐδὲ μή ποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας· ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάντα ὅσα ὑ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γενήσεται· εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ' ἂν πάλαι, ἕνεκα τοῦ μηδὲν ὑμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν· ἀλλ' οὐκ εἰσίν. Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἶομαι καὶ

καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα, τούτων γιγνομένων· εἰ δέ τις ἔχει τούτων τὶ βελτίον, λεγέτω, καὶ συμβουλευέτω. Ο, τι δ' ὑμῖν δόξειε, τοῦτ' ὦ πάντες θεοὶ, συνενέγκοι.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Τῦ κατὰ Φιλίππυ Λόγυ τετάρτυ.

ΚΑΙ ὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἴχει τῷ φθάνοντι, καὶ πλέον ὐδὲν, ὕτε ἴδιον, πλὴν τὸ πιρὶ τῆς ὁμονοίας πολίτευμα. Διαφερομένων γὰρ τῶν πλησίων πρὸς τὺς πίνητας, ὁ Δημοσθένης καταπαύειν πιρᾶται τὴν ςάσιν· τῷ μὶν δήμῳ παραινῶν, μὴ δημεύειν τὰς τῶν πλησίων ὐσίας, τοῖς δὶ πλησίοις, μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τῦ δημοσίυ λήμματος· πείθει δὶ τὺς Αθηναίυς, καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλία, πιρὶ συμμαχίας πρισβεύισθαι.

ΔΗΜΟΣ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

α'. ΚΑΙ σπουδαῖα νομίζων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, περὶ ὧν βουλεύεσθε, καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. Οὐκ ὀλίγων δ' ὄντων ἁμαρτημάτων, οὐδ' ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτ' ἔχει, οὐδὲν ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρὸν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις ὑμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον σπουδάζετε, ὅσον ἂν κάθησθε ἀκούοντες ἤν τις προσαγγελθῇ τι νεώ-

νεώτερον· εἶτ' ἀπελθὼν ἕκαστος ὑμῶν, ὃ μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέμνηται.

β'. Ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια, καὶ πλεονεξία, ἣ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους Φίλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος, ὅσην ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπιχειρεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου· καὶ γὰρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν δύναιτό τις, ὡδὶ λογισάσθω· ἡμεῖς οὐδαμοῦ πώποτε, ὅπου περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν, οὐδ' ἀδικεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων πανταχοῦ κρατοῦμεν, καὶ περίεσμεν τῷ λόγῳ· ἀρ' οὖν διὰ ταῦτ' ἐκείνῳ φαύλως ἔχει τὰ πράγματα, ἢ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἐπειδὰν γάρ, ὁ μέν, λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ ὅπλα, πᾶσι τοῖς οὖσιν ἑτοίμως κινδυνεύσων, ἡμεῖς δὲ καθώμεθα, οἱ μέν, εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἱ δ' ἀκηκοότες, εἰκότως, οἶμαι, τὰ ἔργα τοὺς λόγους παρέρχεται· καὶ πρόσεχουσιν ἅπαντες, οὐχ οἷς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς

ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιῶμεν· ἔστι δὲ ταῦτα, ὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα· ὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν.

γ'. Τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι ταυταχοῦ· καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, οὐκ οἶδ' εἴ τις ἐστὶ τῶν πασῶν λοιπὴ, πλὴν ἡ ὑμετέρα. Καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνου τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν ὅσοις πράγματα πράττεται· πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τὰ βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν κατα-

στρεφο-

τρεφομένην τὸς ἐναντιωμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι· ἡμεῖς δὲ ὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἀλλ' οὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιοῦτον ἐοικαμεν ἀνθρώποις. Εἶτ' οἶμαι (δεῖ γάρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ πῶς συνεδρεύσουσι· τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; ὐ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι, μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεούς, προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τοῦτο γνῷ καὶ εἰδῇ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥαστώνη, καὶ ῥαθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, οὕτω κἂν ταῖς πόλεσιν, ὐκ ἀφ' ἑκάστου τῶν ἀμελουμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἅπαντι. Ορᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον·

(ταῦτα

ἡμεῖς δικαίοις, ἢ νῦν ἂν εἴποιμεν, ἀλλ' οἷς ποιῶμεν· ἔστι δὲ ταῦτα, ὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα· ὐδὲν γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν.

γ'. Τοιγάρτοι διεστηκότων εἰς δύο μέρη ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν, εἰς τὸ μήτε ἄρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενός, μήτε δουλεύειν ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ, καὶ νόμοις ἐξ ἴσου πολιτεύεσθαι· τῶν δ' εἰς τὸ ἄρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν, ἑτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἂν οἴωνται τοῦτο δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἱ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἱ τυραννίδων καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι πανταχοῦ· καὶ πόλις δημοκρατουμένη βεβαίως, ὐκ οἶδ' εἴ τις ἐστὶ τῶν πασῶν λοιπὴ, πλὴν ἡ ὑμετέρα. Καὶ κεκρατήκασιν οἱ δι' ἐκείνους τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν ὅσοις πράγματα πράττεται· πρώτῳ μὲν πάντων, καὶ πλείστῳ, τῷ τὰ βουλομένους χρήματα λαμβάνειν, ἔχειν τὸν δώσοντα ὑπὲρ αὐτῶν· δευτέρῳ δὲ καὶ ὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν κατα-

στρεφο-

τρεφομένην τὸς ἐναντιωμένους αὐτοῖς, ἐν οἷς ἂν αἰτήσωσι χρόνοις, παρεῖναι· ἡμεῖς δὲ ὐ μόνον τύτοις ὑπολειπόμεθα, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ἀλλ' ὐδ' ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα· ἀλλὰ μανδραγόραν πεπωκόσιν, ἤ τι φάρμακον ἄλλο τοιῦτον ἐοίκαμεν ἀνθρώποις. Εἶτ' οἶμαι (δεῖ γάρ, ὡς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) ὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθα ἐκ τύτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν ὄντων, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγυσιν, οἱ δ' ὑπὲρ τῦ πῦ συνεδρεύσυσι· τινὲς δὲ καὶ καθ' ἑαυτὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον, ἢ μεθ' ὑμῶν ἐγνώκασι. Τῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; ὐ γὰρ ἀπεχθάνεσθαι, μὰ τὸν Δία καὶ πάντας τὺς θεύς, προαιροῦμαι, ἀλλ' ἵνα ὑμῶν ἕκαστος, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῦτο γνῷ καὶ ἴδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ῥαστώνη, καὶ ῥαθυμία, ὥσπερ τοῖς ἰδίοις βίοις, ὕτω κἂν ταῖς πόλεσιν, ὐκ ἀφ' ἑκάστυ τῶν ἀμελυμένων ποιεῖ τὴν αἴσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἅπαντα. Ορᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον·

(ταῦτα

(ταῦτα γὰρ πρῶτον ὠλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην) ἃ πολλοῖς ὑμῶν ὐδὲ γνώριμά ἐστιν ἴσως· ταῦτα μέντοι τότε ἐαθέντα καὶ παρορθέντα, ἀπώλεσε Θρᾴκην, καὶ Κερσοβλέπτην σύμμαχον ὄντα ὑμῶν· πάλιν ταῦτ' ἀμεληθέντα ἰδὼν, καὶ ὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν, κατέσκαπτε Πορθμόν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀτλικῆς ἐπιτείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ· ταύτης ὀλιγωρημένης, Μέγαρα ἐάλω παρὰ μικρόν· ὐδὲν ἐφορντίσατε, ὐδ' ἐπεξῆφητε ἐπ' ὐδενὶ τούτων, ὐδ' ἐνεδείξαδε τοῦτ' ὅτι ὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ· Ἀντερῶνας ἐπρίατο, καὶ μετ' ὐ πολὺν χρόνον, τὰ ἐν Ωρεῷ πράγματ' εἰλήφει. Πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φερὰς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδὸν, τὰς ἐν Ηλιδι σφαγὰς, ἄλλα μύρια· οὐ γὰρ ἵν' ἐξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους, καὶ τοὺς ἠδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον· ἀλλ' ἵνα τοῦδ' ὑμῖν ἐπιδείξω, ὅτι ὐ φήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος

μενος Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει.

δ'. Εἰσὶ δέ τινες, οἱ πρὶν ἀκῦσαι τὰς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἐρωτᾶν, τί ἂν χρὴ ποιεῖν; ἐχ ἵνα ἀκύσαντες ποιήσωσι, (χρησιμώτατοι γὰρ ἂν ἦσαν ἁπάντων) ἀλλ' ἵνα τῷ λέγοντος ἀπαλλαγῶσι· δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν, ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. Πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ, καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκε, καὶ κακόνους μέν ἐστι, καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει, καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, πρεσθήσω δὲ, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἵπερ αὐτὸν ἐξολέσειαν· ὐδενὶ μέντοι μᾶλλον, ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ· ὐδ' ἐπιβυλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον ὐδὲν τῶν ἁπάντων, ἢ ὅπως ταύτην καταλύσῃ. Καὶ τῦτ' ἐξ ἀνάγκης τεθνηκότα τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ· λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βύλεται· τύτυ δ' ἀνταγωνιστὰς μόνυς ὑπείληφεν ὑμᾶς· ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον· καὶ τῦτ' αὐτὸς

τὸς ἄριστα σύνοιδεν ἑαυτῷ· οἷς γὰρ ὕστιν ὑμετέροις ἔχει χρῆσθαι, τούτοις ἅπαντα τἄλλα βεβαίως κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ' ἂν ἐν Μακεδονίᾳ μένειν ἀσφαλῶς ἡγεῖτο. Ἀμφότερα δ' ἴσθ' οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰδανομένους· εὖ φρονεῖν δ' ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, δικαίως μισεῖν αὐτὸν ἡγεῖται. Πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις ὕσιν, οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι οὐδὲ ἂν ἁπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἐς' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε· ἀλλ', ἐάν ποτε συμβῇ τι ποταῖσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ) ἥξει πάντα τὰ νῦν βεβιασμένα, καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἐς' γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι, καὶ καταχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες· ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλύσαι, καὶ τὸν ἔχοντ' ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις, καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἐξελέσθαι, δεινοί. Οὐκ ὢν βούλεται τοῖς αὐτῷ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος·

γιζόμενος. Πρῶτον μὲν δή, τούτῳ δεῖ χάρειν ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας, καὶ τῆς δημοκρατίας, ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται, καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται· ὁ γὰρ ὕτως εὐήθης ἐστὶν ὑμῶν οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θρᾴκῃ κακῶν (τί γὰρ ἂν ἄλλό τις εἴποι, Δορυγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειραν, καὶ ἃ νῦν φασὶν αὐτὸν ἔχειν;) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν, καὶ πόνους, καὶ χειμῶνας, καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν· τῶν δ' Ἀθήνησι λιμένων, καὶ νεωρίων, καὶ τριήρων, καὶ τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων, καὶ τοσούτων χρημάτων, καὶ τόπου, καὶ δόξης (ὧν μήτ' ἐκείνῳ, μήτ' ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ, χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, κυριεῦσαι,) οὐκ ἐπιθυμεῖν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν, καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳκίοις σιροῖς, ἐν τῷ Βαρέθρῳ χειμάζειν. Οὐκ ἔστι ταῦτα· ἀλλὰ

κἀκεῖνα ὑπὲρ τῦ τύτων γενέσθαι κύριος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα πραγματεύεται.

ε'. Ταῦτα τοίνυν ἕκαστον εἰδότα, καὶ γιγνώσκοντα παρ' αὐτῷ, δεῖ μὰ Δί' οὐ γράφαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστα ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβυλεύοντα· τῦτο μὲν γάρ ἐστιν ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν βυλομένων, ἠχ ἃ τῇ πόλει συμφέρει πράττειν· ὁρᾶτε γὰρ, εἰ δι' ἃ πρῶτα παρεσπόνδησε Φίλιππος, ἢ δεύτερα, ἢ τρίτα, (πολλὰ γάρ ἐστιν ἐφεξῆς) ἔγραφέ τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὁ δ' ὁμοίως, ὥσπερ νῦν, ἐγράφοντος Αθηναίων ἐδενὸς πόλεμον, Καρδιανοῖς ἐβοήθει, ἐκ ἀνηρπασμένος ἂν ἦν ὁ ταῦτα γράφας; καὶ διὰ τῦτο ἅπαντες ἠτιῶντο ἄν, αὐτὸν Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι; Μὴ τοίνυν ζητεῖτε, ὄντινα ἀνθ' ὧν Φίλιππος ἐξαμαρτάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἐκείνε μιαρνῦσι, διασπάσεσθαι παραβαλεῖτε· μηδ' αὐτοὶ χειροτονήσαντες πόλεμον, βύλεσθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον, ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ'

ὃν

ὃν ἐκεῖνος πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον ἀμύνεσθαι· τοῖς μὲν ἀμυνομένοις ἤδη, χρήματα καὶ τἄλλα, ὧν ἂν δέωνται, διδόντες, αὐτοὶ δ' εἰσφέροντες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατασκευαζόμενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἱππαγωγούς, καὶ τἄλλα ὅσα εἰς πόλεμον. Ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἐστὶν ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασι· καὶ Φίλιππον δὲ αὐτὸν οἶμαι, ὐδὲν ἂν ἄλλο, μὰ τοὺς θεούς, εὔξασθαι ποιεῖν τὴν πόλιν, ἢ ταῦτα, ἃ νῦν ποιεῖτε· ὑστερίζετε, ἀναλίσκετε, ὅτῳ παραδώσετε τὰ πράγματα ζητεῖτε, δυσχεραίνετε, ἀλλήλους αἰτιᾶσθε. Ἀφ' ὅτου δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ ὅπως παύσεται, λέξω.

ς'. Οὐδὲν πώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν πραγμάτων ἐξ ἀρχῆς ἐνεστήσασθε, οὐδὲ κατεσκευάσασθε ὀρθῶς· ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε· εἶτ' ἐπειδὰν ὑστερίσητε, παύεσθε· ἕτερον πάλιν ἐὰν συμβῇ τι, παρασκευάζεσθε, καὶ θορυβεῖσθε. Τὸ δ' οὐχ οὕτως ἔχει· οὐκ ἔνεστι

βοηθείαις χρωμένες, ὐδὲν τῶν δεόντων πώποτε πρᾶξαι· ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας, καὶ ταμίας δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον, παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων, παρὰ τοῦ στρατηγοῦ· καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλοσε, ἢ πράττειν ἄλλό τι, τῷ στρατηγῷ καταλείπειν. Αν δ' οὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε, ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, καὶ μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ ἴσου. Καὶ ἴσως ἂν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, ὥσπερ ὑμεῖς νῦν πυνθάνεσθε τί ποιεῖ Φίλιππος, καὶ ποῖ πορεύεται· οὕτως ἐκεῖνος φροντίσει, ποῖ ποτὲ ἡ τῆς πόλεως ἀπῆρκε δύναμις, καὶ ποῦ φανήσεται.

ζ'. Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα, καὶ δαπάνης πολλῆς, καὶ πόνων πολλῶν, καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ·

κεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελῶν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. Εἰ μὲν γάρ ἐς' τις ἐγγυητὴς ἡμῖν θεῶν (ὁ γὰρ ἀνθρώπων γε οὐδεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος) ὡς ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν, καὶ ἅπαντα ποήσθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μέν, νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεούς, καὶ ἀνάξιον ὑμῶν, καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει, καὶ τῶν πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ῥᾳθυμίας ἕνεκα, τοὺς ἄλλους Ελληνας ἅπαντας εἰς δουλείαν προέσθαι· καὶ ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθνᾶναι μᾶλλον ἂν, ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι βουλοίμην· ὁ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει, καὶ ὑμᾶς πείθει, ἔγω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα ποιεῖτε· εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ ποῖσμεν ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθα ἐχθρῷ, τί ἀναδυόμεθα; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν

ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί' ἀνάγκη τὶς ᾖ; ἀλλ' ἤν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, ὃ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε· τὴν δὲ τῶν δήλων, ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι, δεῖ. Διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη, ἡ ὑπὲρ τῶν γινομένων αἰσχύνη· καὶ μείζω ταύτης οὐκ οἶδα, ἥντινα ἂν εἴποι τις· δήλῳ δὲ, πληγαὶ, καὶ ὁ τοῦ σώματος αἰκισμός· ὃ μήτε γένοιτο, ὅτε λέγειν ἄξιον.

η'. Τὸ μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τὰ τοιαῦτα ὀκνηρῶς διακεῖσθαι, ἃ δεῖ τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις λειτουργῆσαι ἕκαστον, ἔστι μὲν οὐκ ὀρθῶς ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ· οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει γέ τινα πρόφασιν ὅμως· τὸ δὲ μηδ' ὅσα ἀκοῦσαι δεῖ, μηδ' ὅσα βουλεύσασθαι πρόσηκεν, μηδὲ ταῦτ' ἐθέλειν ἀκούειν, τοῦτ' ἤδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. Ὑμεῖς τοίνυν ὅτ' ἀκούειν ὥρα ἦν, ὥσπερ νῦν, αὐτὰ παρῆτε τὰ πράγματα· ὅτε βουλεύ-

σασθαι

ἐσθαι περὶ ὑμῶν εἰώθατε ἐφ' ἡσυχίας· ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται ἐφ' ὑμᾶς, ἀμελήσαντες τοῦτο ποιεῖν τοῦτο, καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ῥᾳθυμεῖτε· καὶ ἐάν τι λέγῃ τις, ἐκβάλλετε· ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλὸς ἢ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, τηνικαῦτ' ἀκροᾶσθε καὶ παρασκευάζεσθε. Ην δ' ἀκηκοέναι μὲν, καὶ βεβουλεῦσθαι, τότε καιρὸς, ὅθ' ὑμεῖς ὐκ ἠθελήσατε· πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις, νῦν ἡνίκ' ἀκούετε. Τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν, μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοὐναντίον τοῖς ἄλλοις ποιεῖτε· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι, πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι· ὑμεῖς δὲ, μετὰ τὰ πράγματα. Ο δὴ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἦδει, διαφέρει δὲ οὐδὲ νῦν, τοῦτ' ἐρῶ.

θ'. Οὐδενὸς τῶν πάντων οὕτως ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πράγματα· συμβέβηκε δ' εὐτυχήματα ἀπὸ ταὐτομάτου· οἷς ἂν χρησώμεθα ὀρ-

θῶς, ἴσως ἂν γένοιτο τὰ δέοντα. Πρῶτον μὲν γὰρ, οἷς βασιλεὺς πιστεύει, καὶ εὐεργέτας ὑπείληφεν αὐτῷ, ὗτοι μισοῦσι, καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ· ἔπειθ' ὁ πράττων καὶ συνειδὼς πάνθ' ὅσα Φίλιππος κατὰ βασιλέως παρασκευάζεται, οὗτος ἀνάρπαστος γέγονε· καὶ πάσας τὰς πράξεις βασιλεύς, οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων ἀκούσεται (ὃς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἂν ἡγήσαιτο τοῦ ἰδίου λέγειν) ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτῷ, καὶ διοικοῦντος· ὥστ' εἶναι πιστὰς τὰς κατηγορίας, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς παρ' ὑμῶν πρέσβεσιν, ὃν βασιλεὺς ἥδιστ' ἂν ἀκούσαι, ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα, κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ· καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερός ἐστ' ὁ Φίλιππος, ἂν πορρωτέρω ἡμῖν ἐπίδηται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπόμενοί τι πεισόμεθα ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον ἤδη πορεύσεται. Ὑπὲρ δὴ τούτων ἁπάντων, οἶμαι δεῖν ὑμᾶς πρεσβείαν ἐκπέμπειν, ἥτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται· καὶ τὴν ἀβελτηρίαν ἀπιθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἠλατιώθητε, καὶ δὴ βάρβαρος, καὶ κοινὸς ἅπα-

ἅπασιν ἐχθρὸς, καὶ ἅπαντα τὰ τοιαῦτα. Ἐγὼ γὰρ, ὅταν τινὰ ἴδω τὸν μὲν ἐν Σούσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις δεδοικότα, καὶ κακόνουν εἶναι τῇ πόλει φάσκοντα, ὃς καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα, καὶ νῦν ἐπηγέλλετο, (εἰ δὲ μὴ ἐνεδέχεσθ' ὑμεῖς, ἀλλ' ἀπεψηφίσασθε, ὑ τάγε ἐκείνῳ αἴτια·) ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις ἐγγὺς ὑτωσὶ, ἐν μέσῃ τῇ Ἑλλάδι αὐξανομένῳ λῃστοῦ τῶν Ἑλλήνων, ἄλλό τι λέγοντα, θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ πότ', ἔγωγ', ἐπειδὴ ὐχ οὗτος Φίλιππον.

ί. Ἐστι τοίνυν τὶ πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται τὴν πόλιν, ὑπὸ βλασφημίας ἀδίκου, καὶ λόγων ὑ φερομένων διαβεβλημένον· εἶτα τοῖς μηδὲν τῶν δικαίων ἐν τῇ πόλει βουλομένοις ποιεῖν, πρόφασιν παρέχει· καὶ πάντων, ὅσα ἐκλείπει, δέον παρά τι τοῦτο γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην· περὶ ὃ πάνυ μὲν φοβοῦμαι λέγειν, ὑ μὴν ἀλλ' ἐρῶ· οἶμαι γὰρ ἔξειν, καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπό-

ἀπόρων τὰ δίκαια, ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως, εἰπεῖν πρὸς τὺς εὐπόρους· καὶ ὑπὲρ τῶν κεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τὺς ἐπιδεεῖς· εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσυ τὰς βλασφημίας, ἃς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ ϛήσεται τοῦτο ἄνευ μεγάλυ τινὸς κακοῦ· ὃ οὐδεὶν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδ' ὅ, τι κοινῇ μᾶλλον ἂν ὅλην ἐπιῤῥώσειε τὴν πόλιν. Οὑτωσὶ δὲ σκοπεῖτε· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι πρότερον. Ην ποτ' οὐ πύλαι παρ' ἡμῖν, ὅτ' οὐ πρόσοδος τῇ πόλει τάλαντα ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς ἐϛι τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων, οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, ὅϛις οὐκ ἠξίυ τὰ καθήκοντα ἀφ' ἑαυτῦ ποιεῖν, ὅτι χρήματα οὐ πρᾶξιν· ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἔπλεον, καὶ χρήματα ἐγίγνετο, καὶ πάντα ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. Μετὰ ταῦτα ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά· καὶ τετρακόσια ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων, προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιυμένυ τῶν τὰς οὐσίας ἐχόντων,

ἀλλὰ

ἀλλὰ καὶ προσλαμβανόντων· οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου· καὶ καλῶς ποιοῦσι. Τί οὖν παθόντες, τοῦτο ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις, καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν τῶν δεόντων ποιεῖν; πλὴν εἰ μὴ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ, τοῖς ἀπόροις φθονοῦμεν· ὃς οὔτ' ἂν αἰτιασαίμην ἔγωγε, οὔτ' ἀξιῶ· οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἰδίαις οἰκίαις ὁρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους οὕτω διακείμενον· οὐδ' οὕτως ἀγνώμονα, οὐδ' ἄτοπον τῶν ὄντων οὐδένα, ὥστε, εἰ μὴ ποιήσουσιν ἅπαντες ὅσ' ἂν αὐτὸς, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ' αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτος τότε ἔνοχος· δεῖ γὰρ οἶμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ὠφελομένον ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ παρὰ τοῦ νόμου δικαίως φέρειν, καὶ ἑκόντα ὑποτελεῖν. Ὥσπερ τοίνυν ἑνός ἡμῶν ἑκάστου τίς ἐστι γονεύς, οὕτω συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ γονέας τοὺς σύμπαντας ἡγεῖσθαι· καὶ προσήκει τούτους, οὐχ ὅπως, ὧν ἡ πόλις δίδωσιν, ἀφελέσθαι τι· ἀλλ' εἰ καὶ μηδὲν ἦν τούτων,

τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὄντες ἐνδεεῖς περιοφθήσονται. Τὼς μὲν τοίνυν εὐπόρως ταύτῃ χρωμένως τῇ γνώμῃ, ὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαια ποιεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων τινὰς ἀποχρεῖν, κοινῇ κακόνως ἐχὶ ποιεῖν πολλὼς ἀνθρώπως τοῖς πράγμασι.

κά. Τοῖς δ' ἐν ἐνδείᾳ, δι' ὃ δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα οἱ τὰς ὐσίας ἔχοντες, καὶ κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ' ἀφελεῖν ἄν συμβουλεύσαιμι. Δίειμι δὲ ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ ὑπὲρ τῶν εὐπόρων ὐ κατοκνήσας εἰπεῖν ταλαθῆ. Εμοὶ γὰρ, ὐδεὶς ὕτως ἄθλιος ὐδ' ὠμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώμην (ὔκων Αθηναίων γε οἶμαι, ἀλλ' ὐδὲ τῶν ἄλλων) ὥςε λυπεῖσθαι, ταῦτα λαμβάνοντας ἱερῶν τὼς ἀπόρως, καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς ὄντας. Αλλὰ πῶ συντριβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶ δυσχεραίνεται; ὅταν τὸ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἔθος, ἐπὶ τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ῥῳστί τινας· καὶ μέγαν μὲν ὄντα παρ' ὑμῖν

μῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ' ἕ-νεκ' ἀσφαλείας· ἑτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τῷ φανερῶς θορύβῳ· ταῦτ' ἀπιστίαν, ταῦτ' ὀργὴν ἔχει. Δεῖ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δικαίως ἀλλήλοις τῆς πολιτείας κοινωνεῖν· τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὸν ἑαυτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν νομίζοντας, καὶ περὶ τούτων μὴ δεδοικότας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους, κοινὰ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τὰ ὄντα τῇ πατρίδι παρέχοντας· τοὺς δὲ λοιποὺς, τὰ μὲν κοινὰ, κοινὰ νομίζοντας, καὶ μετέχοντας τὸ μέρος· τὰ δὲ ἑκάστου, ἴδια τοῦ κεκτημένου· οὕτω καὶ μικρὰ πόλις μεγάλη γίγνεται, καὶ μεγάλη σώζεται.

ιβ'. Ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἄν, ἃ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἴσως ἐστίν· ὡς δὲ καὶ γένοιτ' ἂν ἐννόμως, διορθώσασθαι δεῖ. Τῶν δὲ παόντων πραγμάτων, καὶ τῆς ταραχῆς, πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια· ἃ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστὶν, ἐθέλω λέγειν. Ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἧς ὑμᾶς οἱ πρώ-

περίγονοι κατέλιπον· καὶ τὸ μὲν περίστασθαι τῶν Ἑλλήνων, καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας, πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βοηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητε εἶναι, καὶ μάταιον ἀνάλωμα, ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων· τὸ δ' ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν, καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ περιϊεμένους καθ' ἓν ἕκαστον, πάντα ἑτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν, καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν οἴεσθε. Ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν, ἐφ' ἧς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκεν, ἕτερος, ὅστις εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως· πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον, καὶ μέγα, καὶ λαμπρὸν, καὶ περὶ ὃ πάντα τὸν χρόνον αἱ μέγιστα τῶν πόλεων πρὸς αὑτὰς διεφέροντο, Λακεδαιμονίων μὲν ἠτυχηκότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο. Τοιγάρτοι, τὸ μὲν φοβεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχειν, ἐκείνῳ περιγέγονε· καὶ τοσαῦτα πράγματα, καὶ τοι-

τοιαῦτα ἤδη περιέστηκε τὰς Ἑλληνας ἅπαντας, ὥστε μηδ' ὅ, τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον εἶναι.

ιγ'. Οντων δ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν, ὐδένες ἐν μείζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῶν· ὐ μόνον τῷ μάλιστα ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φίλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατα αὐτοὶ διακεῖσθαι. Εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὠνίων πλῆθος ὁρῶντες, καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγορὰν, τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν ὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως ὔσης, ὅτε πρασκόντως, ὅτ' ὀρθῶς τὸ πρᾶγμα κρίνετε· ἀγορὰν μὲν γὰρ ἄν τις καὶ πανήγυριν, ἐκ τούτων, ἢ φαύλως, ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοι· πόλιν δ' ἣν ὑπείληφεν, ὃς ἂν τῶν Ἑλλήνων ἄρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἂν ἐναντιωθῆναι, καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, ὐ μὰ Δί' ἐκ τῶν ὠνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ· ἀλλ' εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, καὶ τοῖς ὅπλοις ἰσχύει, ταῦθ' ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκο-

σκοπεῖν· ἃ φαύλως ὑμῖν, καὶ ὐ καλῶς ἅπαντ' ἔχει. Γνοίητε δ' ἂν, εἰ σκέψαισθε ἐκείνως· ποτε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονε πράγματα; ὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον, ἢ τὸν νυνὶ παρόντα, ὐδ' ἂν εἶς εἴποι· τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἅπαντα, εἰς δύο ταῦτα διῄρητο τὰ τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους, καὶ ἡμᾶς· τῶν δ' ἄλλων Ἑλλήνων, οἱ μὲν, ἡμῖν, οἱ δὲ, ἐκείνοις ὑπήκουον· βασιλεὺς δὲ, καθ' αὑτὸν μὲν ἅπασιν ὁμοίως ἄπιστος ἦν· τοὺς δὲ κρατουμένους τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἄχρις ὧ τοῖς ἑτέροις ἐξ ἴσου ποιῆσαι, διεπιστεύετο· ἔπειτ', ὐκ ἦπτον αὐτὸν ἐμίσουν ὃς σώσειε, τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. Νῦν δὲ, πρῶτον μὲν, ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν οἰκείως ἔχει· καὶ πάντων ἥκιστα ἡμῖν, ἄν τι μὴ νῦν ἐπανορθωσώμεθα· ἔπειτα, προδοσίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθεν γίνονται· καὶ τῷ πρωτεύειν μὲν ἀντιποιοῦνται ἅπαντες· ἀφεστᾶσι δ' ἔνιοι, καὶ φθονοῦσι, καὶ ἀπιστοῦσιν ἑαυτοῖς, ὐκ ὡς ἔδει· καὶ γεγόνασι καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι, Ἀργεῖοι, Θηβαῖοι,

Κο-

Κορίνθιοι, Λακεδαιμόνιοι, Αρκάδες, ἡμεῖς. Αλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη, καὶ τοσαύτας δυναστείας διῃρημένων τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, (εἰ δεῖ τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας εἰπεῖν) τὰ παρ' οὐδενὶ τύτων ἀρχεῖα καὶ βυλευτήρια, ἐρημότερα ἂν τις ἴδοι τῶν Ελληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρ' ὑμῖν· εἰκότως· οὔτε γὰρ φιλῶν, ὅτε πιστεύων, ὅτε φοβύμενος ὐδείς ὑμῖν διαλέγεται. Αἴτιον δὲ τύτων, ὐχ ἕν, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, (ῥᾴδιον γὰρ ἂν ἦν ἡμῖν μεταθεῖναι) ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ ἐκ παντὸς ἡμαρτημένα τῦ χρόνυ· ὧν τὸ καθ' ἕκαστον ἐάσας, ἕν, εἰς ὃ πάντα γε συντείνει, λέξω· δεηθεὶς ὑμῶν, ἂν λέγω τἀληθῆ μετὰ παῤῥησίας, μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι.

ιδ'. Εκπέφραται τὰ συμφέροντα ἑφ' ἑκάστυ τῶν καιρῶν· καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν· ὑφ' ὧν κεκτημένοι, τοῖς ἀδικῦσιν ὐ πικρῶς ἔχετε· ἕτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχυσι. Καὶ τὰ μὲν περὶ τἄλλα, ὐκ ἄξιον ἐξετάσαι

νῦν· ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ὡς ὐ δεῖ λῃρεῖν, οὐδὲ γεάφειν πόλεμον· παραθεὶς εὐθέως ἑξῆς, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην, ὡς χαλεπὸν, καὶ διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βέλονται· καὶ ἄλλως λόγως, ὡς οἴονται, ἀληθεστάτως λέγουσιν. Αλλὰ δεῖ δήπου, τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν, οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ γε πεπεισμένοι καθήσθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γε ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει. Νομίζειν δὲ δεῖ χαλεπὰ οὐχ ὅσα ἂν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν. Καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα, τῷ φυλακὴν εὑρεῖν δι' ἧς σωθήσεται, κωλύσειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀποστῆναι. Καίτοι ἔγωγε ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν, εἰ διαρπασθήσεται, ἃ καὶ φυλάττειν, καὶ κολάζειν τοὺς ἁρπάζοντας ἐφ' ὑμῖν ἐστι· τὴν δὲ Ελλάδα ἅπασαν ἐφεξῆς ὑπωσὶ

Φι-

Φίλιππος ἁρπάζων, ὁ λυπεῖ, καὶ ταῦτα ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

ιέ. Τί ποτ' ὄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὕτω φανερῶς ἀδικοῦντα, καὶ πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε τούτων εἶπεν ὡς ἀδικεῖ, καὶ πόλεμον ποιεῖ; τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν, μηδὲ φρίεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γὰρ, ἀνάγκη, πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν εἰθισμένοις, ἅπαντες ἀναθεῖναι βούλονται. Ηγοῦνται γὰρ, ἐὰν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν, ἐκ μιᾶς γνώμης, Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκεῖνον κρατήσειν ὑμῶν, καὶ αὐτοῖς οὐκ ἔσεσθαι μισθαρνεῖν· ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας, πρὸς τὸ κρίνειν τραπῆτε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγορηθέντες, ἀμφότερα ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν, καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι· ὑμᾶς δ', ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τού-

τῶν δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. Αἱ μὲν ἐλπίδες αἱ τούτων, αὗται· καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονταί τινες πόλεμον ποιῆσαι. Ἐγὼ δ' εὖ οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι ὁ γράψαντος Ἀθηναίων ὁδενὸς πόλεμος, καὶ ἄλλα πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε τὴν βοήθειαν· εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἡμῖν ἐκεῖνον, ἀνοητότατος πάντων ἂν εἴη, εἰ τοῦτ' ἐξελέγχοι· ὅταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; Αλλ' ἐπειδὰν ἐφ' ἡμᾶς αὐτὸς ἴῃ, τί φήσομεν τότε; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὁ πολεμεῖν· ὥσπερ ὁδὲ Ωρείταις, τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ· ὁδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὶν ἢ πρὸς τὰ τείχη προσβαλεῖν· ὁδὲ Ολυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἂν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. Η καὶ τότε τὸς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; ὑκοῦν ὑπόλοιπον ὁδλεύειν· ὁ γὰρ ἄλλο γε ὁδὲν ἔνι. Καὶ μήν, ὁδὲ ὑπὲρ τῶν ἴσων

ὑμῖν,

ὑμῖν, καί τισι τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἔσθ' ὁ κίνδυνος· ὃ γὰρ ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βέλεται Φίλιππος ἡμῶν· ὅ· ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δηλεύειν μὲν ὑμεῖς ὅτε ἐθελήσετε, ὅτ' ἂν ἐθέλητε ἐπιζήσεσθε· ἄρχειν γὰρ εἰώθατε· πράγματα δὲ παρασχεῖν αὐτῷ, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἁπάντων δυνήσεσθε. Διὰ ταῦτα ὑμῶν ἐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατὴς γενήσεται.

ις'. Ὡς ὧν ὑπὲρ τῶν ἐλαττων ἐσομένων τῷ ἀγῶνος ὑμῖν, οὕτω προσήκει γινώσκειν, καὶ τοὺς πεπραγότας αὐτοὺς ἐκείνῳ φανερῶς, μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· ἐὰ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τὸς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς· ἀλλ' ἀνάγκη, τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας, ὑστερίζειν ἐκείνων. Επεὶ, πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν εἰς ὑμᾶς; (οὐδὲν γὰρ ἔμοιγε ἄλλο δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλ-

λω, ἐξαπατᾷν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἤδη οἷον, Θετταλοὺς, πολλὰ δοὺς, ὑπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν. Οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτο ὑδεὶς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ολυνθίους, πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν, ἐξηπάτησε, καὶ πολλὰ ἕτερα. Θηβαίους τανῦν ὑπάγεται, τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς, καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ. Ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἕκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν, ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν· οἱ δ', ὅ τι ἄν ποτε συμβῇ, πείσονται. Ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσα ἐξηπάτησθε; πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας; ἡ Πύλας; οὐχὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρριον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν; ἡ νῦν Καρδίαν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; Τί ποτ' ἦν ἐκεῖνος τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν, ἢ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ἡμετέρᾳ, ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται· καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ' ὑμῖν, κἂν ἀφηρημένοι

ρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἦτε. Οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ολύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότων τῶν πολλῶν Ολυνθίων, τῷ Ποτίδαιαν καρπώσασθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου, μὴ συνευπεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν, τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς, καὶ τὴν Πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλὲς, πρὶν ἢ τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε, καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν· ἀλλ' Αθηναίοις, οἷς μόνον Αμφίπολιν, καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευαζόντος ἡμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν, καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παρεόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. Καὶ γάρ τοι, τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι, ταχὺ πλούσιοι γεγόνασι· καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων, ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι· ὑμεῖς δὲ, τοὐναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων, ἄδοξοι· ἐκ δ' εὐπόρων, ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι, συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἐστὲ ὑμεῖς ἄποροι. Εκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ὑμᾶς ἔχειν, καὶ

ἐᾶν τοῦτον τὸν τρόπον τὰ πράγματα φέρεσθαι, ὁ μὲν, εὐδαίμων, καὶ μέγας, καὶ φοβερός ἐστι πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δ' ἔρημοι, καὶ ταπεινοὶ, τῇ μὲν κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ, λαμπροὶ, τῇ δ' ὧν προσῆκε παρασκευῇ, καταγέλαστοι.

ιζ'. Οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περί τε ὑμῶν, καὶ περὶ αὐτῶν, ἐνίοις τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένοις· ὑμᾶς μὲν γὰρ, ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἂν τις ὑμᾶς ἀδικῇ· αὐτοὶ δ' οὐ δύνανται παρ' ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν, οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. Καίτοι, λοιδορίας χωρὶς εἴ τις ἔροιτό σε, εἰπέ μοι, τί δή, γινώσκων ἀκριβῶς, Αριστόδημε, (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ) τὸν μὲν τῶν ἰδιωτῶν βίον, ἀσφαλῆ, καὶ ἀπράγμονα, καὶ ἀκίνδυνον ὄντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων, φιλαίτιον, καὶ σφαλερὸν, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀγώνων καὶ κακῶν μεστὸν· οὐ τὸν ἡσύχιον καὶ ἀπράγμονα, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις αἱρῇ; τί ἂν εἴποις; εἰ γὰρ, ὃ βέλτιστον εἰ-

εἰπεῖν ἂν ἔχοις, τοῦτό σοι συγχωρήσαιμεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης πάντα ταῦτα ποιεῖς· θαυμάζω τί δήποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἅπαντα ποιητέον εἶναι νομίζεις, καὶ πονητέον, καὶ κινδυνευτέον· τῇ πόλει δὲ πρέσθαι ταῦτα διὰ ῥᾳθυμίαν συμβουλεύεις· οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δ' ἐν τοῖς Ἕλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι. Καὶ μήν, οὐδ' ἐκεῖνό γε ὁρῶ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν· σοὶ δὲ ἐπικίνδυνον, εἰ μηδὲν τῶν ἄλλων πλέον περιεργάσῃ· ἀλλὰ τοὐναντίον, σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ, τοὺς ἐχάτους ὄντας κινδύνους· τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. Ἀλλὰ νὴ Δία, πάππα, καὶ πατρῴα δόξα σοι ὑπάρχει, ἣν αἰσχρὸν ἐστιν ἐν σοὶ καταλῦσαι· τῇ πόλει δ' ὑπῆρξεν ἀνώνυμα, καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων. Ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' ὅτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ἦν κλέπτης ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὅμοιός σοι· τῇ πόλει δὲ ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασιν οἱ Ἕλληνες δὶς ἐκ τῶν μεγίστων

γίγνων κινδύνων ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν σεσωσμένοι. Αλλὰ γὰρ ἐκ ἴσως, οὐδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' ἑαυτὸς, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πολιτεύονται· πῶς γάρ ἐστιν ἴσον τούτων μέν τινας ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας, ἑαυτὸς ἀγνοεῖν; τὴν πόλιν δ' ἣ προεστήκει τῶν ἄλλων Ελλήνων τέως, καὶ τὸ πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ, καὶ ταπεινότητι καθεστάναι;

ιθ'. Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι, καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν, παύσομαι· καὶ γὰρ ὑ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πράγματα, οὔτε νῦν, οὔτε ἄλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν· ἀλλ' ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ ὁμογνώμονες ὡς ὀρθῶς λέγεται γενόμενοι· τῶν λυμαίνεσθαι καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων, ἐξ· ἴσου κάθησθε ἀκροώμενοι· ὑκ ἀγνοοῦντες αὐτὸς· ἴστε γὰρ εὐθὺς ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθῷ λέγει, καὶ τίς ὑπὲρ Φιλίππου πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων· ἀλλ' ἵν' αἰτιάσάμενοι τούτους, καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα καὶ λοιδορίαν

ρίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων ποιῆτε. Ταῦτ' ἐστὶ τἀληθῆ, μετὰ πάσης παῤῥησίας, ἁπλῶς, εὐνοίᾳ, τὰ βέλτιστα εἰρημένα· ὑ κολακείας, καὶ βλάβης, καὶ ἀπάτης λόγος μεστὸς, ἀργύριον μὲν τῷ λέγοντι ποιήσων, τὰ δὲ πράγματα τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. Η ἓν παυστέον τούτων τῶν ἐθῶν, ἢ μηδένα ἄλλον αἰτιατέον, τῷ πάντα φαύλως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

Η ΤΟΥ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ ΤΗ ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩ ΧΑΙΡΕΙΝ.

α'. ΕΠΕΙΔΗ πολλάκις μὲν πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵν' ἐμμένωμεν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς ὁμολογίαις, εὐδεμίαν ἐποιεῖθε ἐπιστροφὴν, ὤμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. Μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἁπάντων δηλῶσαι καθαρῶς.

β'. Πρῶ-

β'. Πρῶτον μὲν γὰρ, Νικίᾳ τῷ κήρυκος ἁρπαθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, ἠ τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε ὅτι τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἴρξατε δέκα μῆνας· ἃς δ' ἔφερε παρ' ἡμῶν ἐπιστολὰς, ἀνέγνωτε ἐπὶ τοῦ βήματος. Επειτα, Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις, καὶ τῶν λῃστῶν τοὺς βλομένους, οὐδὲν ἐφθονίζετε, τῶν συνθηκῶν διαῤῥήδην λεγουσῶν, πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. Ετι τοίνυν, περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, Διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, Κερσοβλέπτην μὲν καὶ τὴν Τριζαστιν ἐξηνδραποδίσατο· τὴν δὲ περισεχῆ Θρᾴκην ἐπόρθησε. Τέλος δὲ, εἰς τοῦτο ἦλθε παρανομίας, ὥστε Αμφίλοχον, ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτὴν συλλαβὼν, καὶ τὰς ἑκατὸν ἀνάγκας ἐπιθεὶς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα· καὶ ταῦτα τῷ δήμῳ εὖ δοκοῦντα ἐποίησε. Καὶ τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις, καὶ τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ, καὶ μάλιστα ὑμῖν. Μεγαρέων

ρέων ὧν Ἀνθεμόκριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν ὁ δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἴργειν αὐτούς· ὑπομνήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν, ἀνδριάντα περὶ τῶν πυλῶν. Καίτοι, πῶς ἐ δεινόν, εἰ, ἐφ' οἷς, παθόντες, οὕτως ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας;

γ'. Καλλίας, τοίνυν, ὁ παρ' ὑμῶν στρατηγός, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας, ἔλαβεν ἁπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὔσας· τοὺς δ' εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει, πάντας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπῃνεῖτ' αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. Ὥστε ἔγωγε ἀπορῶ, τί ποτ' ἔστι καινότερον, ἐὰν ὁμολογήσητέ μοι πολεμεῖν. Καὶ γὰρ, ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, λῃστὰς ἐξεπέμπετε, καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μὴ κακῶς ἐποιεῖτε. Χωρὶς τοίνυν, εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῖχθε καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρέσβεις ἀπε-

στάλκατε,

στάλκατε, πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστα ἄν τις θαυμάσειε· πρὸ μὲν γὰρ τῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην, ἐψηφίσασθε, ἂν ἐκεῖνός τι νεωτερίζῃ, παρακαλεῖν ὁμοίως ἐμὲ καὶ τὰς ἄλλας Ἕλληνας ἅπαντας ἐπ' αὐτόν· νῦν δὲ, τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθαι περὶ τῆς ἐπισυμμαχίας. Καίτοι, τὸ παλαιὸν, οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἐγὼ συνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγοιτο τὸν Πέρσην ἐπὶ τὰς Ἕλληνας· ὑμεῖς δ' οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ἃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες.

δ'. Ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, ἐμοὶ πρεσβεύοντες Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην ἐᾶν Θράκης ἄρχειν, ὡς ὄντας Ἀθηναίους. Ἐγὼ δὲ, τούτους, ὅτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μεταχόντας ὑμῖν, ὅτ' ἐν ταῖς σπήλαις ἀναγεγραμμένους, ὅτ' Ἀθηναίους ὄντας· ἀλλὰ Τήρην μὲν, μετ' ἐμῦ στρατευό-

τευόμενον ἐφ' ὑμᾶς· Κερσοβλέπτην δὲ, τοῖς παρ' ἐμοῦ πρεσβευταῖς ἰδίᾳ μὲν τὸν ὅρκον ὀμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν Αθηναίων ἐχθρόν. Καίτοι, πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἴσον, ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως, ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούληθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν· καὶ, Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος, ᾧ μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα, φιλίαν· ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἱρεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς· καὶ ταῦτα, σαφῶς εἰδότας, ὅτι, τῶν λαμβανόντων τὰς δωρεὰς τὰς τοιαύτας, οὐδεὶς, οὔτε τῶν νόμων, οὔτε τῶν ψηφισμάτων, οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων; Οὐ μὴν, ἀλλ', εἰ δεῖ πάντα τἄλλα παραλιπόντα, συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἔδοτε πολιτείαν Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ, καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ, καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. Ἐὰν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἑκατέρους αὐτῶν ἀποδοῦναι πάλιν

τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, νομίζεσθε καὶ παρ' ἐμοῦ τὴν Θρᾴκην ὅσην Τήρης καὶ Κερσοβλέπτης εἶχεν· εἰ δὲ, τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδὲν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς ἂ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἄν; Περὶ μὲν ὧν τούτων, πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι.

ε'. Καρδιανοῖς δέ φημι βοηθεῖν, γεγονὼς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἐμοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων. Ὥστε, πῶς οὐκ ἂν εἴην πάντων φαυλότατος, εἰ καταλιπὼν τὰς συμμαχίας, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι, τῶν πάντα μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων ἀεὶ μενόντων; Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦτον ἐληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκαλεῖτέ μοι τὰ πρεσβευθέντα μόνον· τὰ δ' ὑπογυιότατα, Πεπαρῥηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετάξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ'

παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἐκείνων, ὃς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως ἢ προσῆκεν· ἐκεῖνοι δὲ, εἰρήνης οὔσης, καταλαβόντες Αλόνησον, ὅτε τὸ χωρίον, ὅτε τὰς φρουρὰς ἀπεδίδοσαν, πέμψαντος ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. Υμεῖς δ', ὧν μὲν ἠδίκησαν ἐμὲ Πεπαρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκήψασθε· τὴν δὲ τιμωρίαν· ἀκριβῶς εἰδότες ὅτι τὴν νῆσον οὔτ' ἐκείνους, οὔθ' ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν λῃστὴν Σώστρατον. Εἰ μὲν οὖν, αὐτοί φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ, λῃστὰς ὁμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ, ἀκόντων ὑμῶν, ἐκεῖνος κατεκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε, λαβόντος ἐμοῦ, καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύτην δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως, καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἱ ῥήτορες, λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον· ὅπως, ὑπομείνας μὲν τὸ προσασσόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν ὁμολογῶ, μὴ προεμένος δὲ τὸ χωρίον, ὕποπτος γένωμαι τῷ πλήθει. Γνοὺς ἐγὼ ταῦτα, πρυκα-

λύμην κριθῆναι περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς· ἵν', εἰ μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ' ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν· ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ, τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. Ταῦτα δέ μου πολλάκις ἀξιοῦντος, ὑμεῖς μὲν οὐ προσείχετε, Πεπαρρήθιοι δὲ τὴν νῆσον κατέλαβον· τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐ δίκην λαβεῖν παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς ὅρκους; οὐ τιμωρήσασθαι τοὺς οὕτως ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ εἰ, Πεπαρρηθίων ἦν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν Ἀθηναίους; εἰ δὲ ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὀργίζεσθε καταλαβοῦσι· τὴν ἀλλοτρίαν;

ς'. Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλόμενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν, ἠναγκάσθην αὐτὰς παραπέμψαι διὰ Χερρονήσου τῇ στρατιᾷ, τῶν μὲν κληρούχων, κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα, πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομένων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βυζαντίους τε παρακαλοῦντος, καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἅπαντας, ὅτι πολεμεῖν

λεμεῖν αὐτῷ προσάττετε, ἂν καιρὸν λάβῃ. Τοιαῦτα δὲ πάσχων, ὅμως, τῆς πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν, καὶ τῆς χώρας, ἀπεσχόμην, ἱκανὸς ὢν τὰ πλεῖστα λαβεῖν, ἢ πάντα· καὶ διατετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν, ὑπὲρ ὧν αἰτιώμεθα ἀλλήλους. Καίτοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλλιόν ἐστιν, ὅπλοις, ἢ λόγοις, διακρίνεσθαι· καὶ πότερον αὐτοὺς εἶναι βασιλευτάς, ἢ πείσαι τινας ἑτέρους· καὶ λογίζεσθ', ὡς ἄλογόν ἐστιν, Ἀθηναίους, Θασίους μὲν καὶ Μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης διακριθῆναι λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι τὸν τρόπον τοῦτον· ἄλλως τε, καὶ γιγνώσκοντας, ὅτι, νικηθέντες μέν, ὑδὲν ἀποβαλεῖτε· κρατήσαντες δὲ, λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ' ἡμῖν ὄντα.

ζ'. Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι, πέμψαντος ἐμοῦ πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης, ἵν' ὦσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς ὑμᾶς δικαίας ὁμολογίας ὑπὲρ τῶν

Ελλήνων, οὐδὲ τοὺς περὶ τούτων λόγους ἐδεξασθε παρὰ τῶν πρεσβευόντων, ἐξὸν ὑμῖν, ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυχερεῖς ὑποπτεύοντάς τι καθ' ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγξαί με φαυλότατον ὄντα τῶν ἁπάντων. Τῷ μὲν οὖν δήμῳ, ταῦτα συνέφερε· τοῖς δὲ λέγουσιν, οὐκ ἐλυσιτέλει· φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνιζομένους τοῖς στρατηγοῖς, ἢ συκοφαντοῦντας, ἀντιλαμβάνειν παρ' αὐτῶν· ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις, λοιδορουμένους ἐπὶ τοῦ βήματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν, ὡς εἰσι δημοτικοί. Ῥᾴδιον μὲν οὖν ἐστί μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτούς, μικρὰ πάνυ φροντίσαντι, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν· ἀλλ' αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φαινοίμην ὠνούμενος. Οἱ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε, καὶ περὶ Αμφιπόλεως πρὸς ἡμᾶς ἀμφισ-

φισβητεῖν ἐπιχειρῆσιν, ὑπὲρ ἧς, τῶν ἀντιποιημένων αὐτῆς, οἶμαι, πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός· εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς κρατησάντων γίγνεται, πῶς ἃ δικαίως ἡμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρῳ τῷ προγόνῳ πρώτῳ καταχόντος τὸν τόπον; ὅθεν, καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσῆν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς. Εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβητήσειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς, ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. Καίτοι, πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες· ὑμεῖς δὲ, ὅτε πρῶτοι λαβόντες, ὅτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα, πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοῦ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνωκότες δικαίως ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν

ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην, ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς ὁμολογίαις. Καίτοι, πῶς ἂν ἑτέρα γένοιτο βεβαιοτέρα ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξαρχῆς καταλειφθείσης ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς γεγενημένης, τρίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν τῶν εἰδισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων;

η'. Ἃ μὲν ἓν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἐστίν. Ὡς δὲ προϋπαρχόντων, καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἤδη τοῖς πράγμασιν ἐπιτιθεμένων, καὶ καθ' ὅσον ἂν δύνησθε κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου· καὶ μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος, διαλήψομαι περὶ τῶν καθ' ὑμᾶς.

ΛΙΒΑ-

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Λόγου τοῦ πρὸς τὴν Φιλίππου ἐπιστολήν.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ πρὸς τοὺς Αθηναίους πέπομφεν ἐπιστολὴν, κατηγορῶν αὐτῶν, καὶ πόλεμον προκηρύττων ἄντικρυς. Οὐκ ἔτι ἦν ὁ ῥήτωρ πείθει τοὺς Αθηναίους πολεμεῖν· ἀνάγκη γάρ· ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐπαθαίρετον λέγων τὸν Μακεδόνα.

ΔΗΜΟΣ-

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

Ο ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ

ΛΟΓΟΣ.

α'. ΟΤΙ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππος οὐκ ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλλετο τὸν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν. Ἐπειδὰν, γὰρ, Φαρσαλίοις Ἅλον παρέδωκε, καὶ τὰ περὶ Φωκέας διῳκήσατο, καὶ τὴν Θράκην κατεστρέψατο πᾶσαν, αἰτίας οὐκ ὄσας πλασάμενος, καὶ προφάσεις ἀδίκους ἐξευρών, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν ὁμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἔπεμψεν. Ὅτι, δὲ, χρὴ, μήτε ὀρρωδεῖν ἡμᾶς

μᾶς τὴν ἐκείνε δύναμιν, μήτε ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ, καὶ σώμασι, καὶ χρήμασι, καὶ ναυσὶ, καὶ πᾶσιν, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀφειδῶς ὁρμῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν.

β'. Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰκὸς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰς θεὰς μεγίστας ἡμῖν ὑπάρχειν συμμάχας καὶ βοηθὰς, ὧν ἐκεῖνος τὰς πίστεις ὑπερβὰς, καὶ τὰς ὅρκους ὑπεριδὼν, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην. Ἐπειθ', οἷς πρότερον ηὐξήθη, φενακίζων ἀεί τινας, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, πάντα ταῦτα διεξελήλυθεν ἤδη· καὶ γινώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περινθίων, καὶ Βυζαντίων, καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ πρᾶσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ὀλυνθίοις πρότερον· οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν δεσπόζειν, ἀλλ' οὐχ ἡγεῖθαι τῶν συμμάχων πραιρούμενος· ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ τῶν Θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾷ κατέχων, εἰς δὲ τὴν Αμ-

Αμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς, τὰς δὲ πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων, καὶ τὴν ἐκείνων συμμαχίαν παιρούμενος. Ὥστε, τῶν αὐτῷ πρὸ τοῦ φίλων ὄντων, τοὺς μὲν, νῦν πολεμεῖν ἀκαταλλάκτως, τοὺς δὲ, μηκέτι προθύμως εἶναι συναγωνιστὰς· ἅπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι, καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς αὐτόν. Ἔτι, τοίνυν, (οὐδὲ γὰρ τοῦτ' ἔστι μικρὸν) οἱ κατὰ τὴν Ασίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἔναγχος μὲν ξένους μισθοφόρους εἰσπέμψαντες, ἐκώλυσαν ἐκπολιορκηθῆναι Πέρινθον· νυνὶ δὲ, τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώσης, καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὄντος, εἰ χειρωθήσεται Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσουσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα τῶν Περσῶν χρήματα χορηγεῖν ἡμῖν προτρέψονται· ὃς τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον ὅσον οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες· τηλικαύτην δ' ἔχει ῥώμην πρὸς τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε, καὶ πρότερον, ἡνίκα Λακεδαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, ὁποτέροις προσθοῖτο, τούτους ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων· καὶ νῦν, μεθ' ἡμῶν γενόμενος,

ῥᾳ-

ῥᾳδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν.

γ'. Πρὸς τούτοις, τοίνυν, τηλικούτοις ὄσιν, οὐκ ἐρῶ μὲν ὡς ὁ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν χωρία, καὶ λιμένας, καὶ τοιαῦθ' ἕτερα χρήσιμα πρὸς πόλεμον. Ὁρῶ δὲ, ὡς, ὅταν μὲν ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συνέχηται, καὶ ταὐτὰ πᾶσι συμφέρει τοῖς μετέχουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συγκαθέντα βεβαίως· ὅταν δὲ, ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας, ἀπάτῃ καὶ βίᾳ κατέχηται, (καθάπερ ἀπὸ τούτου νῦν) μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ τυχὸν πταῖσμα ταχέως ἅπαντα διέσεισε καὶ διέλυσε. Καὶ πολλάκις εὑρίσκω, λογιζόμενος, ὁ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ τῷ Φιλίππῳ πρὸς ὑποψίαν ἥκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἰδίας ἀρχῆς ὁ συνηρμοσμένα καλῶς, ὁδ' οἰκείως, ὁδ' ὡς οἴεταί τις. Ὅλως μὲν γὰρ, ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἐν μὲν Θεσσαλίᾳ μέρει, ῥοπὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν· αὐτὴ δὲ καθ' αὑ-

αὐτὴν ἀδενὴς ἐστι, καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὄγκον πραγμάτων εὐκαταφρόνητος· ἔτι δὲ, αὐτὴν ὑτὸς αὐτὸς τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, καὶ πᾶσιν οἷς ἄν τις μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκε. Μὴ γὰρ οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν Φίλιππόν τε καὶ τὺς ἀρχομένυς· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς ὁ μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἱ δὲ, ἀσφαλείας· καὶ αὐτῷ μὲν ὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως· οἱ δ' ὐδὲν δέονται, καταλιπόντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας, φθείρεσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν ὑπὲρ αὐτῦ. Ὥστε, τὺς μὲν πολλὺς τῶν Μακεδόνων, ἐκ τύτων ἄν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον· τὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρυς, καὶ τὺς τῶν ξένων ἡγεμόνας, εὑρήσετε, δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρίᾳ, περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. Τοῖς μὲν γὰρ, πρὸς τὺς πολεμίυς μόνον ὑπάρχει κίνδυνος· οἱ δὲ, τὺς κόλακας, καὶ τὺς διαβάλλοντας αὐτὺς μᾶλλον ἢ τὰς μάχας δεδίασι· κἀκεῖνοι μὲν, μετὰ πάντων ἀγω-

ἀγωνίζονται πρὸς τὰς ἀντιταχθέντας· τοῖς δὲ, καὶ τῶν ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστι, καὶ χωρὶς ἰδίᾳ φοβεῖσθαι τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως συμβέβηκεν. Ἔτι δὲ, τῶν μὲν πολλῶν, ἐπειδὰν ἁμάρτῃ τις, ζημίαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἱ δ', ὅταν μέγιστα κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκοπιάκίζονται, καὶ προσπλακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. Καὶ τούτοις, οὐδ' ἂν εἷς εὖ φρονῶν ἀπιστήσειεν· οὕτω γὰρ αὐτὸν φιλότιμον εἶναί φασιν οἱ συνδιατρίψαντες, ὥστε, βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων πάντα αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι προάξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι.

δ'. Πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἤδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένουσιν; ὅτι, νῦν μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὖ πραξίαι δεινὰι συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἁμαρτίας

τίας εἰσὶ τῶν ἀνθρώπων. Εἰ δέ τι πταίσει, τότ' ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται πάντα ταῦτα· συμβαίνει γὰρ, ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῶν, ὅταν μὲν ἐῤῥωμένος ᾖ τις, ὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν· ἐπὰν δὲ ἀῤῥωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα, κἂν ῥεῦμα, κἂν ἄλλό τι τῶν ὑπαρχόντων ἢ μὴ τελέως ὑγιαῖνον· οὕτω, καὶ τῶν βασιλειῶν, καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἂν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν· ἐπὰν δέ τι πταίσωσιν, ὃ νῦν εἰκὸς παθεῖν ἐκεῖνον, μεῖζον φορτίον ἢ καθ' αὑτὸν ἀράμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἅπασιν.

ε'. Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει, καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται φρονήσει· μεγάλη γὰρ ῥοπὴ, μᾶλλον δὲ τὸ ὅλον, ἡ τύχη ἐστὶ, πρὸς ἅπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· κατὰ πολλὰς, μέντοι, τέρπως,

πως, ἕλοιτ' ἄν τις ὐχ ἥτλον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν ἢ τὴν ἐκείνω· παρά τε γὰρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνω παρειλήφαμεν τὴν ἡγεμονίαν, ὐ τύτω μόνον, ἀλλὰ, συνελόντι φράσαι, πάντων τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βασιλευσάντων. Κἀκεῖνοι μὲν Αθηναίοις φόρως ἤνεγκαν· ἡ δ' ἡμετέρα πόλις ὐδενί πω τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων. Ετι δὲ, τοσύτῳ πλείως ἀφορμὰς αὐτῶ πρὸς τὴν τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελῦμεν εὐσεβέστερα καὶ δικαιότερα πράτλοντες. Τί ποτ' ὖν ἐκεῖνος, ἐν τῷ προτέρῳ πολέμῳ, πλείω κατώρθωσεν ἡμῶν; ὅτι, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, (παῤῥησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν αὐτὸς στρατεύεται, καὶ ταλαιπωρεῖ, καὶ τοῖς κινδύνοις πάρεστιν, ὅτε καιρὸν παρεῖς, ὅτε ὥραν ἔτως παραλείπων ὐδεμίαν· ἡμεῖς δὲ (εἰρήσεται γὰρ τἀληθὲς) ὐδὲν ποιῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεί, καὶ ψηφιζόμενοι, καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν, εἴ τι λέγεται νεώτερον. Καίτοι, τί γένοιτ' ἂν νεώτερον, ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ καταφρονῶν

Αθηναίων, καὶ τολμῶν ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἠκούσατε μικρῷ πρότερον; καὶ τῷ μὲν, ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται· καὶ, νὴ Δία, πρὸς τούτοις, τῶν παρ' ἡμῶν ῥητόρων τινὲς, οἱ, τὰς παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνοντες, οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες, οὐδ' αἰσθάνονται, πάντα, καὶ τὰ τῆς πόλεως, καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν, μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. Ημεῖς δὲ, οὔτε τῶν ἐκείνου πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν. Οὔκουν ἔστιν οὐδὲν θαυμαστὸν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ἡμῶν κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον· ἀλλὰ μᾶλλον, εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς, ὧν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομίζομεν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος, ἃ δεῖ τοὺς πλεονεκτήσειν μέλλοντας.

ς'. Ων, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, χρὴ, λαβόντας ἔννοιαν, καὶ λογισαμένους ὡς οὐδ' ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ τὸ φάσκειν ἄγειν εἰρήνην, (ἤδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν πόλεμον

μον καὶ τοῖς ἔργοις ἐξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φείδεσθαι, μήτε τῶν κοινῶν, μήτε τῶν ἰδίων· στρατεύεσθαι δὲ, ἐάν πω καιρὸς ᾖ, προθύμως ἅπαντας· χρῆσθαι δὲ στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἢ πρότερον. Μὴ γὰρ ὑπολάβοι τις ὑμῶν, δι' ὧν ἐκ χρηστῶν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρω τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλήψεσθαι καὶ γενήσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε, ῥαθυμούντων ὑμῶν, ὥσπερ πρότερον, ἑτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ' ἐννοεῖσθε, ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ κινδύνους μεγάλους ὑποστῆναι, Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ, μηδ' ὑπὲρ ὧν ἐκεῖνοι δικαίως κλησάμενοι παρέδοσαν ἡμῖν, ἐθέλειν ἐρρωμένως ἀμύνεσθαι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας ὁρμώμενον, ὅτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὥσθ', ὑπὲρ τοῦ μείζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν, κατατετρῶσθαι πᾶν τὸ σῶμα, τοῖς πολεμίοις μαχόμενον· Ἀθηναίους δὲ, οἷς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ὑπακούειν, ἁπάντων δὲ κρατεῖν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ μαλακίαν

κίαν ἢ ῥᾳθυμίαν ἐγκαταλιπεῖν τά τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

ιή. Ἵνα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ, χρῆναι πάντας ἡμᾶς, παρασκευάζεσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν συμμαχίαν· ὡς ἅπας μέν ἐστι λόγος μάταιος, παρέξεων ἄμοιρος γενόμενος· τοσούτῳ δὲ μάλιστα ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἄλλων Ἑλλήνων.

DEMOS-

DEMOSTHENIS

Orationum Philippicarum

INTERPRETATIO.

LIBANII

ARGUMENTUM

IN

ORATIONEM DE

CHERSONESO.

HAC *oratione Diopithes defenditur, et crimina illi apud Athenienſes objecta diluuntur. Fuit enim Thracia Cherſoneſus antiqua poſſeſſio Athenienſium: qui Philippi temporibus colonos e ſuis civibus illuc miſerunt, veteri more ſuo; quo pauperes atque inopes cives in extera ſua oppida habitatum ablegabant; armis et viatico e publico datis. Id quod nunc quoque factum eſt, miſſis in Cherſoneſum colonis, et Diopithe cum imperio eis præfecto. Ac Cherſoneſitæ quidem reliqui, eos qui advenerant, in ſocietatem ædium et agrorum receperunt. Cardi-*

ani verò, quòd regionem ſuam tenere ſe dicerent, non Athenienſium, repulerunt. Hinc a Diopithe Cardiani bello quum peterentur, ad Philippum confugiunt. Is igitur per literas Athenienſibus edicit, ne Cardianis ſuis clientibus vim faciant: ſed jure ut agant, ſi quam ſibi factam eſſe injuriam querantur. Quod quum Athenienſes detrectarent, auxilia Cardianis mittit. Quam rem Diopithes graviter ferens, dum Philippus in Mediterraneis ſuperioris Thraciæ, cum Odryſiorum rege bellum gerit, maritimam Thraciam quæ Macedoni parebat, incurſionibus vexat, et populatur: ac antequam Philippus reverteretur, regreſſus in Cherſoneſum, in tuta ſe recipit. Quare quum Philippus armis eum ulciſci non poſſet, per literas ducem illum apud Athenienſes accuſat, ut qui omninò pacem violâſſet. Oratores itaque Philippi ſtudioſi, in Diopithen invecti, ſupplicium de eo ſumi jubent. Eis Demoſthenes adverſatur; ac duplici ratione Diopithen defendit. Eum enim iniquè feciſſe quicquam negat. Nam quum Philippus longè prior pacem violârit, et urbi Athenienſium noceat; non injuriâ hunc etiam ſe pro hoſte gerere: nec eſſe e republicâ eum imperatorem ſupplicio affici, et ejus exercitum dimitti, qui nunc Philippum Cherſoneſi aditû prohibeat. Denique ad bellum hortatur, et vehementèr Philippum accuſat, ut injurium et fœdifragum, et Athenienſibus ſimul et reliquis Græcis inſidiantem.

ALIUD

ALIUD ARGUMENTUM EX *TOURRELLO.*

HABITA *fuit hæc oratio, Archonte Sosigene, biennio post Philippicam secundam. Nil aliud propriè est, nisi defensio Diopithis qui coloniam Athenienſem deduxerat in Chersonesum peninsulam Thraciæ, tunc temporis sub ditione Athenarum. Chersoneſitæ imperio auscultantes, colonos acceperunt, et cum illis domicilia agrosque suos partiti sunt. Cardiani soli repulerunt; libertatem suam imminutam iri simulantes. Hoc reipublicæ dedecus omninò ulciscendum ratus Diopithes, injussu civitatis in fines Cardianorum infenso exercitu venit. Hi ad Philippum confugiunt, qui eorum tutelam libentèr in se suscepit. Diopithes defensorem Car-*

dianorum rebellium, hoſtem reipublicæ judicans, et nactus opportunum tempus, quando Philippus bello adverſus Amadochum Odryſiorum regem in Thraciâ ſuperiori occuparetur, maritimam Thraciam quæ Macedoni parebat, repentinâ incurſione populatur; ingentem prædam aufert, et priuſquam redire poſſet Philippus, ſe ſuamque prædam in tutum recipit. Philippus, cùm injuriæ vindicandæ ut libuit non data eſſet copia, ſatis habuit per literas apud Athenienſes graviter queri. Mercenarii itaque oratores Philippo inſervientes, in Diopithen acerrimè invecti, latrocinii et violati fœderis accuſant, et ut revocaretur efflagitant. Demoſthenes ſalutem Diopithis cum reipublicæ utilitate conjunctam cernens, cauſam ejus defendendam ſuſcepit. Diopithis culpam in inopiam et anguſtias rejicit, quibus per ſocordiam civium premeretur: animos eorum ad Philippum convertit, ejus cæpta hoſtilia, et fœderi adverſa monſtrat; docet denique, e republicâ facere, et gratias mereri, quicunque tales conatus reprimeret, et ulciſceretur.

DEMOS-

DEMOSTHENIS

ORATIO

DE

CHERSONESO.

I. Aequum esset, Athenienses, oratores vestros omnes, neque odio impulsos neque ad gratiam *cujusquam* verbum ullum loqui, sed, quod quisque optimum duceret, id proferre: vobis præsertim de publicis magnisque negotiis deliberantibus. Sed quia nonnulli, aliàs æmulatione, aliàs quâcunque de causâ ad dicendum impelluntur; vestri, Athenienses, officii est, ut aliis rebus omnibus omissis, quæ futura esse putatis e republicâ, ea et decernatis, et exequamini. Agitur autem nunc de rebus in Chersoneso, et expeditione illâ, quâ, Philippus, susceptâ, undecimum jam in Thraciâ mensem versatur. Sed pleræque orationes de rebus habentur, quas Diopithes gerit, et facturus est. Ego vero de iis *criminibus* quorum quivis insimulat aliquem eorum, quos, penes vos est, ex legibus quandocunque

cunque voletis, punire, ſive jam viſum ſit, ſive brevi morâ *interpoſitâ*; de hiſce *inquam*, ut deliberatio fiat licere arbitror; neque eſſe neceſſarium, ut vel ego, vel quiſquam alius, eâ de re magnam contentionem ſuſcipiat. Quæ vero Philippus noſtræ civitatis hoſtis, magnaſque copias circa Helleſpontum habens, *vobis* præripere conatur; quæque nos, occaſione ſemel neglectâ, reſtituere in integrum nunquam poterimus; de his expedit opinor quamprimum et decerni, et paratos eſſe; neque ea propter turbas aliarum rerum et criminationes deſerere.

II. QUANQUAM autem multa quæ apud vos dici ſolent mirer; dudum tamen vel in primis eum demirabar, Athenienſes, quem in ſenatû dicentem audiebam, decere omninò conſulentem, ut vel planè bellum gerere, vel ſervare pacem juberet. Sic autem ſe res habet, ut, ſi Philippus quieſcit, neque rupto fœdere quicquam vobis ereptum tenet, neque omnes homines conſpiratione initâ, contra vos armat, concitatque; nihil dicendum ſit, quominus pax omnino retineatur. Et quod ad vos quidem attinet, parata eſſe omnia video. At ſi quæ nos juravimus, et quibus *conditionibus* pacem fecimus, ea in conſpectû ſunt, et relata in tabulas; Philippum verò conſtat, antequam Diopithes cum colonis (in quos concitati belli crimen nunc confertur) hinc ſolveret, multa vobis per injuriam eripuiſſe (quibus de rebus decreta hæc veſtra, eaque rata, extant, quæ illum accuſent) et

et omni reliquo tempore continentèr tùm cæterorum Græcorum, tùm barbarorum res occupâſſe, et contra nos bellum inſtruxiſſe; quid eſt cur iſti dictitent, vel bellum planè gerendum eſſe, vel pacem retinendam? Nec enim utrum velitis, optio datur: ſed illud omnium operum juſtiſſimum, vobis, maximèque neceſſarium relinquitur, quod iſti de induſtriâ tranſiliunt. Quodnam illud eſt? ut eum ulciſcamur, qui prior bellum nobis intulit. Niſi fortè illud dicunt, dum abſtineat Atticâ Piræoque Philippus, eum neque injuriâ urbem afficere, neque bellum facere. Qui, ſi jus et æquum iſtâ regulâ metiuntur, et iſtos pacis hujus limites conſtituunt: eos utique nec æqua nec ferenda dicere, nec tuta vobis, perſpicuum eſt omnibus.

III. Accidit prætereà, ut hæc ipſa quæ dicunt, contraria ſint accuſationibus quas contra Diopithen ferunt. Nam quî convenit, ut Philippo quidvis agendi licentiam demus, modo Atticam non invadat: Diopithen vero nec Thracibus opitulari ſinamus? aut *ſi opituletur*, concitare bellum dicamus? ſed hæc ſcilicet exagitantur; gravia agunt mercenarii milites, quum Helleſpontum populantur; et injuſtè facit Diopithes, navigia intercipiendo: neque hoc eſt permittendum. Eſto; fiant hæc: nihil contradico. Veruntamen decere arbitror, ſi revera et ex animo iſta conſulunt, æquitatemque ſpectandam putant; ut, quemadmodum

dum conſtitutas noſtræ urbis copias diſſipare conantur, ducem earum, *ſuâpte induſtriâ parta* ſtipendia ſolventem, apud vos calumniando: ita oſtendant, ſi vobis hæc perſuaſa fuerint, etiam Philippi exercitum dilapſurum. Quod niſi *demonſtrârint*; nihil aliud eos agere cogitate, niſi ut denuò rempublicam noſtram in eum reducant ſtatum, quô res noſtræ omnes olim perierunt. Scitis enim profectò, nihil omnium rerum tàm profuiſſe Philippo ad noſtram urbem ſuperandam, quàm quòd prior omnes occaſiones arripuit; qui cùm ſemper expeditum circum ſe atque inſtructum exercitum habeat, et quid facturus ſit, jam antea deliberârit, derepentè quos libitum eſt, aggreditur. Nos vero, ubi jam aliquid factum eſſe audivimus; tùm demum tumultuamur, et *bellum* paramus. Inde verò accidit, (credo) ut ille omnia quæ invaſerit, ſummâ cum tranquillitate potiatur, nos autem ſeriùs *ubique* adveniamus, et fruſtra impenſas omnes faciamus; oſtenſis quidem inimicitiis, et ejus conatibus obſiſtendi voluntate; ſed neglectis occaſionibus, et rebus infectis, dedecus etiam inſuper ſuſcipiamus.

IV. Ne igitur ignoretis, Athenienſes, etiam nunc cætera quidem verba eſſe, atque commenta: hoc vero agi, et omni ratione ſtrui, ut, dum vos domi maneatis, et nullæ noſtræ urbis copiæ foris ſint: per ſummum otium, quæcumque vult Philippus, conficiat. Videte primum, quid in præſentiâ fiat. Nunc ille cum magno

magno exercitû in Thraciâ verſatur; et *copias* (ut præſentes hi dicunt) accerſit e Macedoniâ et Theſſaliâ. Quòd ſi expectatis Eteſiis, Byzantium aggreſſus obſederit; primùm, an putatis fore, ut Byzantii in eâdem quâ nunc ſunt amentiâ, maneant; et vos non accerſant, auxiliaque veſtra non poſtulent? equidèm non opinor: ſed ſi quibus minùs etiam fidunt quàm vobis, eos quoque potiùs *in urbem* recipient, quàm urbem illi tradent: niſi vi priùs eam occupârit. Cùm nos igitur et hinc navigare non poterimus, et illic nulla præſidia parata erunt; nihil obſtabit, quominus peſſum eant. At intemperiæ agitant homines illos: nec ad illorum amentiam addi quicquam poteſt: omnino: ſed incolumes tamen eos eſſe oportet. Id enim eſt e republicâ. Præterea ne illud quidem compertum habemus, fore ut Cherſoneſum non invadat. Sed ſi ex ejus epiſtolâ, quam ad vos miſit, judicandum eſt, ulturum ſe ait milites Cherſoneſitanos. Proindè ſi exercitus hic jam conſtitutus retinebitur; is et provinciam tueri noſtram poterit, et illius ditionem nonnihil infeſtare. Sin ſemel perdetur ac dilabetur, quid agemus ſi Philippus Cherſoneſum invaſerit? Diopithen in judicium adducemus ſcilicet. Sed quid *eâ re* proficietur? at ipſi hinc auxilia mittemus. Quid verò, ſi venti nos impedîerint? at non veniet credo. Quis verò hujus rei ſponſor eſt? nunquid cernitis et conſideratis, Athenienſes, imminens anni tempus, ſub quod nonnulli exiſtimant, Helleſpontum veſtris præſidiis deſtitutum

tum, tradi oportere Philippo? Quid vero, si Thraciâ relictâ, ne quidem ad Cherſoneſum acceſſerit, aut Byzantium (nam et hæc conſiderare debetis) ſed Chalcidem aut Megaras invaſerit, eodem modo quo nuper Oreum? utrumne præſtabit hîc illi occurrere, ac permittere, ut bellum ad Atticæ fines accedat; an illic, negotiis quibuſdam illum implicare? Ego quidem hoc præferendum cenſeo.

V. Omnes igitur, his cognitis et conſideratis; exercitum, quem Diopithes in reipublicæ præſidium comparare conatur, non adducere in invidiam, neque id agere ut diſſipetur; ſed ipſi etiam alium adjicere debent, tùm ſuppeditandâ illi pecuniâ, tùm cæteris rebus ritè adjuvando. Nam ſi quis Philippum percontetur, age dic, utrum malles iſtos milites, quos nunc Diopithes habet, quales quales ſint (nihil enim contradico) pollere et in gloriâ eſſe apud Athenienſes, atque eorum numerum, vires ſuas republicâ conferente, augeri: an verò propter quorundam calumnias et accuſationes divelli, ac interire? *poſterius* hoc, opinor, ſe velle reſponderet. Quæ igitur Philippus a diis immortalibus precaretur, ea noſtrûm quidam hîc moliuntur? et quæritis adhuc, quâ de causâ noſtra civitas peſſum ierit?

VI. Velim autem liberè vos ſtatum noſtræ urbis examinare, et conſiderare, quid ipſi faciamus nunc, et quomodo res adminiſtremus.

Nos

Nos neque tributum conferre volumus, nec ipſi militare audemus, neque publicâ pecuniâ abſtinere poſſimus, neque aſſignatam Diopithi pecuniam pendimus, nec quæ ipſe ſuâ induſtriâ comparârit, laudamus; ſed obtrectamus, et ſpeculamur unde et quid ſit facturus: alia denique ad hunc modum agimus omnia. Nec, quum his animis ſimus, noſtrum negotium agere volumus: ſed verbis quidem eos laudamus, qui pro dignitate reipublicæ dicunt; reipsâ verò horum adverſariis nos conjungimus. *Proindè, quemadmodum* vos eum ſubindè qui ſuggeſtum conſcendit, rogitare ſoletis, quid igitur faciendum eſt? *ſic* ego vos interrogabo, quid igitur eſt dicendum? nam ſi vos neque tributum conferetis, neque ipſi militabitis, neque publicæ pecuniæ parcetis, neque conſtitutam Diopithi pecuniam numerabitis, nec quæ ipſe ſibi comparârit relinquetis, neque veſtrum negotium agere voletis; non habeo quid dicam. Nam ſi jam tantam licentiam, criminari et calumniari volentibus datis, ut illis quoque de rebus quas acturum eum eſſe aiunt, antequam fiant, accuſantes audiatis; quid aliquis dicat?

VII. Quid vero his rebus proficiatur, veſtrûm quibuſdam eſt cognoſcendum: dicam equidem liberè; nec enim poſſum aliter. Quotquot veſtri duces e veſtro portû unquam ſolverunt, hi omnes (aut ego me quovis ſupplicio dignum fatebor) et a Chiis, et ab Erythræis, et a quibus quiſque potuit (his dico qui Aſiam

incolunt) pecuniam accipiunt. Accipiunt autem, qui naves habent ſingulas, aut binas, minorem; majoribus inſtructi copiis, majorem. Quicunque vero dant, dant ſive parum ſive multum, non gratìs (nec enim ita inſaniunt) ſed illâ pecuniâ redimunt ſuorum mercatorum ſecuritatem; ne illi a militibus violentur, aut ſpolientur; ſed ut incolumes ſuæ naves deducantur. Aiunt autem eam pecuniam benignitate *et ſtudio veſtri* dare ſe: idque nomen hujuſmodi largitionibus accommodatur. Jam igitur etiam Diopithi, minimè dubium eſt, exercitum habenti, quin iſti omnes pecuniam daturi ſint. Nam unde aliàs eum, qui nec a vobis quicquam accepit, nec ipſe habet unde ſtipendia ſolvat, milites alere putatis? num de cœlo? minimè id quidem: ſed his proventibus, quos congregat et emendicat et mutuatur, eos ſuſtentat. Quare qui eum apud vos traducunt, nihil aliud agunt, niſi quòd omnibus denunciant, ne quid ei dent; ut qui pœnas daturus ſit, non eorum modo facinorum, quorum ipſe vel auctor vel adjutor extiterit, ſed horum etiam quæ facturus fuerit. Huc pertinent iſti ſermones: "Obſidionem parat: Græcos hoſtibus objicit:" cuidam quippe horum *hominum, maximæ* ſunt curæ Aſiam incolentes Græci: *quod ſi ita ſit*, major certe virtus eorum eſſet ad conſulendum aliis, quam ad patriam defendendam. Atque hoc ſcilicet illud eſt, ſi in Helleſpontum mittatur alius imperator. Nam ſi graviter peccat Diopithes, et naves intercipit; parva Athenienſes,

nienſes, parva tabella, hæc omnia prohibere valeat: legeſque jubent, eos qui *hoc modo* delinquunt, publicè accuſari: tantis vero ſumptibus, tot triremibus cuſtodiri a nobis nequaquam. Nam ea quidem eſſet extrema inſania. Contra hoſtes, qui legibus coerceri nequeunt, milites conſcribendi ſunt, et mittendæ triremes, et pecunia conferenda: idque neceſſariò fit. At ubi cum civibus res eſt, ſenatûſconſultum, publica accuſatio, triremis ſacra *ad ducem reportandum parata*, hæc ſufficiunt. Hæc prudentium hominum *officia* ſunt; quæ autem iſti agunt, inſultantium, et negotia corrumpentium.

VIII. Ac iſtorum quidem nonnullos eſſe tales, quanquam ferendum graviter, non tamen graviter eſt ferendum: ſed hoc potiùs, vos in hoc conſeſſu ita jam eſſe animatos, ut ſi quis pro concione dixerit, Diopithen eſſe, aut Charetem, aut Ariſtophontem, aut quemvis qui nominari poſſit civium, cui mala omnia accepta referenda ſint; ſtatim aſſentiamini, et ejus orationi applaudatis. At ſi quis progreſſus in medium, vera dicat: nugas agitis, Athenienſes; malorum omnium et rerum harum Philippus eſt caput; qui, ſi quieviſſet, nihil negotii eſſet reipublicæ: non quidem vera eum dicere negare poſſetis: ſed graviter laturi tamen videmini, atque exiſtimaturi, eum veluti cladem afferre. In causâ hoc eſt (ſed oro per deos, ut quæ ad veſtram ſalutem pertinent, liberè dicere mihi liceat) jam olim quidam reipublicæ gubernatores

res ita vos paraverunt, ut in concionibus metuendi ſitis, et acres: in bellicis vero apparatibus remiſſi, et aſpernandi. Si quis igitur auctorem malorum eum eſſe diceret, quem ſciretis inter vos poſſe comprehendi: aſſentiremini, et velletis. Si quis vero eum deſignet, qui niſi victus armis, affici ſupplicio non poteſt: neſcitis opinor quid ſit agendum: ſed vos coargui moleſtè fertis. Atqui decebat, Athenienſes, diverſum fieri: ut magiſtratus univerſi vos aſſuefacerent, in concionibus, ad clementiam et humanitatem, (nam in his de jure civium et ſociorum agitur) in apparandis verò bellis metuendos vos et acres efficerent. Ibi enim cum hoſtibus et adverſariis res eſt. Nunc, dum vobis aſſentantur, et obſequiis omnibus veſtram gratiam aucupantur; id vobis contulerunt, ut in concionibus faſtum præ vobis feratis, et ab adulatoribus nihil audiatis, niſi quod auribus blandiatur: res vero eò redierint, ut de ipsâ ſalute periclitemini.

IX. Agite verò, per Deos immortales, ſi Græci a vobis earum occaſionum, quas per ignaviam modò amiſiſtis, rationes repoſcerent, voſque interrogarent; ſubinde, Athenienſes, legatos ad nos mittitis, dictitantes, Philippum nobis et Græcis omnibus inſidiari: et hominem eſſe cavendum, et ſi qua ſunt ejus generis alia; neceſſe erit nos aſſentiri, et fateri. Facimus enim hæc. At ô mortalium omnium ignaviſſimi *(dicent)* quum homo iſte perpetuos decem menſes abeſſet, ita et morbo et hyeme et bellis

inter-

intercluſus, ut domum regredi nullo modo poſſet; vos nec Eubœam in libertatem aſſeruiſtis, nec veſtrorum quicquam recuperâſtis? ipſe verò, dum vos domi ſedetis, dum otium agitis, dum ſani eſtis (ſi qui tamen, his factis, ſani dicendi ſunt) duos in Eubœâ tyrannos conſtituit, quorum alterum e regione Atticæ tanquam propugnaculum oppoſuit; alterum ad Sciathum *collocavit*. Vos autem ne hæc quidem (ſiquidem mihil aliud velletis) impediviſtis: ſed conniventes, de jure utique veſtro illi conceſſiſtis, ut jam nemini dubium eſſe poſſit, etiamſi Philippus decies moreretur, vos nihilo magis commotum iri. Quorſum igitur legatos mittitis? cur accuſatis? quid negotium vobis faceſſitis? Hæc ſi dixerint: quid aſſeremus, aut reſpondebimus, Athenienſes? Ego quidem non video. Sunt autem qui putent, ſe oratorem ita redarguere, poſtquam interrogârint, quidnam igitur agendum eſt? quibus ego ſummâ æquitate, veriſſimèque ſic reſpondebo: hæc non agenda ſunt, quæ nunc agitatis: et tamen ſingulatim etiam accuratè omnia dicam: modò illi ut prompti ſunt ad percontandum; ita et ad rem gerendam ſint alacres et parati.

X. Primum, Athenienſes, perſuaſum omninò habere debetis, Philippum civitati noſtræ bellum intuliſſe, pacemque violâſſe: quare de his deſinite vos invicem accuſare: hoſtem eſſe præterea toti urbi, et ſolo urbis; addam etiam, omnibus hominibus qui in urbe degunt;

atque illis inprimis, qui ſe in maximâ eſſe apud eum gratiâ putant. Quod ſi non *credendum videatur*; intueantur Euthycratem et Laſthenem Olynthios: qui, cum ei eſſe intimi viderentur, poſtquam urbem prodiderunt, omnium peſſimè perierunt. Nulli tamen rei *tam infensé adverſatur, atque inſidiatur*, ut libertati noſtræ urbis: nec in quicquam aliud tanto ſtudio incumbit, quàm ut hanc demoliatur. Idque nunc, quaſi non ſine ratione agit. Satis enim hoc perſpectum habet: etiamſi cæteros omnes ſuæ dominationi ſubjecerit, ſe tamen nihil ſecurè conſtanterque tenere poſſe, dum vobis libera ſit reſpublica. Nam ſi qui caſus adverſus inciderit (quales homini evenire multi poſſunt) fore ut omnes, qui jam vi ſubacti, illi parent, ad vos confugient. *Ita enim ſe res habet:* non ea veſtra ingenia ſunt, ut ipſi aliis vi oppreſſis, imperia teneatis: ſed in eo magnæ ſunt vires veſtræ, ut alium potiri principatu prohibeatis, aut eo potitum exturbetis. Denique affectantibus imperium, faceſſere negotium, et omnibus hominibus libertatem reſtituere parati eſtis. Non igitur vult, libertatem noſtram ſuis imminere temporibus: multum abeſt ut hoc velit, cùm rem non malè, nec ſegniter conſideret.

XI. Primum igitur ob hoc exiſtimandum eſt, hoſtem illum eſſe reipublicæ, ac libertatis irreconciliabilem. Quod niſi animis veſtris infixum ſedeat, rerum curam ſeriò ſuſcipere non voletis. Secundo loco illud certò ſciendum, omnia

nia quæ molitur et apparat nunc, ad urbem noſtram *expugnandam* apparat: atque ubicunque aliquis ei obſiſtit, is *noſtram* hîc *regionem defendet, et* pro nobis, obſiſtet. Neque enim quiſquam veſtrûm ita ſimplex eſt, ut Philippum exiſtimet mala illa in Thraciâ (nam quo alio nomine appelles Drongilum, et Cabylen, et Maſtiram?) et ea quæ nunc expugnat, ſibique ſubjicit, cupere; utque illa obtineat, et labores et hyemes et extrema pericula ſuſtinere: Athenienſium vero portus, et navalia, et triremes, et argenti fodinas, et tantos proventus non cupere: aut paſſurum, ut vos iſta teneatis; cùm propter panicum et ſiliginem, in Thraciis cuniculis defoſſa, in Barathro non dubitet hybernare. Non ita eſt. Sed et illa, ut his potiatur, et cætera omnia molitur. Quid igitur? prudentium hominum eſt, quum hæc ſciant et cognôrint, inſignem iſtam pernicioſamque ſocordiam deponere, et pecuniam conferre, *idemque ut faciant* a ſociis poſtulare, ac providere, atque agere omnia, conſtitutus iſte exercitus ne dilabatur: ut quemadmodum ille paratas legiones habet ad violandos et ſubigendos omnes Græcos: ita vos legiones habeatis ad ſervandos omnes et tuendos paratas. Fieri quippè nequit, ut qui milite tumultuario utuntur, quicquid rectè perficere poterint. Sed conſcribendæ legiones ſunt, et commeatus illis ſuppeditandus, et publici quæſtores *deligendi*, et quàm fieri poteſt diligentiſſima conſervandæ pecuniæ ratio eſt ineunda. His factis, pecuniæ rationes á

quæſtoribus, rerum geſtarum a duce repoſcentur. Quòd ſi hæc vobis cordi fuerint, ſi hæc ſuſceperitis; reverà licebit juſtam habere pacem, et Philippum domi ſe continere cogetis; quo majus bonum nullum eſſe queat: aut æquo Marte bellum geretis.

XII. Si quis vero hæc ſine et magnis ſumptibus, et multis laboribus poſſe confici non putat: rectè omninò putat. Sed ſi idem conſideret, quæ *pericula* huic urbi impendeant, niſi ita fecerimus; inveniet expedire, ut ultrò, quod fieri debet, faciamus. Nam ſi quis deorum nobis ſponderet (nec enim mortalium ulli tantâ de re fides haberi tutò poſſet) ſi quieveritis, et omnia neglexeritis, eum tandem in noſmet ipſos impetum non eſſe facturum: turpe quidem, ô Dii immortales, fuerit, atque indignum, tum vobis, tum florente republicâ, tum rebus geſtis majorum, ob privatum veſtrum otium reliquos Græcos omnes deſertos objicere ſervituti. Ac ego quidem ipſe malim emori, quam talis alicujus autor eſſe conſilii. Verùm ſi quis alius talia dicit, et vobis perſuadet: eſto: ne defendite vos; abjicite omnia: ſin hoc conſultum eſſe nemo putat; contraque præſcimus omnes, quanto plura eum ſibi ſubjicere permiſerimus, tanto cum graviore et potentiore hoſte nobis fore confligendum: quid tergiverſamur, aut quid lentè agimus? aut quando, Athenienſes, rerum curam ſuſcipiemus? tum credo, cum ingruerit aliqua neceſſitas? atqui ea neceſſitas, quam

quam homo liber ita nominet, non tantùm jam adeſt, ſed jam pridem etiam præteriit. Servilis verò neceſſitas ne ingruat, utique eſt optandum. Quid verò intereſt? hominem liberum hæc maximè neceſſitas urget, ſi res temerè, et cum dedecore adminiſtrentur. Hâc ego major quæ neceſſitas ſit dicenda, neſcio. Servo autem plagæ et corporis excarnificatio; quæ abſint ut fiant: et dictu indigna ſunt.

XIII. QUANQUAM autem reliqua omnia libentèr dixiſſem, et oſtendiſſem, quo pacto vos aliqui magiſtratuum circumvenire ſoleant; cætera miſſa faciam. Sed cùm primùm aliqua mentio fit Philippicarum rerum; quidam ſurgens dicit, pace frui quàm optabile eſt? magnum exercitum alere quàm moleſtum? diripere quidam ærarium volunt: aliaque ſimilia verba; quibus vos remorantur, et illi occaſionem præbent, ſuo arbitratu per otium quidvis peragendi. Ita fit, ut vos otium adipiſcamini, atque in præſens nihil agatis (quæ vereor, ne vobis aliquando magno conſtitiſſe crediturі ſitis) iſti vero gratiam conſequantur, et quæ ex his *rebus oritur*, mercedem. Ego vero ſupervacaneum eſſe puto, vobis ſuadere pacem, qui, cùm jam perſuaſum id eſt, deſidetis; ſed illi *ſuadendum eſt*, qui bellis gerendis occupatur. Cui ſi perſuaſum fuerit, in vobis nulla mora eſt. Moleſta vero ducenda ſunt, non quæ tuendæ ſalutis gratiâ inſumpſerimus: ſed ea quæ feremus, ſi hæc facere noluerimus. Direptio por-

ro pecuniæ, prohibenda eſt, cuſtodiam quâ conſervaretur, aſſignando; non *neglectu et* abjectione utilitatis. Ego verò, Athenienſes, hoc ipſum ægrè fero, ſi pecuniæ direptio (quam ut tueri, ſic peculatores punire, penes vos eſt) quibuſdam veſtrûm eſt moleſta: Philippus autem, qui totam Græciam ordine diripit, et veſtro malo diripit, non eſt moleſtus.

XIV. Quæ igitur cauſa tandem eſt, Athenienſes, cùm Philippus ita manifeſtè bella gerat, per injuriam graſſetur, urbes occupet; ut iſtorum nemo unquam dixerit, eum injuſtè agere, bellumque facere; ſed *ut* concitati belli crimen illis impingant, qui *conatibus illius* obſiſtendum, et hæc noſtra vindicanda ſuadent? ego docebo. Volunt, ſi quas e bello moleſtias ceperitis (neceſſe, nam neceſſe eſt, oriri multas e bello moleſtias) iram, quam concipere ſoletis, in eos converti, qui vobis utiliſſima dicunt: ut hos cauſam dicere cogatis, non Philippum ulciſcamini: atque ipſi et accuſent, et ſua facinora, quæ nunc patrant, impunè ferant. Hoc illud eſt, quod dicunt, velle quoſdam apud vos excitare bellum: hinc illa oritur altercatio *atque interceſſio.* Ego vero certò ſcio, Philippum, cùm nemo Athenienſium bellum decreviſſet, tum alia multa, quæ noſtra fuerunt, occupâſſe, tum nunc auxilia miſiſſe Cardianis. Si nos igitur diſſimulare volemus, ab eo nos bello peti: omnium ſtolidiſſimus eſſet, ſi ipſe id coarguere vellet. Sed quum nos ipſos invaſerit, quid tum dicemus? ipſe

ipſe enim ſe nobiſcum bellum gerere negabit. Quemadmodum et Oritis fecit, cum milites in eorum agro eſſent: et Pheræis, priuſquam mœnia oppugnaret: neque cum Olynthiis ſtatim in principio ſe bellum gerere profeſſus eſt, donec in ipſorum agrum duxiſſet exercitum. Num tum quoque bellum illos concitare dicemus, qui propulſare vim jubebunt? hoc igitur ſupereſt, ut ſerviamus. Nec enim medium quicquam eſt, ſi nec vis propulſetur, nec ab hoſtibus otium concedatur. Neque de iiſdem *rebus*, vobis eſt periclitandum ac cæteris; neque enim urbem ſubigere vult Philippus, ſed penitùs exſcindere. Quia ſatis intellîgit, vos ſervire neque velle, neque ſi velletis, poſſe. Nam imperare conſueviſtis: atque occaſione oblatâ, ſibi plus negotii poſſe faceſſere, quam reliquos homines univerſos.

XV. Proinde ſic ſtatuendum eſt, nobis eſſe de excidio dimicandum: quique ſe illi vendiderunt, et odio proſequendi, et in cruciatum abripiendi ſunt. Non enim fieri, non fieri poteſt, ut externi hoſtes ſuperentur, niſi priùs domeſticos hoſtes punîeritis, qui illi ſubſerviunt: ſed neceſſe eſt, ubi in hos, tanquam ſcopulos quoſdam, impegeritis, ut illi vobis antevertant. Nam cur eum ita contumeliosè vobis inſultare nunc putatis (nihil enim aliud mihi quidem facere videtur, niſi hoc) et cùm aliis benefaciendo, ſi non aliud, ſaltem ſeducat, vobis jam etiam minitari? veluti, Theſſalos multis datis mu-

neribus, in hanc ſervitutem pellexit. Neque dicendo quiſquam conſequi poteſt, quam variis artibus miſeros Olynthios, datâ prius Potidæâ, multiſque aliis, deceperit. Thebanos etiam nunc ad ſe allicit, ſibique obnoxios facit, traditâ Bœotiâ: poſteaquam eos magno gravique bello liberavit. Itaque hi omnes dum aliquâ commoditate fruuntur: alii jam perpeſſi ea ſunt quæ omnes norunt; alii ferent, quicquid tandem contigerit. At vos, ut quæ perdideritis taceam, in ipsâ pacificatione, quoties decepti, quam multis ſpoliati eſtis? Nonne Phocenſibus? nonne Pylis? nonne Thraciâ, Doriſco, Serrio, Cerſoblepte ipſo? nonne nunc urbem Cardianorum tenet, ac confitetur? Cur igitur aliâ ratione illos, nec eodem modo vos tractat? Quia in ſolâ noſtrâ urbe, ex omnibus aliis, impunè hoſtium commodis patrocinari licet: ac, ſi quis pecuniam ipſe accepit, concionandi poteſtatem habet, etiamſi vos veſtris opibus interim ſpoliati ſitis. Olynthi, cauſam Philippi agere tutum non fuiſſet, niſi populus Olynthiorum delinitus eſſet illo traditæ Potidææ, quâ frueretur, beneficio. Non tutum fuiſſet in Theſſaliâ Philippi cauſam agere, niſi multitudo Theſſalorum, ejectis a Philippo, ipſorum commodo, tyrannis, atque Pylæâ reſtitutâ, in ſocietatem beneficiorum et ipſa veniſſet. Non fuit Thebis tutum, priuſquam Bœotiam illis, deletis Phocenſibus, reddidiſſet. Athenis vero, cum non Amphipolim tantùm, et agrum Cardianorum nobis eripuerit, ſed Eubœam ita muniat, ut *veluti*

arx

arx ſit ad nos oppugnandos, et nunc Byzantium invadat: tutum eſt dicere pro Philippo. Proinde horum aliqui ex mendicis repentè ditati, ex ignotis atque obſcuris celebres ſunt facti, et illuſtres: vos contrà, ex illuſtribus obſcuri, e copioſis inopes. Nam urbis ego quidem opes in ſociis, fide, benevolentiâ eſſe poſitas exiſtimo: quarum rerum omnium penuriâ vos laboratis. Quas dum vos negligitis, et vobis eripi ſinitis: ille beatus factus eſt, et magnus, et formidatur ab omnibus et Græcis et Barbaris: vos, humiles et deſerti: rerum venalium copiis ſplendidi: earum apparatu, quæ vos decebant, ridiculi.

XVI. Non autem eodem modo vobis et ſibimetipſis quoſdam oratores conſulere video. Vobis enim quieſcendum eſſe dicunt, etiamſi violemini: ipſi vero apud vos quieſcere non poſſunt, tametſi nemo eis injuriam faciat. Deinde quiſquis ſuggeſtum conſcenderit, non vis (inquit) autor fieri, aut periclitari: ſed timidus es et mollis? ego vero audax et importunus atque impudens neque ſum, neque fieri velim: fortiorem tamen longè latèque illis, qui protervè apud vos publica negotia tractant, me eſſe exiſtimo. Qui enim, Athenienſes, poſthabitâ utilitate reipublicæ in judicium adducit, proſcribit, dat, accuſat: nullâ quidem hæc fortitudine facit: ſed quia ſcit, dum, quæ vobis placeant, loquatur, et nullam reipublicæ partem vacillantem, quæ creare periculum queat, attingat, ſe quaſi pignus habere ſuæ ſalutis et incolumitatis,

columitatis, audax et confidens eſt. Qui verò publici boni causâ crebrò veſtris voluntatibus adverſatur, et nihil ad gratiam loquitur, ſed ſemper utilitatem ſpectat, et eam gerendæ reipublicæ rationem eligit, in quâ Fortuna magis quam Ratio dominatur: et tamen haud recuſat, quo minùs utriuſque a ſe rationes repetatis: hic demum vir fortis, atque etiam bonus idem civis eſt: non iſti auræ popularis captatores, qui brevibus iſtis obſequiis ſumma reipublicæ præſidia perdiderunt. Quos ego tantum abſum ut æmuler, aut dignos republicâ cives eſſe putem: ut, ſi quis me roget, Dic mihi, tu vero, quid contuliſti reipublicæ? quanquam poſſem, Athenienſes, et trierarchias, et ædilitia munera, et pecuniæ collationes, et captivorum redemptiones, et alia ſimilia humanitatis officia commemorare, nihil tamen hujuſmodi referam: ſed hoc dicam, me ab iſtâ gerendæ reipublicæ formulâ prorſus abhorrere. Nam cum fortaſſis et ipſe, non minùs quàm alii, accuſare poſſem, et donare et proſcribere, et cætera quæ iſti factitant, facere: nunquam ne ad unum quidem talium aucupiorum vel voluntate meâ me contuli, vel ſpe lucri aut ambitione ſum impulſus: ſed ea perpetuò dico, quibus ego id conſequor, ut minùs apud vos autoritate valeam et gratiâ, quàm alii multi: vos, ſi mihi auſcultaretis, ampliores fieretis. Sic enim dicere fortaſsè non invidioſum eſt. Neque mihi videtur boni civis eſſe officium, talia gerendæ reipublicæ artificia excogitare, per

quæ

quæ ſtatim ego princeps inter vos exiſterem, vos aliorum ultimi: ſed rempublicam unà cum bonorum civium actionibus et gubernatione, augeri atque amplificari decet omnibuſque ſemper non facillima, ſed optima dicenda ſunt. Nam illò natura ſuopte nutu fertur: ad hæc boni civis doctrina et eloquentia eſt provehenda.

XVII. Jam quendam etiam tale aliquid dicentem audivi: Me quidem ſemper dicere optima: ſed quicquid a me proficiſcatur, verba tantum eſſe: cum operibus ſit opus reipublicæ, et actione aliquâ. Ego vero quid de his ſentiam, exponam vobis, neque diſſimulabo. Non arbitror ullum aliud opus atque officium eſſe conſiliarii, niſi ut maximè profutura dicat: et hoc ità eſſe, me facilè puto probaturum. Illud enim utique ſcitis, Timotheum quondam illum apud vos orationem habuiſſe, de adjuvandis et conſervandis Eubœenſibus, quum eos Thebani oppreſſum irent: cujus hæc ferè verba fuerunt. Agite verò, deliberatis (inquit) quum Thebanos in inſulâ habeatis, quæ ratio ineunda, quidve agendum ſit? non mare implebitis, Athenienſes, triremibus? non jam ſurgitis, in Piræum abituri? non claſſem in mare trahetis? Hæc Timotheus dixit, vos feciſtis: quæ cum utraque conjungerentur, res confecta eſt. At ſi is quàm optima, ut tum dixit, dixiſſet: vos vero ignaviâ impediti, non obtemperâſſetis: eſſetne aliquid eorum actum, quæ tum civitati contigerunt? fieri non poteſt. Sic igitur quicquid vel

ego

ego nunc, vel quivis alius dixerit: res et actiones apud vosmetipsos quæritote; utilissimum consilium scientèr explicatum, apud oratorem.

XVIII. Sed ubi orationem meam in summam et capita quædam redegero, descendam. Sic igitur censeo: conferendam esse pecuniam; et exercitum jam comparatum, esse conservandum; atque si quid non rectè fieri videbitur, corrigendum: non ob cujusvis cavillationes totum destruendum: legatos quôcunque terrarum esse mittendos, qui doceant, moneant, conficiant reipublicæ quicquid poterunt. Præter hæc omnia, qui corrupti largitionibus, negotia perfidè corrumpunt, tum puniendi, tum semper et ubique odio habendi sunt: ut moderati homines et boni viri rectè prudenterque vitam instituisse, tum aliis, tum sibimetipsis videantur. Quòd si hanc rationem secuti, negligere omnia desieritis; fortasse, fortasse *inquam* et adhuc cætera melius succesSura spes sit. Verùm si desidebitis, hactenus duntaxat, ut plaudatis, et laudetis orationem, rerum curâ susceptâ; cùm verò gerenda res erit, tergiversemini: nullam equidem video orationem, quæ sine vestrâ operâ diligenti civitatem servare possit.

LIBANII

ARGUMENTUM

IN

PHILIPPICAM III.

SIMPLEX *orationis hujus eſt argumentum. Nam cùm Philippus verbo pacem ageret, reverà Athenienſes multis injuriis laceſſeret, hortatur eos Orator, ut inſurgant, et regem ulciſcantur: quòd magnum periculum et ipſis impendeat, et omnibus communitèr Græcis.*

ALIUD ARGUMENTUM EX *TOURRELLO.*

HANC *Orationem, eodem quo præcedentem anno habuit Demoſthenes. Philippi in Thraciâ victoriæ, et imperium novis ſocietatibus (quas ille fœderum artifex, diverſis in locis ſibi conciliârat) ſubindè munitum, nil niſi funeſtum Athenis portendebant. Orator itaque totis viribus (ut ſolet) in civium mollitiem invehitur: creſcentis indies periculi terrorem incutit: tollit inanem de fœdere violando dubitationem, ab ignaviâ veriùs quam fide ortam: cùm id fœdus, non, ut par eſſet, utrinque obſtringeret, ſed eos ſolos teneret. Hinc ſummoperè neceſſarium eſſe oſtendit, ſe tueri contra hoſtem, in pace vel magìs quàm in bello timendum. Conſuetu-*

dines

dines deindè pravas quaſdam damnat, errores inveteratos coarguit, turbas compeſcit, ſuſpiciones diluit, et murmura querelaſque comprimit. Cum ad hunc modum viam munîerit, pergit ad præcepta et rationes quaſdam inſtituendas, quibus, vi ritè temperatâ, ſeveram venuſtatem aſpergit. At ſi veritati undècunque profectæ vis ſua ineſt, invicta ſtatim evadit, quando inſtat reprehenſor, non minùs ſagaci ingenio, quàm vehementiâ et facundiâ inſignis.

DEMOS-

DEMOSTHENIS

PHILIPPICA III.

I. QUUM multa verba fiant, Athenienſes, in omnibus ferè concionibus, de injuriis Philippi, quibus, ex quo pacem fecit, non ſolum vos, ſed et reliquos Græcos afficit: cùmque omnes, (probè ſcio) confiteantur, (etſi id quidem non faciunt) neceſſe eſſe et convenire, ut omnes ea tum dicant, tum agant, per quæ iſte ab inſolentiâ reprimatur, et pœnas luat; eò rediiſſe tamen omnia negotia, et per incuriam prolapſa eſſe video; ut verear, ne dictu odioſum, verum tamen ſit; ſi omnes oratores dicere, voſque decernere velletis ea, per quæ res quàm afflictiſſimæ fierent; exiſtimare me, ſtatum earum, quàm nunc eſt, non poſſe fieri deteriorem. Ac multæ fortaſſe ſunt cauſæ, cur hæc ita ſe habeant: neque propter unum, atque alterum vitium res hùc redierunt. Potiſſimùm tamen, ſi rectè conſideretis, ii ſunt in culpâ, qui jucundiſſima dicere malunt, quàm utiliſſima: quorum alii, Athenienſes, dummodo, quibus rebus ipſi gloriâ florent, et valent, eas

eas tueantur, nullam futurorum rationem habent; quare nec vos habere oportere putant: alii, eos qui in rerum administratione constituti sunt, criminando et calumniando, nihil aliud faciunt, nisi ut civitas ipsa de se pœnas sumat, et eâ re occupetur; Philippo autem quidvis et agere, et dicere liceat. Hæc instituta sunt vobis usitata; causæ vero perturbationis et delictorum.

II. Peto autem a vobis, Athenienses, si quid veri liberè dixero; ne propterea mihi irascamini: hoc modo quippè rem consideretis; vos loquendi libertatem in aliis rebus ita communem putatis esse oportere omnibus in urbe degentibus, ut et advenis et servis ipsis eam impertîeritis; et multos apud vos servos videre est, quidvis loqui liberiùs, quàm cives in quibusdam aliis urbibus; a consulendo autem, omninò eandem repulistis. Undè id consequimini, ut in concionibus fastidiatis, assentationibus deliniti, et omnia quæ voluptati sunt, audiatis; in rebus autem et factis, de extremis jam periclitemini. Quòd si nunc etiam sic affecti estis, non habeo quid dicam. Sin quæ in rem vestram sunt, sine adulatione audire voletis; dicere sum paratus. Tametsi enim res omninò malè se habent, multaque per socordiam perierunt; tamen eæ, si vos vel nunc officio fungi volueritis, omnes corrigi possunt. Ac mirum fortasse videbitur, quod dicam, sed verum; quod præteritis temporibus fuit pessimum, id ad futura est optimum.

Quid igitur id eſt? quòd dum vos neque magnum neque parvum quicquam quod oportet, facitis: res malè ſe habent. Quæ ſi, vobis omni officio fungentibus, in hoc loco eſſent; ne ſpes quidem relinqueretur, eas fore meliores. Nunc, ſocordiam veſtram et negligentiam ſuperavit Philippus; civitatem non ſuperavit; neque victi vos, at nondum loco moti eſtis.

III. Quod ſi omnes confiteremur, Philippum gerere bellum cum repub. et pacem violare; nihil aliud oratorem dicere et conſulere oporteret, quàm quo pacto Philippum et tutiſſimè et facillimè ulciſceremur. Cùm autem eæ ſint quorundam ineptiæ; ut, urbes illo occupante, et multa quæ veſtra ſunt, obtinente, et omnes mortales exagitante; quoſdam ferant, in concionibus ſubindè dictitantes; noſtrûm eſſe quoſdam qui bellum excitemus; cautè nobis agendum, et ea opinio refutanda eſt: cùm verendum ſit, ne quis, ubi ſcripſerit et ſuaſerit, propulſandas eſſe injurias; in crimen excitati belli veniat. Ego vero hoc primum omnium dico et pronuncio: ſi nobis integrum eſſet conſulere utrùm pacem agere aut gerere bellum oporteat, ſi civitati liceat pacem agere, et hoc nobis integrum ſit (ut inde ordiar) affirmo ego, pacem agendam eſſe nobis; et poſtulo, ut is qui hæc dicit, et decretum proferat et abſolvat, et non fraudulentèr agat. Sin alter, cum arma in manibus habeat, et magnas copias circa ſe; nomen pacis vobis objicit, factis belli ipſe utitur:

tur: quid reliquum eſt aliud, præter ultionem? Quòd ſi profiteri vultis, ut ille, vos pacem agere; non refragor. Si quis autem eam pacem eſſe putat; per quam ille, cæteris captis omnibus, contra nos venturus eſt; is primùm inſanit; deindè pacem veſtram erga illum, non illius erga vos, commemorat. Illud autem eſt quod omnibus ſuis largitionibus Philippus mercatur, ut, cùm ipſe bellum vobiſcum gerat, a vobis bello non petatur. Verùm ſi tantiſper cunctabimur, dum ſe nobiſcum belligerare fateatur; erimus omnium ſtolidiſſimi. Neque enim, tametſi Atticam ipſam invaſerit, et Piræeum, hoc dicet; ſi ex iis, quæ in alios fecit, conjectura capienda eſt. Nam et Olynthiis, *non niſi* quadraginta ab urbe ſtadiis diſtans, edixit alterutrum fieri oportere, vel Olyntho illis excedendum, vel ſibi Macedoniâ. Superiore autem tempore, ſi quis ei tale aliquid crimini daret, indignabatur, et ſe per legatos excuſabat: et ad Phocenſes, tanquam ad ſocios et amicos eſt profectus, et legati Phocenſium eum proficiſcentem comitabantur; et apud nos multi contendebant, ejus ingreſſum non e re fore Thebanorum. Quin et Pheras nuper, ut amicus et ſocius in Theſſaliam ingreſſus, occupavit et tenet. Ac poſtremò miſeris illis Oritis dixit, ſe miſiſſe ad eos ex benevolentiâ milites, qui eos viſerent: audire enim ſe, laborare illos, et ſeditionibus agitari. Eſſe autem ſociorum, et amicorum verorum, hujuſmodi adeſſe temporibus. Putatis igitur eum eſſe Philippum, qui

cùm eos homines, qui nihil ei nocere potuiſſent, ne verò ſibi noceretur fortaſſe cavere potuiſſent, decipere, quàm indicto bello cogere, maluerit: vobiſcum ſit ex profeſſo belligeraturus? idque, dum ultrò fallimini? non ita eſt. Etenim mortalium omnium væcordiſſimus eſſet, ſi dum vos, qui injuriis afficimini, nihil eum accuſatis, ſed civium veſtrorum quoſdam culpatis, et in judicium vocare vultis: ipſe, conſopitâ veſtrâ inter vos lite et contentione, denunciaret, in ſe arma eſſe convertenda, et mercenariis ſuis ea verba eriperet, quibus vobis moras nectunt, negantes eum gerere bellum cum republicâ. Verum, eſtne, proh Divûm fidem, quiſquam ſanæ mentis qui vel pacem ſervantem, vel bellum ſecum gerentem, e verbis magìs quam è factis æſtimârit? nemo ſanè.

IV. Atqui Philippus ab initio, pace recèns factâ, Diopithe nondum ducente exercitum, neque miſſis iis qui nunc in Cherſoneſo ſunt, Serrium et Doriſcum occupabat; et ex Serrio Caſtro et Monte ſacro milites eos ejiciebat, quos noſter imperator collocârat. At iſta agendo quid faciebat? in pacem quippe jurârat. Neque quiſquam dicat, Quid vero iſta ſunt? aut, Quid attinent ad rempublicam? utrùm ea enim parva ſint, aut nulli curæ vobis fuerint; alia erit ea diſputatio. Sed jurisjurandi religio, et juſtitia, ſive in parvis, ſive magnis in rebus violetur, eandem vim habet. Age jam, cùm Cherſoneſum, quam rex Perſarum omneſque Græ-

Græci noſtram eſſe judicârunt, et milites immittit, et palam auxiliatur, et has literas mittit: quid agit? ſe belligerare negat. Ego vero tantum abſum, ut eum talia facientem, pacem vobiſcum agere fatear; ut et Megaris invadendis, et in Eubœâ tyrannide moliendâ, et nunc in Thraciam prodeundo, et inſidiis in Peloponneſo comparandis, et quæ facit, omnia cum exercitu faciendo, ſolvere affirmem pacem, et bellum vobiſcum gerere. Niſi eos fortaſsè qui machinas admoliuntur, pacem agere dicatis, donec eas jam ad ipſa mœnia adduxerint. Sed non dicetis. Qui enim, quibus ego capiar, ea agit et inſtruit; is bellum mecum gerit, etſi me nondum vel jaculis vel ſagittis petat. Quo igitur vos in periculo eritis, ſi quid acciderit? in eo, quòd Helleſpontus a vobis alienabitur; eo, quòd is qui vobiſcum bellum gerit, Megaris et Eubœâ potietur; eo, quòd Peloponenſes cum eo conſpirabunt. Eum igitur qui hanc machinam contra urbem erigit atque apparat, pacem agere dicam erga vos? multùm certe abeſt. Die autem quo Phocenſes ſuſtulit, ab eo ego vobiſcum eum belligerare ſtatuo. Vos autem, ſi nunc eum propulſetis, prudentèr facturos dico. Sin differetis: id neque cùm voletis, facere poteritis. Et uſque adeò ab aliorum conſiliis mea diſcrepant, ut mihi videatur, nec de Cherſoneſo, nec de Byzantio eſſe nunc conſultandum: ſed tum his ſuccurrendum, et præcavendum ne quid eis accidat: et ducibus, qui nunc ſunt illic, omnia quibus indigent, mit-

tenda: tum de omnibus Græcis deliberandum, ut in maximo periculo conſtitutis. Exponam autem vobis, quâ de causâ rebus ita metuam: ut, ſi rectè ſentio, ſententiæ meæ accedatis, et rationem aliquam veſtrûm ipſorum ſaltèm, ſi omninò alios negligitis, habeatis: ſin nugari et mente captus eſſe videbor, neque nunc neque in poſterum mihi ut ſano auſcultetis.

V. PHILIPPUM igitur magnum e parvo et humili, ab initio, paulatim eſſe factum; et Græcos diffidere mutuò, et agitari ſeditionibus; et multo minùs credibile fuiſſe, tantum eum e tantillo fore, quàm nunc, cùm adeò multa intercepit, etiam cætera ſubacturum; et reliqua ejus generis omnia, quæ commemorare poſſem, prætermittam: ſed illud ei video conceſſiſſe mortales omnes, a vobis initio facto, de quo anteà ſemper univerſa Græca bella extiterunt. Quid igitur illud eſt? agere quicquid ei libet, et ſingulatim quoſvis ità concidere, et ſpoliare Græcos, et invadere atque opprimere urbes ſervitute. Atqui Græcis vos præfecti fuiſtis tres et ſeptuaginta annos: Præfecti item undetriginta, Lacedæmonii: Thebani quoque aliquid potuere extremis hiſce temporibus poſt pugnam Leuctricam. Sed tamen neque vobis, neque Thebanis, neque Lacedæmoniis ullo unquam tempore, Athenienſes, conceſſum fuit hoc a Græcis, ut quod libitum eſſet, ageretis. Neque multis verbis eſt opus. Sed et vobis, ac potiùs illius temporis, Athenienſibus, cum quoſ-

dam

dam non tractare moderatè viderentur, omnes putabant bellum esse inferendum: non modò qui affecti erant injuriâ, sed ii etiam, qui nihil queri de eis poterant: et rursus, Lacedæmoniis imperantibus, et eundem quem vos tenueratis, principatum adeptis; cum insolescere cœpissent, et immoderatiùs instituta vetera convellerent, omnes bellum intulerunt, ii etiam, qui nihil de eis querebantur. Et quorsùm attinet referre cæteros? quin nos ipsi, et Lacedæmonii, cum ab initio nihil dicere possemus, quo alteri ab alteris violati essemus: tamen propter injurias, quibus alios affici videbamus, bellum esse gerendum putavimus. Verùm omnia quæ a Lacedæmoniis peccata sunt per triginta illos annos, et a majoribus nostris per septuaginta, minora sunt, Athenienses, iis, quæ Philippus tribus et decem non totis annis, quibus eminuit, in Græcos commisit: imò nec minima pars illa sunt horum, idque paucis ostendi verbis facile potest.

VI. Olynthum quidem, et Methonam, et Apolloniam, et duas et triginta urbes in Thraciâ, omitto: quas universas adeò crudelitèr excidit, ut si accesseris, nec an unquam habitatæ fuerint, facilè dicas: et gentem tantam Phocensium deletam taceo. Sed Thessaliæ qui status est? nonne et urbes et respublicas eis ademit? et Tetrarchias ibi constituit, ut non singula oppida duntaxat, sed gentes etiam servirent? Euboicæ porro urbes nonne jam tyrannis parent, eæ-

que in insulâ vicinâ Thebis et Athenis? nonne apertè scribit in literis, Mihi vero pax est cum iis, qui mihi parere volunt? neque verò hæc scribit, reipsâ verò non exequitur: sed Hellespontum invadit, et pridem Ambraciam aggressus fuit: Elidem habet, tantam Peloponnesi urbem: Megaris nuper insidiatus est. Neque Græcia, neque Barbaria hominis avaritiam capit. Quæ cum Græci omnes et videamus, et audiamus, non alii legatos mittimus ad alios, de hisce non indignamur: sed adeo sumus amentes, atque oppidatim, tanquam fossis interjectis et vallis, separati, ut in hunc usque diem neque utilitati consulere, neque officio ullâ ex parte fungi possimus, neque inire concordiam, neque societatem auxilii et amicitiæ ullam facere: sed incrementa potentiæ Philippi securè negligamus: idque tempus dum alius perit, unusquisque in lucro deputare decreverit, (ut mihi quidem videtur) non de procurandâ Græcorum salute cogitationis aliquid laborisque suscipiat. Siquidem eum, tanquam conversionem atque accessionem febris, aut alterius mali, etiam in illum qui sibi procul a periculo nunc abesse videtur, invasurum, nemo est qui nesciat.

VII. Jam illud quoque nostis, quicquid a Lacedæmoniis, aut a nobis Græci perpessi fuerunt, ea saltem a germanis Græciæ civibus esse perpessos: idque perindè æstimari potuit, ac si filius natus in magnis facultatibus, legitimus, aliquid

aliquid non benè neque rectè adminiſtraret. Is, ob id ipſum dignus eſſet reprehenſione et accuſatione: ſed eum ut alienum, aut non hæredem eorum, illa facere, non poſſet dici. Quòd ſi ſervus aut ſubditicius, ea, quæ nihil ad ipſum attinerent, perderet et vaſtaret; ô Hercules! quanto id gravius et ſummâ irâ dignius omnes dicerent? nùm verò erga Philippum et ejus actiones ita nunc affecti ſunt? qui tantum abeſt ut Græcus ſit, Græciſve ullo modo conjunctus; ut nec inter Barbaros ſit honeſto loco natus; ſed perditus Macedo, unde frugi mancipium olim nullum emi potuit. At quâ extremâ contumeliâ abſtinet? nonne præterquàm quod urbes evertit, etiam Pythiis præeſt, communibus Græcorum ludis; quòd ſi ipſe non adfuerit, ſervos ſuos mittit certamini præfuturos? nonne Pylas, et Græciæ aditus tenet? nonne præſidiis et peregrino milite loca illa tuetur? nonne etiam in accipiendo Apollinis oraculis prærogativam habet, repulſis nobis et Theſſalis et Dorienſibus et aliis Amphictyonibus: in cujus dignitatis ſocietatem nec Græci omnes veniunt? nonne Theſſalis præſcribit rationem gerendæ reipublicæ? nonne peregrinos milites alios ad Porthmum mittit, populum Eretrienſium ejecturos; alios Oreum, ad Philiſtidem tyrannum conſtituendum; ſed Græci tamen hæc videntes, tolerant: eodemque modo, quo qui grandinem (ut mihi quidem videtur) ſpectant; optat quiſque, ne in ſuos agros deferatur; prohibere conatur nemo. Tantum

autem

autem abeſt ut illatas ab eo Græciæ contumelias quiſquam vindicet, ut neque ſuas quiſque injurias ulciſcatur. Hoc enim jam extremum eſt. Nonne Corinthiorum oppida, Ambraciam et Leucadem, invaſit? nonne Achæis Naupactum ademptam, Ætolis traditurum juravit? nonne Thebanis Echinum eripuit? annon contra Byzantios nunc ducit exercitum, ſocios quorum? nonne veſtros? Omitto cætera, ſed Cherſoneſi maximam habet urbem Cardiam. Talia vero paſſi, cunctamur omnes et effœminati ſumus, et ad proximos reſpicimus, aliis alii diffidentes, eo tam apertè nobis omnibus injurias inferente. Quid vero facturum putatis eum, qui in univerſos ita eſt petulans: ubi nos ſingulatim omnes ſubegerit.

VIII. Quæ igitur cauſa eſt harum rerum? neque enim ſine ratione et juſtâ causâ, vel tum adeo alacres erant ad libertatem *defendendam* omnes Græci, vel nunc, ad *tolerandam* ſervitutem? Fuit tùm aliquid, fuit, Athenienſes, in populi animis, quod nunc non eſt: quod Perſarum opulentiam vicit; quod Græciæ libertatem aſſeruit; quod neque navalibus, neque terreſtribus in præliis ſuccubuit. Id poſtquam nunc perditum eſt, omnia corrupit, et totam Græciam ſurſùm deorſùm permiſcuit. Quid igitur fuit illud? nihil multiplex, aut artificioſum: ſed univerſale et perpetuum odium eorum, qui a dominandi cupidis, aut etiam Græciam corrumpere conantibus, pecuniam accipiebant.

piebant. Graviſſimum crimen erat, ſi quis acceptorum munerum convinceretur: eumque maximis pœnis afficiebant: neque deprecationi erat, aut veniæ quicquam loci. Proindè occaſionem ſingularum rerum, quam Fortuna etiam negligentibus contra attentos, ſæpè ſuppeditat; et iis qui nihil volunt facere, contra eos qui omnia quæ oportet, agunt; a nemine vel oratore, vel imperatore nundinari licebat: neque etiam concordiam inter nos, neque diffidentiam adverſus Barbaros et tyrannos; neque denique tale quicquam. Nunc tanquam e foro et divendita ſunt hæc omnia: et horum loco inferuntur ea, per quæ Græcia et periit, et laboravit. Ea quæ ſunt? Invidia, ſi quis aliquid accepit: Riſus, ſi confitetur: Venia, ſi convincitur: Odium, ſi quis iſta reprehendit: cætera omnia, quæ pendent a corruptelis. Nam et triremes, et multitudo hominum, et pecuniarii reditus, et reliqui apparatûs copia, cætera denique quibus urbium vires æſtimari ſolent, nunc omnia multo et plura et majora ſunt, quam ſuperiori ætate. Sed univerſa hæc inutilia, irrita, manca fiunt per eos qui cauponantur.

IX. Ac eum quidem eſſe nunc ſtatum rerum, ipſi profectò videtis: neque meo inſuper teſtimonio indigetis. Superioribus autem temporibus contrariam fuiſſe rationem, ego declarabo: non mea verba proferendo: ſed ſcriptum majorum noſtrorum oſtendendo; quod illi in æream columnam inciſum, in arce collocârunt:

runt: non ut ipſis uſui eſſet (nam vel ſine illo ſcripto ſatis erant prudentes) ſed ut vos monumenta et exempla haberetis, quantâ res tales ſolicitudine ſint curandæ. Quid igitur ait illud ſcriptum? "Arthmius, inquit, Pythonactis filius "Zelites, ignominioſus eſto, et hoſtis populi A- "thenienſis et ſociorum, ipſe et genus ejus." Deinde cauſa eſt adſcripta, propter quam id factum eſt: "quòd aurum à Medis, in Peloponne- "ſum vexit," non Athenas. Hoc ſcriptum illud eſt. Conſiderate igitur, per Deos, et cogitate vobiſcum, quæ mens fuerit Athenienſium illius temporis, qui talia facerent; quæve dignitas; illi Zelitam quendam Arthmium, ſervum regis (Zelea enim Aſiæ eſt oppidum) quòd de domini mandato aurum vexiſſet in Peloponneſum, non Athenas, hoſtem judicârunt et ſuum, et ſociorum, ipſum et genus ejus, et ignominiâ notârunt. Id verò non *merè* eſt id quod quiſquam ignominiam appellaret. Quid enim Zelitæ illius intererat, ſi rêpublicâ Athenienſi non frueretur? ſcriptum igitur hoc non vult. Sed cum in legibus capitalibus contineatur, "Qua- "rum rerum pœnas non dederit *aliquis* capitis "anquiratur:" Etiam fas erat eum occidere, "et, ignominioſus," inquit lex, "moriatur." Proinde cædis abſolvit eum, qui horum aliquem occiderit. Itaque putabant illi, curam ſibi ſalutis Græcorum omnium ſuſcipiendam eſſe. Alioquì non curâſſent, ſi quis in Peloponneſo aliquos emeret, aut corrumperet, niſi ita ſenſiſſent: neque ſic mulctâſſent, atque ulti eſſent,

quos

quos accipere munera animadvertiſſent, ut eos in columnis proſcriberent. Quæ cùm fierent, meritò Græcia Barbaro erat formidabilis, non Barbarus Græcis. Nunc alitèr. Vos enim non ita animati eſtis, neque his, neque cæteris in rebus. Sed quomodo? noſtis ipſi. Quorſum enim attinet accuſare vos præ omnibus? eadem plane ratio eſt cæterorum Græcorum omnium; et nihilo ſunt meliores vobis. Quapropter ego aſſero, et magnum ſtudium, et bonum conſilium requirere hæc negotia. Quod? dicem? jubetis? et non iraſcemini? E tabulâ recita.

RECITATIO TABULÆ.

X. OBJICITUR autem inepta quædam ratio ab iis, qui conſolari civitatem volunt: Philippum nondum eſſe talem, quales aliquando fuerint Lacedæmonii: qui et mari dominarentur, et terrâ universâ: qui regem Perſarum ſocium haberent: quibus nihil obſiſteret; et tamen illos ultam eſſe noſtram civitatem, et non abreptam e medio. Ego verò, cùm omnia, ut in univerſum dicam, magna incrementa cœperint, et hæc veteribus nullâ re ſimilia ſint: nihil eſſe magìs arbitror, quam res bellicas, mutatum et auctum. Primùm, audio Lacedæmonios tunc, et omnes cæteros Græcos, quatuor aut quinque menſes, ipſam belli tempeſtatem militâſſe: ac tum impreſſione factâ, et hoſtium agro infeſtato, legionibus et urbanis copiis, domum rediiſſe. Adeò autem fuerunt ſimplices,

vel

vel potiùs civiles, ut ne pecuniâ quidèm quicquam ab ullo redimerent: legitimum quoddam et apertum bellum gerebatur. Nunc videtis utique proditorum operâ, plurima periisse: nihil instructâ acie collatisque signis geri. Auditis Philippum, non quia legiones armatas ducit, ire quo libet: sed quod ferentariis equitibus, sagittariis peregrinis, tali exercitu instructus est. Quibus dum pollet, cùm in eos irruit qui discordiâ laborant, turbatique sunt; cumque nemo pro agri defensione, propter diffidentiam, prodit; adductis machinis illos oppugnat. Ut interim taceam, nihil eum habere discriminis inter hyemem et æstatem: neque ullum illi esse tempus eximium, quod intermittat. Quæ cùm omnes sciatis, providendum vobis, et non committendum est, ut bellum in nostram ditionem ingruat: ne, dum ad Laconici belli simplicitatem respicitis, colla frangatis: sed quam diutissimè ante cavendum, ac rebus gerendis et apparatibus, ne *domo* se moveat, efficiendum: non consertis manibus decertandum. Nam ad bellum, multæ naturâ nobis sunt commoditates: modò ea facere velimus, quæ debemus, Athenienses: natura regionis illius; cujus magnam partem hostilitèr diripere et infestare poterimus: alia sexcenta. Sed ad prælium meliùs ille, quam nos, est exercitatus.

XI. Neque vero solùm ita sentiendum est: aut ille belli operibus ulciscendus; sed et animo et cogitatione: quique apud vos ejus causam

ſam agunt, odio proſequendi ſunt. Neque enim hoſtes extra urbem ſuperari poſſunt, priuſquam eos qui intra urbem illi operam navant, puniveritis. Quod, ita me amet Jupiter, aliique dii, neque poteſtis vos facere, neque vultis. Sed in eam ſtultitiam veniſtis, aut deliriúm, aut neſcio quid dicam (ſæpè enim illud etiam vereri mihi ſubit, ne quod numen res agitet) ut convicii, aut invidiæ, aut dicterii gratiâ; quæcunque vobis cauſa in mentem inciderit: homines mercenarios (quorum quidam haud negaturi ſint ſe eſſe tales) dicere jubeatis; et rideatis, ſi quibus convicia fecerint: neque hoc *ſummopere* grave eſt, quanquam grave: ſed et illud eis dediſtis, ut minore cum periculo rempub. gerant, quam veſtri defenſores. Atqui ſpectate, quanta ex eo mala exiſtant: quod eos qui tales ſunt, audire vultis. Dicam autem facta, quæ omnes *ita eſſe* cognoſcetis.

XII. Erant Olynthi quidam in adminiſtratione rerum Philippi ſtudioſi, et in omnibus ei rebus obſequentes: quidam, optimè ſentiebant, et ſervitutem a civibus depellere nitebantur. Utri autem patriam perdiderunt? aut utri equites prodiderunt, quibus proditis, Olynthus interiit? Philippi ſtudioſi. Atque iidem, urbe incolumi, eos qui civibus ſuis optimè conſulebant, ita calumniabantur, ita criminabantur, ut etiam ad ejiciendum Apollonidem populus Olynthiorum impelleretur. Neque verò apud hos ſolos iſta conſuetudo malorum omnium cauſa fuit,

alibi

alibi verò nuſquam: ſed Eretriæ, poſtquam digreſſo Plutarcho, et peregrinis militibus, populus urbem tenebat, et Porthmum: alii ſummam rerum ad nos transferebant, alii ad Philippum: his, in pleriſque, ac potiùs in omnibus auſcultantes miſeri et infelices Eretrienſes, tandem adducti ſunt, ut eos ejicerent qui pro ipſis locuti ſunt. Proinde miſſo Hipponico, ſocius et amicus eorum Philippus, et peregrinis mille, muros Porthmi diruit, et tres impoſuit tyrannos, Hipparchum, Automedontem, Clitarchum: et poſteà, bis regione expulit, cùm jam ſervari vellent: miſſis primum illis cum Eurylocho militibus: deinde aliis cum Parmenione.

XIII. Et quorſum attinet plura memorare? Orei porrò, Philippi negotium agebant, Philiſtides et Menippus, et Socrates, et Thoas, et Agapæus, qui nunc tenent urbem: et hæc nôrant omnes. Homo autem quidam Euphræus, qui aliquando hìc apud vos habitavit, hoc *efficere conabatur*, ut liberi eſſent, et ſervirent nemini. Quibus is injuriis et contumeliis ab Oritano populo fuerit affectus, multa dici poſſent. Anno autem ante excidium, proditionis reum fecit Philiſtidem, et ſocios ejus; animadverſis eorum conatibus. Concitati autem homines multi, et præbitorem habentes Philippum, et conſiliis ejus inſtructi, abducunt Euphræum in carcerem, ut reipublicæ perturbatorem. Ea videns populus Oritanus, hunc adeò non adjuvit, illoſque in cruciatum egit: ut nec his iraſceretur,

ceretur, et illum meritò illa ferre diceret, eique insultaret. Deinde illi tantam nacti potestatem, quantam voluerant, id agebant, ut oppidum caperetur: et rem confecerunt. Quòd si quis e populo sensisset, tacebat, et erat attonitus, memor quid Euphræo accidisset: adeòque miserè cum eis agebatur, ut non priùs auderet quisquam, tali imminente malo, vocem rumpere, quam instructâ acie ad muros accederent hostes. Tum demum hi oppidum defendebant: illi prodebant. Oppido ita capto, flagitiosè et malè, isti imperant, et tyrannide potiuntur: iis qui tum et semetipsos et Euphræum defendebant, et quidvis suscipere parati erant, partìm ejectis, partìm occisis. Euphræus autem ille semetipsum jugulavit; reipsâ testatus, se jure et integrè, pro civibus restitisse Philippo.

XIV. Quidnam igitur causæ sit, miramini fortasse, cur et Olynthii, et Eretrienses, et Oritæ magìs Philippi defensoribus faverint, quàm suis? eadem causa, quæ et apud vos: quòd ii qui reipub. consultum volunt, ne quidem si cupiant, quicquam ad gratiam dicere aliquando possunt. Nam res ipsæ ut incolumes sint, providendum est: illi, his ipsis quæ in Philippi commodum agunt, gratiam ineunt. *Hi* tributum conferre jubebant: illi nihil opus esse dicebant. *Hi* bellum gerendum esse et diffidendum: illi pacem agendam, donec circumventi sunt. Cætera eodem ferè modo omnia, ne singula referam. Alteri

teri igitur ea dicebant, quæ in præſentiâ delectarent: alteri, quæ ad incolumitatem in poſterum retinendam pertinerent. Multa autem populus etiam poſtremò, perire ſinebat non tam vel gratiæ causâ, vel per ignorationem: quàm quòd cedendum eſſe *temporibus* videbatur: poſtquam in ſummâ rerum ſe deteriores putant. Quod idem, ita me amet Jupiter et Apollo, vereor, ne vobis etiam accidat, poſteaquam videritis vos conſilio nihil proficere. Atque eos qui vos eò redigunt, non horreo, ſed deteſtor. Aut enim de induſtriâ, aut per ignorantiam, in difficultatem adducunt rempublicam. Verùm abſit, Athenienſes, ut res eò redeant. Mori enim millies præſtat, quàm per aſſentationem Philippo quicquam conficere, et aliquos vêſtri defenſores abjicere. Præclara nunc Oritano populo relata eſt gratia, quòd Philippi amicis ſe commiſerunt, Euphræum autem expulerunt. Præclara populo Eretrienſium, quòd veſtros legatos repulerunt, Clitarcho ſe dediderunt, Serviunt illi ſanè, flagris afficiuntur, et torquentur. Præclarè Olynthiis pepercit, qui Laſthenem magiſtrum equitum creaverunt, Apollonidem vero ejecerunt. Stultitiæ et ignaviæ eſt talia ſperare, *dum interea* malè conſulitis, et nuſquam officio fungi velitis, (dumque eos qui hoſtium cauſam agunt, auditis,) urbem tantâ magnitudine vos incolere exiſtimare, ut extra omne periculum poſita ſit. Atqui turpe illud eſt, ſi quid poſt acciderit, dicere; quis vero putâſſet hæc futura? per Jovem verò: illud enim

enim atque illud faciendum fuerat: et hoc non faciendum. Multa nunc dicere poſſint Olynthii, quæ tùm ſi prævidiſſent, non periiſſent: multa Oritæ, multa Phocenſes, multa quicunque perierunt. Sed quidnam hæc eis proſunt? dum navis eſt incolumis, ſive ea major ſive minor ſit, tum decet et nautam, et gubernatorem, et omnem virum eſſe alacrem: utque nec de induſtriâ, nec imprudens, quiſquam eam evertat, providere. Poſtquam verò mare ſuperaverit, inane eſt ſtudium. Quare nos quoque Athenienſes, dum ſumus incolumes, dum urbem maximam habemus, dum opportunitates plurimas, dum exiſtimationem honeſtiſſimam: quid agamus, jamdudum aliquis in hoc conſeſſu libentèr fortaſſis rogaret? ego profectò dicam; atque etiam decretum proferam, ut ſuffragiis veſtris, ſi voletis, *id* ſanciatis.

XV. Ubi ipſi in primis vim propulſamus, et inſtruimur, triremibus, pecuniis, et militibus dico, (etenim ſi alii univerſi in ſervitutem conſentiant, vobis certè pro libertate certandum eſt) hæc igitur inquam omnia ubi inſtruxeritis, et Græcis declaraveritis; cæteros jam convocemus, et qui hæc edocturi ſint, legatos paſsìm dimittamus in Peloponneſum, Rhodum, Chium, ad regem *Perſarum* inquam: (neque enim ab illius rationibus abhorret, ne iſtum evertere ſinamus omnia) ut, ſi perſuaſeritis, ſocios habeatis et periculorum et ſumptuum, ſi ſit neceſſe: ſin minùs, rem ſaltem differatis. Quia enim

cum viro, non cum conjunctæ civitatis viribus bellum eſt: ne hoc quidem nullum habet uſum: neque ſuperioris anni legationes in Peloponneſum illæ fuerunt irritæ, quas ego et Polyeuctus optimus ille vir, et Hegeſippus, et Clitomachus, et Lycurgus, et alii legati paſsim obivimus: neque accuſationes, quibus rebus effecimus, ut ille repreſſo impetu nec Ambraciam invaderet, nec in Peloponneſum irrueret. Illud autem non dico, ſi ipſi nihil quod neceſſe eſt, pro nobiſmet ipſis agere velimus, alios eſſe convocandos. Etenim abſurdum fuerit, ut qui ipſi ſua deſerunt, aliena ſe curare profiteantur, et dum præſentia negligunt, rerum futurarum metum aliis proponant. Non dico hæc: ſed Cherſoneſitanis militibus pecuniam dico eſſe mittendam, et alia quæcunque poſtulant, facienda: ipſi autem nos inſtruamur, et fungamur officio primi: ac tum demum cæteros Græcos convocemus, congregemus, doceamus, admoneamus. Hæc ſunt civitatis tantâ præditæ dignitate quantam vos obtinetis. Sin putatis Chalcidenſes Græciam ſervaturos, aut Megarenſes, vos moleſtias actionum vitaturos: non rectè putatis. Benè enim cum illis agitur, ſi eorum quiſque manſerit incolumis. Vobis, vobis id eſt agendum: vobis majores veſtri munus id per multa et præclara et magna diſcrimina partum reliquerunt. Sed ſi unuſquiſque, quod cupit, id requirens ſedebit, et hoc ſpectabit, ne quid ſibi laboris capiendum ſit: primùm nunquam eos inveniet, qui rem gerant. Deinde metuo, ne

omnia

omnia quæ nolumus, facere ſit neceſſe. Nam ſi qui eſſent, jam olim inventi eſſent, utpote vos ipſi nihil agere velitis. Sed non ſunt. Ego igitur hæc dico, hæc decerno: et puto nunc etiam res poſſe emendari, ſi hæc fiant. Si quis autem his melius aliquid habet, dicat et ſuadeat. Quod autem vobis probatum fuerit; id omnes Deos precor ut ſit ex uſu reipublicæ.

LIBRARY
ARGUMENTUM
PHILIPPICAM IV.

LIBANII

ARGUMENTUM

IN

PHILIPPICAM IV.

IDEM *et hujus orationis argumentum eſt, quod præcedentis, neque quicquam in eâ ineſt amplius aut peculiare, præter illam de concordiâ rationem. Quum enim divites a pauperibus diſſentiant, Demoſthenes operam dat, ut ſeditionem compeſcat: plebi ſuadens, ne divitum fortunas publicet: divitibus, ne lucellum illud quod e publico percipiunt, tenuioribus invideant. Suadet etiam Athenienſibus, ut regis Perſarum per legatos ſocietatem expetant.*

ALIUD ARGUMENTUM EX *TOURRELLO.*

HABITA *fuit hæc Oratio, Archonte Nicomacho, anno post præcedentem proximo, regni Philippi vicesimo, Olympiadis verò centesimæ nonæ quarto. Dicit* Ulpianus *Demosthenem propter tristem quendam nuncium a Thraciâ allatum, festinanter eam pronunciâsse; idque in causâ fuisse, quominùs peculiarem de hoc argumento rationem meditatus prodiret, temporis angustiis impeditus. Diodorus etiam narrat, hoc anno Phocionem ejecisse ex Eretriâ urbe Euboicâ Clitarchum qui Philippi præsidio tyrannidem ibi exercuerat. In hâc insulâ quippe, tunc temporis, complures Tyranni a Philippo constituti, rerum potiti sunt: seu potiùs*

tiùs eorum miniſterio Philippus ipſe. Eubœa itaque ob oculos Athenienſium in ſervitutem redacta, eorum libertati nil niſi funeſtum portendebat. Demoſthenes idcirco plurimum eorum intereſſe monſtrat, hoſtem arceri jam quaſi portis appropinquantem. Hæc itaque Oratio in duabus rebus vertitur præcipuè. Ut Eubœa in libertatem aſſeratur, et ut Perinthus Byzantiumque (quas urbes tùm oppugnare parabat, et brevi, reverà aggreſſus eſt Philippus) conſervarentur. Quoniam verò civitatis in ſe diſſentientis vires bellis externis ſufficere nequeunt, Demoſthenes civium animos placare conatur: et divites paupereſque (quibus de pecuniæ publicæ diviſione haudquaquam conveniebat) in gratiam reconciliare. Legationem deindè mitti jubet, quæ apud Regem *de fœdere ineundo agat. Poſtremò, etiam atque etiam flagitat ut exterminentur proditores; quos omnes affatur, nominatim Ariſtodemum compellans. Neque inanis fuit fulminis Demoſthenici impetus. Athenienſes nempè commoti, copias, Phocionis ductu, Thraciam mittere properârunt. Ubi Dux ille præclarus veterem ſuam gloriam ſuperavit. Byzantini obſidione preſſi, portas, quas Chareti occluſerant, (qui priùs exercitum duxerat) ei ſtatim aperuere. Iſque obſidionem ſolvit, Philippumque vulneratum, ſuorum multis amiſſis, abſcedere coegit. Quod reliquum eſt; plura hîc occurrere quæ et in prioribus dicta ſunt, animadvertet lector. Verùm cùm hæc oratio in materiâ verſatur octo præcedentibus exhauſtâ jam propè, et confectâ, neceſſe fuit quodammodo eadem nunc repetere: neque*

que id damnandum videtur. Quinetiam prioribus coronidem imponit hæc oratio, quasi earum epilogus. Revocat itaque orator argumenta quibus anteà usus est; revocatis autem novam vim conciliat, tum collocatione artificiosâ, tum pluribus quæ accedunt novis.

DEMOS-

DEMOSTHENIS

PHILIPPICA IV.

I. QUUM et gravibus vos, Athenienſes, et reipublicæ neceſſariis de rebus deliberare putem, operam dabo ut ea dicam, quæ e republicâ eſſe arbitror. Quanquam autem peccata non pauca ſunt, neque parvo tempore cumulata, per quæ in hæc mala incidimus: nihil tamen omnium eſt, Athenienſes, in præſentiâ difficilius, quàm quòd vos animis a rebus gerendis abhorretis: et tantiſper navatis operam, dum ſedetis, et auditis, ubi quod novi nunciatum fuerit: deindè veſtrûm quiſque digreſſus, non modo non curat ea, ſed nec meminit.

II. Ac petulantiæ quidem et avaritiæ, quâ erga univerſos mortales Philippus utitur, tanta magnitudo eſt, quantam auditis. Eum autem non poſſe coerceri verbis et concionibus, nemo certè ignorat. Etenim ſi e nullâ re aliâ id diſcere poſſit aliquis, hoc modo *rem* perpendat. Nos nullo unquam loco, cùm de jure diſputandum

dum fuit, victi, nec injuriam feciſſe viſi ſumus: ſed omnes ubique ſuperamus, et vincimus oratione. Nunquid igitur propterea illi res adverſæ ſunt, aut reipublicæ, proſperæ? multum certè abeſt. Cùm enim ille ſumptis poſt armis progreditur, omnes fortunas alacritèr in diſcrimen adducens; nos verò ſedemus, poſtquam alii æqua diximus, alii audivimus: facta, ut par eſt, puto, orationibus antevertunt; et omnes ſpectant non æquitates quaſcunque nos diximus, aut nunc dicemus, ſed ea quæ facimus. Atqui ejuſmodi ea ſunt, ut neminem oppreſſum injuriâ, ſervare poſſint: neque enim plura de iis dici opus eſt.

III. Proinde cum in *Græciæ* civitatibus in duas haſce partes diviſi ſunt cives; alii, ut neque vi in quemquam imperium exercere velint, neque ſervire cuiquam, ſed in libertate et legibus ex æquo rempublicam gerere; alii, ut civibus imperare cupiant, et alteri parere, per quemcunque id ſe conſecuturos putârint: ii qui illius ſectam ſequuntur, quique tyrannides et principatus concupiverunt, ubique dominantur: et urbs in quâ conſtantèr colatur libertas populi, haùd ſcio an ulla ſit reliqua ex omnibus, veſtrâ exceptâ: et ſunt, qui illius ope præſunt oppidis, omnibus iis rebus quibus negotia conficiuntur, ſuperiores; quorum illud primum omnium et maximum eſt, quod præbitorem habent, ad eos corrumpendos, qui pecuniam accipere volunt. Alterum, et nihilo minus hôc,

quòd

quòd illis copiæ, quibus eorum adverſarii evertantur, quocunque tempore poſtulàrint, præſtò ſunt. Nos verò non his modò rebus ſumus inferiores, Athenienſes, ſed nec expergefieri poſſumus; hominibus qui mandragoram, aut ſimile aliquod medicamentum biberunt ſimiles. Deindè (vera enim, ut ego judico, fatenda ſunt) eo utique pacto in eam calumniam et contemptum venimus, ut qui in ipſis periculis verſantur, partim de principatu vobis contradicant, partim de concilii loco: quidam etiam ſoli potiùs, quàm vobis adjutoribus, ſe defendere decreverint. Quâ tandèm gratiâ hæc dico, et recenſeo? (neque enim, ita me amet Jupiter, omneſque dii, odium quæro.) Eò, ut unuſquiſque veſtrûm Athenienſes, hoc cognoſcat, et videat, quotidianam ſegnitiem, et ſocordiam, ut in privatâ vitâ, ſic etiam in urbibus, non in iis ſingulis quæ negliguntur, ſtatim animadverti, ſed in ſummâ rerum occurrere. Videtis Serrium et Doriſcum: hæc enim primùm neglecta ſunt poſt pacem factam, quæ multis veſtrûm nec nota ſunt fortaſsè: ea tamen tum neglecta et deſpecta, perdidere Thraciam et Cerſobleptem ſocium veſtrum. Rursùs ea negligi cùm videret, et nullis defendi veſtris auxiliis, ſubruit Porthmum, et tyrannidem e regione Atticæ, tanquam vallum, vobis objecit in Eubœâ. Hâc neglectâ, Megara propemodùm capta ſunt. Nihil curâſtis, neque commoti eſtis harum rerum ullâ: neque oſtendiſtis hoc, vos ei hæc agere non permiſſuros. Antronas largitionibus

cùm

cùm emiſſet, non multo poſt Orei potitus eſt. Multa prætereo, Pheras, viam ad Ambraciam, *factas* Elide cædes, alia infinita. Non enim ut enumerarem vi ſubactos et injuriis affectos a Philippo, hæc recenſui: ſed ut hoc vobis oſtenderem, non deſiturum, omnes mortales vexare, omnia ſuæ ditionis facere Philippum, niſi quis eum prohibuerit.

IV. Sunt autem quidam, qui, priuſquam de rebus orationes audîerint, ſtatim interrogare ſoleant, quid igitur eſt agendum? non ut, eo audito, faciant (omnium enim utiliſſimi eſſent) ſed ut audiendi moleſtiâ liberentur. Dicendum tamen eſt, quid ſit agendum. Primum, Athenienſes, hoc certò apud vos ſtatuendum eſt, Philippum bellum gerere cum noſtrâ republicâ, et ſolviſſe pacem, et malevolum atque hoſtem eſſe toti urbi, et urbis ſolo: addam etiam diis urbanis, qui eum perdant! cum nullâ re tamen æquè bellum gerere, ut cum formâ reipublicæ: neque quicquam *aliud* omnium molitur per inſidias, ac meditatur magìs, quam ut eam deſtruat. Idque neceſſariò quodammodò, nunc quidem agit. Vobiſcum quippe reputetis *hoc*; imperare vult: ejus rei æmulos et adverſarios ſolos eſſe vos exiſtimat. Injurius eſt longo jam tempore: idque ipſe ſibi eſt optimè conſcius: quæ enim veſtra ſunt, iis utitur ad omnia cætera defendenda, et tutò tenenda. Si enim Amphipolim et Potidæam amitteret, ne in Macedoniâ quidem tutò ſe manere poſſe exiſtimaret.

ret. Utrumque igitur ſcit, et ſe vobis inſidiari, et vos id animadvertere. Quia verò vos cordatos eſſe viros putat, jure ſe vobis inviſum eſſe cenſet. Præter hæc tam multa, compertum habet, etſi cæterorum omnium dominus fiat, ſe, dum popularis ſtatus apud vos fuerit, nihil firmi habiturum: ſed, ſi quam cladem aliquandò acceperit (multæ autem homini accidere poſſunt) fore, ut qui nunc vi tenentur, veniant, et ad vos confugiant. Non enim vos eſtis ipſi ad dominatum vi acquirendum et obtinendum a naturâ benè comparati: ſed ad impediendum alium, quominùs et potiatur, et ſi teneat, ut eripiatis: denique ad vexandos imperii cupidos, et omnes homines in libertatem aſſerendos, optimè inſtructi. Non igitur vult veſtram libertatem occaſionibus ſuis *impediendis paratam quaſi* invigilare. In quo non malæ, nec ignavæ ſunt ejus rationes. Primum igitur hâc de causâ hoſtis reipublicæ eſt exiſtimandus, et popularis ſtatûs, implacabilis. Secundo loco, certò tenendum, eum omnia quæ molitur atque apparat nunc, contra noſtram urbem apparare. Neque enim quiſquam veſtrûm ita vecors eſt, ut Philippum exiſtimet, mala in Thraciâ (quo enim alio nomine appelles Drongilum, et Cabylen, et Maſtiram, et ea quæ nunc tenere dicitur) hæc *inquam* eum appetere, et ut ea obtineat, et labores et hyemes et extrema pericula tolerare: Athenienſes autem portus, et navalia, et triremes, et argentifodinas, et tantos reditus, et locum, et gloriam (quibus abſit

abſit ut vel ille, vel quiſquam alius, urbe noſtrâ ſubactâ, potiatur) non deſiderare: ſed futurum eſſe, ut hæc vos habere ſinat: propter panicum autem et ſiliginem in Thraciis ſpecubus *conditam*, in Barathro hybernaturum? non hæc ità ſunt. Sed et illa, quò his potiatur, et reliqua molitur omnia.

V. Hæc igitur unûſquiſque ſcire et tenere debet: neque jubere mediusfidiùs, ut bellum decernat is, qui optimo animo utiliſſima ſuadet. Id enim eorum eſt, qui detrectandi belli cauſam quærunt: non *qui* ea quæ ſint ex uſu reipublicæ, agere *decreverunt*. Videtis enim, ſi quis propter ea, in quibus Philippus primùm, ſecundùm, aut tertiùm, fœdus violârat (multa enim ordine ſunt) decreviſſet, ei bellum eſſe inferendum; is verò æquè ut nunc, nemine Athenienſium bellum decernente, Cardianis opem tuliſſet; annon abreptus eſſet e medio decreti auctor, et omnes queſti eſſent, Philippum propter hoc decretum Cardianis opem tuliſſe? Ne igitur quæritote, quem pro Philippi delictis oderitis, et illius mercenariis dilaniandum objiciatis: neque, ſi bellum ipſi decreveritis, velitis inter vos diſceptare, utrùm id vos feciſſe decuerit, vel non decuerit: ſed quemadmodùm ille bellum infert, ita vos propulſate: iis, qui nunc propulſant, pecuniam dantes, et cætera quibus egent: ipſi autem tributum conferentes, Athenienſes, et comparantes exercitum, triremes celeres, equos, hippagines, et cætera quæcunque

que ad bellum *requiruntur*. Ut enim nunc res adminiſtramus, ridiculum eſt. Quin ipſum etiam Philippum, ita me dii ament, optare puto, ut non aliud agat reſpublica noſtra, quàm quæ nunc agitis: ceſſatis, ſumptus facitis, cui res mandetis quæritis, ſuccenſetis, alius alium accuſatis. Undè autem iſta fiant, ego docebo: et quomodò compeſcenda ſint, dicam.

VI. Nihil unquam, Athenienſes, ab initio rectè inſtituiſtis, aut inſtruxiſtis; ſed eventum ſemper aſſectamini: deinde, ſi ſeriùs veniſtis, ceſſatis. Rurſus, ſi quid aliud evenerit, inſtruitis vos, et tumultuamini: quum non ita ſit agendum. Neque enim fieri poteſt, ut mittendis auxiliis *ſubitò coactis* quicquam rectè unquam conficiatur: ſed comparandus *juſtus* exercitus eſt, et huic de commeatu proſpiciendum, et publici quæſtores *conſtituendi*, et ea ratio ineunda, quâ quàm accuratiſſimè poteſt, pecunia cuſtodiatur. Sic agendum eſt; et expenſi rationes a quæſtoribus repoſcendæ, rerum geſtarum, a duce: neque navigandi aliò, aut aliquid aliud agendi cauſa ulla duci relinquenda. Quòd ſi ſic feceritis, et hoc volueritis, reverà juſtam ſervare pacem, et manere domi, *ſuoque contentum vivere* Philippum cogetis; aut bellum ex æquo geretis. Et fortaſſis, Athenienſes, fortaſſis, ut vos nunc ſciſcitamini, quid agit Philippus, et quò proficiſcitur? ſic et ille ſolicitus erit, quò noſtræ urbis copiæ ſe contulerint, quò erupturæ ſint.

VII. Quod si cui videntur hæc et magni sumptûs, et laboris ingentis atque occupationis esse; omninò rectè videntur. Sed si reputet, quæ reipub. post eventura sint, nisi hæc facere voluerit, inveniet expedire, ut officium ultrò faciamus. Nam si quis deorum sponsor nobis sit (neque enim mortalium ulli tantâ de re fides haberi potest) eum, si vos otium agatis, et negligatis omnia, non tandèm vos ipsos invasurum; turpe tamen fuerit (ita me amet Jupiter, omnesque dii) et indignum vobis, et civitatis opibus, et rerum a majoribus gestarum *gloriâ*, propter vestrum otium alios Græcos universos objicere servituti. Atque egomet emori me malim, quam hujus consilii esse auctorem. Verùm si quis alius id dicit, vobisque persuadet, esto: ne defendite vos, abjicite omnia. Sin hoc nemini consultum videtur, sed contrarium præscimus omnes, quò pluribus eum potiri sinamus, eò nos acriorem illum et potentiorem hostem habituros: quid tergiversamur? quid cessamus? quando, Athenienses, officio fungi volemus? quando, meherculè, necessitas aliqua fuerit? Sed quæ liberorum hominum necessitas dici queat, ea non modò jam adest, sed olim etiam præteriit: at servilis illa, ne quando ingruat, optandum est. Quid verò interest? quòd ingenuo homini maxima est necessitas rerum gestarum dedecus, eâque major haud scio an ulla sit: servo autem, plagæ, et corporis cru-

cruciatus, quod abſit ut fiat, et dictu indignum eſt.

VIII. Ac illud quidem, Athenienſes, ad ea eſſe ſegnes et tardos, quæ corporibus et facultatibus præſtanda reipublicæ ſunt ab omnibus, non comprobandum eſt ullo modo: (neque verbis eſt opus.) Veruntamen excuſationis aliquid habet. Sed nec ea quæ audienda ſunt, quæque in deliberationem venire debent, audire velle; id verò meretur omnem reprehenſionem. Vos autem nec audire, priuſquam res ipſæ adſint, ut nunc; nec ullâ de re deliberare ſoletis per otium. Sed dum ille ſe contra vos inſtruit, idem agere, et viciſſim inſtrui ceſſatis: et ſi quis aliquid tale dixerit, ejicitis. Poſtquam autem periiſſe, aut obſideri aliquid intellexiſtis, tùm demùm auditis, et inſtruimini. Fuiſſet autem audiendi tempus, et conſulendi, tùm, cùm vos noluiſtis: rei autem gerendæ, et utendi apparatu, nunc cum auditis. Itaque his moribus ſoli mortalium omnium, contra quàm alii ſolent, factitatis. Nam omnes alii homines ante negotia deliberare ſolent: vos, poſt negotia. Quod igitur eſt reliquum, et olim factum oportuit, ſed neque nunc ſerum eſt, id dicam.

IX. Nihil omnium rerum, ad ea negotia quæ inſtant reipublicæ, perindè eſt opus ut pecuniâ. Ultrò autem felicitas quædam nobis offertur: quâ ſi rectè utamur, fortaſſis etiam

nunc aliquid utile confici poterit. Primùm enim, quibus rex *Perſarum* fidem habet, quoſque de ſe benè eſſe meritos putat; hi oderunt, et bello infeſtant Philippum. Deindè qui adjutor et conſcius fuit omnium Philippi contrà *Perſarum* regem inſtructionum, is abreptus eſt, et omnem rem, non nobis accuſantibus, rex audiet, quos propter privatam utilitatem verba facere putaverit: ſed ex eo qui ipſe egit, et adminiſtravit. Quarè fides habebitur accuſationibus, et ea veſtris legatis reliqua erit oratio, quâ rex maximè delectabitur: eum qui utroſque læſerit, communitèr eſſe ulciſcendum; regique multò fore formidabiliorem Philippum, ſi nos priores invaſerit. Si quid enim nobis derelictis acciderit, ſecurè in illum eſſe impetum facturum. Propter hæc igitur omnia, cenſeo legatos eſſe mittendos, qui cum rege colloquantur: et ſimplicitatem iſtam deponendam, quæ vobis ſæpè detrimento fuit; barbarum nempè eſſe eum, et communem omnium hoſtem, et reliqua ejus generis omnia. Ego enim, cùm video eſſe quendam, qui illum qui Suſis et Ecbatanis degit, metuat, et reipub. malè velle dicat; qui priùs etiam ad rempub. noſtram erigendam adjutor fuit, et nuper pollicebatur (quod ſi vos non accepiſtis, ſed ſenatûſconſulto repudiâſtis, per illum quidem non ſtetit) de eo autem, qui in foribus adeò, propè in mediâ Græciâ creſcit, prædone Græcorum, aliud aliquid dicat; demiror; eumque metuo, quiſquis ille ſit, cùm ipſe Philippum non metuat.

X. Est et alia res, quæ reipublicæ nocet, injuſtâ maledicentiâ, verbiſque non convenientibus adducta in invidiam : quæ iis occaſionem, qui nihil æqui agere volunt in republicâ ſuppeditat. Denique omnium quæ deſunt, cum id ab aliquo fieri oporteat, in eam rem tranſferri culpam invenietis. De quâ omninò dicere vereor, ſed dicam, tamen. Puto enim me habiturum, quod ad reipublicæ utilitatem, et pro pauperibus contra divites dicam, et pro locupletibus contra egenos : ſi ſublatis e medio conviciis, quæ propter theatralem pecuniam quidam iniqui dicunt ; et timore illo, non ſine magno malo poſſe hoc conſiſtere, omiſſo, audiveritis : quo nihil majus ad res gerendas conferre, nihil quod totam urbem magis corroboret, præſtare poſſumus. Sic autem conſiderate ; verùm priore loco de iis dicam, quos premi apparet inopiâ. Non ita olim vectigalia noſtræ civitatis centum et triginta talenta non ſuperabant : et nemo ex iis erat qui triremi præeſſe, aut conferre tributum poterant, qui non ſuâ ſponte ſibi faciendum officium putaret, quòd pecuniæ copia non erat. Sed et triremes *inſtructæ* ibant, et pecunia in promptu erat, et omni officio fungebamur. Poſt hæc Fortunæ benignitas auxit rempublicam, ut talenta pro centum illis quadringenta redeant, ſine ullo divitum detrimento, ſed cum eorum emolumento potiùs. Divites enim omnes veniunt in partem eorum : et rectè faciunt. Quì fit igitur,

ut id aliis alii exprobremus, et per eam ſpeciem, facere quæ decent, recuſemus? niſi fortè auxilium pauperibus a Fortunâ oblatam invidemus: quos nec ipſe reprehendo, nec cenſeo reprehendendos. Neque enim in privatis familiis adoleſcentem erga ſeniores ità affectum eſſe video, neque adeò vecordem aut ineptum quenquam omnium, ut, niſi omnes ea agant quæ ipſe agit, ſe quoque neget acturum eſſe quicquam. Is enim tùm legibus impietatis teneretur. Decere enim cenſeo, conſtitutam ab utrâque ſtipem, et a naturâ et a lege, juſtè reddi, et ultrò pendi. Sicut igitur uniuſcujuſque noſtrûm parens eſt aliquis, ſic univerſæ civitatis communes parentes cives univerſi ſunt exiſtimandi: atque, adeò non eripiendum eis quicquam eſt, quod reſpublica largitur; ut, ſi horum nihil fieret, eis aliundè proſpiciendum eſſet, ne quâ re egentes negligantur. Quòd ſi locupletes in hâc ſententiâ ſint; eos non modò æqua facturos puto, ſed utilia quoque: nam rebus neceſſariis fraudare aliquos, id efficere eſt, ut reipublicæ multi malè velint.

XI. Inopibus autem ſuaſerim, ut quæ res locupletibus oneri eſt, et de quâ, haud injuriâ queruntur, eam removerent. Progrediar autem eodem modo quo dudùm, et pro divitum defenſione vera dicere non dubitabo. Mihi enim nemo ita inhumanus, aut crudeli animo eſſe videtur, nedùm Athenienſium, ſed nec cæterorum; ut pauperes, et rerum neceſſariarum egenos,

egenos, capere iſta cùm videt, ægrè ferat. Sed ubi colliditur res? in quo eſt difficultas? cùm inſtitutum illud a publico ad privatum transferre vident quoſdam, et magnum eſſe ſtatim apud vos ejus ſententiæ auctorem, et (quod ad ſecuritatem quidèm attinet) immortalem: atque aliud eſſe occultum ſuffragium a manifeſto plauſu: hæc diffidentiam, hæc iracundiam movent. Eſt enim, Athenienſes, ex æquo et bono colenda reipub. ſocietas: ita utì divites vitam fortunaſque ſuas in tuto collocatas eſſe putent, deque iis non ſolicitentur; in periculis autem, ut pro patriæ ſalute opes ſuas in commune conferant. Reliqui, ut communia pro communibus habeant, iiſque pro portione fruantur: privata verò, pro propriis poſſeſſoris. Sic et parva urbs magna fit, et magna conſervatur.

XII. Quæ igitur ab utriſque præſtanda eſſe videantur, hæc ferè ſunt. Quo autem pacto ritè fieri queant, diſtinctiùs eſt explicandum. Sunt horum negotiorum et perturbationis, multæ jam olim collectæ cauſæ, quas, ſi vobis audire cordi eſt, narrabo. Emoti eſtis, Athenienſes, ex eo fundamento, in quo vos majores veſtri collocârunt: ac præeſſe Græcis, et, legionibus inſtructis, omnes affectos injuriis adjuvare, ſupervacanei et inanis eſſe ſumptûs, perſuaſum vobis ab iis eſt, quorum iſtæ ſunt in republicâ actiones. Otium autem agere, et nuſquam officio fungi, ſed ſingulatim omnia projicere, et ſinere ut alii ea intercipiant, admira-

bilem felicitatem, et rem nullo cum periculo esse conjunctam putatis. Quæ dum fiunt, alius occupavit eum locum, quem vos tenere oportebat: is felix, et magnus, et multorum dominus evasit: idque meritò. Rem enim honorificam et magnam, et splendidam, de quâ omni tempore maximæ urbes inter se contenderunt, postquam et Lacedæmonii cladem acceperunt, et Thebani Phocensi bello occupati sunt, et vos negligitis, desertam suscepit. Proindè formido ad alios, multitudo sociorum et magnitudo potentiæ ad eum devenit: tantisque et talibus rebus Græci jam circumventi sunt universi; ut etiam quid consuli debeat, non sit in promptu.

XIII. Quanquam autem, Athenienses, hæ res, ut ego judico, omnibus sunt formidolosæ; nulli tamen omnium in majore sunt periculo quam vos: non eò tantùm, quòd vobis Philippus potissimùm insidiatur: sed ob illud etiam quod omnium estis ignaviissimi. Quòd si rerum venalium copiam, et annonæ in foro ubertatem intuentes, iis deliniti estis, tanquam extra omne periculum sit respublica; neque convenientèr, neque rectè rem judicatis. Forum enim et celebritas vel malè vel benè instructa, ex his rebus æstimari queat. Urbs autem, quam perpetuò Græcis imperare velle, ac vel solam adversaturam, et libertatis omnium defensionem suscepturam, censeas, non, ita me Deus amet, e rebus venalibus æstimanda est: sed illud videndum, an sociorum benevolentiâ freta sit;

an

an armis valeat; hæc in urbe conſideranda ſunt. Quæ malè ſe apud vos, et non bellè univerſa habent. Idque eâ ratione intelligetis, ſi ſic cogitabitis: quando perturbatiſſimus fuerit Græciæ ſtatus? nullum certè tempus hoc fuiſſe perturbatius, quiſquam dicet. Omni enim ſuperiori ætate, in duas has factiones diviſi fuerunt Græci, Lacedæmonios et vos: cæteri autem Græci, partim nobis, partim illis obediebant. Regi verò Perſarum per ſe quidem æquè apud omnes nulla erat fides: ſed bello victis ſibi adjungendis, tantiſper fidem inveniebat, dum horum opes alteris æquâſſet. Poſt, iis quos conſervârat, non minùs erat inviſus, quam veteribus inimicis. Nunc autem imprimis, rex Perſarum omnibus Græcis eſt conjunctus: nobiſcum autem minimè omnium, niſi nunc ex parte correxerimus. Deinde, patrocinia multa ſunt, et undelibet conciliantur: etſi autem principatum omnes ſibi vendicant, deſciſcunt tamen quidam, et invident, et diffidunt inter ſe, ſecùs quàm oportebat: divulſique ſunt ſinguli, Argivi, Thebani, Corinthii, Lacedæmonii, Arcades, nos. Sed tamen, cùm in tot partes et tot principatus res Græcorum ſint diremptæ; (ſi verum liberè dicendum eſt) apud horum neminem Prætoria et Curias magis deſerta videas a Græcorum negotiis, quam noſtratia; meritò. Neque enim ſive amet, ſive confidat, ſive metuat, quiſquam vos appellat. Cauſa vero harum rerum eſt non una, Athenienſes, (nam alioqui facilè mutaremus) ſed multa et varia commiſſa ab omni ævo

delicta

delicta ſunt: quorum ſingulis omiſſis, unum quò omnia tendunt, dicam: precatus a vobis, ſi vera liberè dixero, ne mihi ſuccenſeatis.

XIV. Quæcunque fuerunt rei gerendæ occaſiones, a proditoribus venditæ ſunt: atque otii ſanè vos et tranquillitatis participes fuiſtis: quibus deliniti, dum iis qui vos lædunt, non gravitèr iraſcimini, alii honores abſtulerunt. Ac quæ ad cætera quidem attinent, ea non eſt exquirere nunc operæ pretium: ſed ubi aliqua Philippi mentio inciderit, ſtatim quidam ſurgens dicit; non eſſe nugandum, nec decernendum bellum: deinceps ſtatim addit, in pace vivere, quàm bonum? et, magnum alere exercitum, quàm grave? et, quidam diripere volunt ærarium: aliaſque fabulas narrant, ut opinantur, veriſſimas. Verùm, pacem ſervare, non vobis certè eſt perſuadendum, quibus perſuaſum eſt: ſed illi, qui rei militari vacat. Cui perſuaſum ſi fuerit, in vobis ſanè mora nulla erit. Gravia autem exiſtimanda ſunt, non quæ tuendæ ſalutis causâ inſumpſerimus; ſed ea quæ perferemus, niſi hæc facere voluerimus: ac direptio ærarii, inventâ cuſtodiâ qua conſervetur, prohibenda eſt, non deſertione utilitatis. Quanquam id ipſum iniquo animo fero, ſi veſtrûm quibuſdam pecuniæ direptio eſt moleſta; quam vobis et cuſtodire, et peculatores punire licet: Philippus autem Græciam univerſam ordine ſic diripiens, eamque cum veſtro periculo diripiens, non eſt moleſtus.

XV. Qui

XV. Qui fit igitur, Athenienſes, ut, eum qui tam apertè injurias facit, et urbes occupat, nemo unquam, injuſtè facere, aut movere bellum, dixerit: qui verò non concedenda, neque negligenda hæc eſſe ſuadent, eos bellum facere dicant? Quòd cauſam ſecuturarum e bello difficultatum (neceſſe enim, neceſſe eſt multas oriri e bello moleſtias) in eos, qui veſtrâ causâ optima dicere ſolent, univerſi conferre volunt. Cenſent enim, ſi vos concorditèr, unoque animo, Philippum ulciſcamini: et illum ſuperatum iri a vobis, et ſe, a quo mercedem accipiant non habituros. Sin a primis tumultibus irati aliquibus, ad exercenda judicia convertamini, tum ſe iis accuſandis, utrumque conſecuturos, et laudationem a vobis, et largitionem ab illo: tum vos, ob ea propter quæ ipſi mulctandi eſſent, pœnas de iis, qui pro veſtris commodis locuti ſunt, ſumpturos. Ac ſpes quidem iſtorum hæ ſunt. Hinc criminationum *harum* commenta, *ſcilicet* velle aliquos bellum facere. Ego verò exploratum habeo, cùm Athenienſium nemo bellum decreviſſet, tum alia multa quæ noſtræ urbis ſunt, tenere Philippum, tum nunc auxilia miſiſſe Cardiam. Quòd ſi nos diſſimulare volumus, eum bellum gerere nobiſcum: mortalium omnium ſtolidiſſimus eſſet, ſi id coargueret. Nam ſi violati negant, quid eſt violanti faciendum? Sed ubi nos ipſos invaſerit, quid tum dicemus? ille quidem ſe bellum gerere negabit: ſicut nec Oritis dixit, mi-

militibus in eorum agro verſantibus: nec Pheræis, priuſquam in mœnia faceret impetum: nec Olynthiis ab initio, donec in ipſorum agro cum exercitu adeſſet. Num tùm quoque dicemus, eos, qui vim propulſare jubent, concitare bellum? proinde illud reſtat ut ſerviamus. Neque enim quicquam eſt tertium. Neque verò nos de iiſdem, quibus alii, periclitamur. Non enim ſubigere noſtram urbem vult Philippus: non, ſed funditùs evertere. Satis enim intelligit, ſervire vos neque velle, neque ſi velitis, poſſe: nam imperare conſueviſtis. Negotia verò ei faceſſere, ſi detur occaſio, poſſe, plura quam cæteros homines omnes. Quapropter vobis non parcet, ſi in poteſtatem ſuam redegerit.

XVI. Quod itaque ultima jam in diſcrimen veniunt ſic ſtatuendum vobis eſt: et qui ſe illi apertè vendiderunt, odio proſequendi, et in cruciatum abripiendi. Non enim poſſunt, non poſſunt externi hoſtes ſuperari, antequam domeſticos hoſtes puniveritis. Alioqui nequit fieri, dum in hos tanquam ſcopulos impingitis, quin ſitis illis poſteriores. Unde enim putatis, eum nunc in vos eſſe contumelioſum? (nam quid faciat, ſi hoc non facit, equidem non video) qui cùm alios benefaciendo, ſi nihil aliud, decipiat, vobis jam minatur? veluti, Theſſalos multis beneficiis pellexit in hanc ſervitutem: neque dicendo quiſquam conſequi poſſit, quam multis rebus miſeros Olynthios, datâ priùs Potidæâ, mul-

multiſque aliis, deceperit. Thebanos nunc pellicit, Bœotiâ eis traditâ, poſteaquam eos bello magno et difficili liberavit. Proindè hi omnes emolumento aliquo percepto, partim jam ea perpeſſi ſunt quæ omnes ſciunt: partim quicquid tandem caſus tulerit, ferent. Vobis autem erepta quæ ſint, taceo: ſed in ipsâ pacificatione, in quot rebus decepti eſtis? quantis ſpoliati? nonne Phocenſibus? nonne Pylis? nonne in Thraciâ, Doriſco, Serrio, Cerſoblepte ipſo? nohne Cardiam nunc habet, et confitetur? Cur igitur eo modo cum illis, et aliâ ratione vobiſcum agit? Quod in ſolâ noſtrâ republicâ inter omnes, impunitas agendæ hoſtium cauſæ datur: et ſi quis pecuniam acceperit, tutò apud vos dicendi poteſtatem habet, etſi veſtris opibus ſpoliati ſitis. Non tutum Olynthi fuiſſet, cauſam Philippi agere, niſi beneficii partem aliquam multitudo Olynthiorum e Potidææ fructibus percepiſſet. Non licuiſſet in Theſſaliâ cauſam Philippi agere, niſi ad multitudinem Theſſalorum, ejectis a Philippo tyrannis, et Pylæâ reſtitutâ, beneficii pars perveniſſet. Non fuiſſet Thebis tutum, ante redditam Bœotiam, et Phocenſes deletos. Sed Athenis, cùm non modò Amphipolim et Cardianorum regionem Philippus eripuerit, ſed et Eubœam contra nos tanquam arcem munîerit; et nunc ad Byzantium accedat; tutum eſt defendere Philippum. Itaque iſtorum aliqui e mendicis repentè facti ſunt divites; ex ignobilibus et obſcuris, clari atque illuſtres: vos contra, e claris obſcuri, e

locu-

locupletibus egentes. Urbis enim opes ego esse existimo, socios, fidem, benevolentiam: quorum vos omnium estis inopes. Quæ quia negligitis, et ad istum modum res ferri sinitis, ut ille beatus et magnus et formidolosus est omnibus Græcis et Barbaris, ita vos deserti et humiles: prosperitate fori et annonæ splendidi: rerum earum quæ requiruntur instructione ridiculi.

XVII. Non autem eodem modo quosdam oratorum et vobis et sibimetipsis consulere video. Vos enim quiescere jubent, tametsi vos aliquis violârit: quum ipsi apud vos quiescere non possint, nemine eos violante. Quòd si quis sine convicio roget, dic mihi, quamobrem, cum exploratum habeas Aristodeme (nemo enim talia ignorat) ut privatorum hominum vitam esse tutam et otiosam, et extra periculum positam; sic eorum qui versantur in republicâ, criminationibus obnoxiam, et lubricam, et quotidianorum certaminum et malorum plenam: non quietam et otiosam, sed periculosam amplecteris? quid respondeas? nam si (quod optimum dicere posses, id te verè dicere concederemus) te honoris et gloriæ studio ista facere omnia: demiror equidem, cur tibi propter ista, facienda esse omnia censeas, neque ullum vel laborem vel periculum recusandum; reipub. autem sis auctor, hæc per socordiam ut amittat: neque enim illud dices, te oportere in repub. esse conspicuum; reipub. nullam esse oportere apud

Græcos

Græcos dignitatem. Quin nec illud video, reipub. tutum eſſe ſuum agere negotium; tibi periculoſum, niſi te in aliena negotia curiosè ingeſſeris: imò contra, tibi, ex factis tuis et curioſitate extrema impendere pericula, reipub. ex otio. At Herculè eſt tibi avita et patria gloria, quam tibi turpe fuerit amittere: reipublicæ verò omnia obſcura et ignobilia a majoribus devenerunt. Sed ne hoc quidem ita ſe habet: tibi quidem peculator fuit pater, ſiquidem ſimilis fuit tibi: a repub. vero noſtrâ, ut omnes ſciunt, Græci bis e maximis periculis, majorum noſtrorum temporibus, ſunt liberati. Verùm non æqualitèr, neque civilitèr ſua quidam et publica adminiſtrant. Quo pacto enim æquum eſt, iſtorum quoſdam e carcere progreſſos, ſemetipſos ignorare; rempub. autem, quæ aliis Græcis hactenùs præfuit, et principatum obtinuit, nunc in obſcuritate omni et humilitate verſari.

XVIII. Etsi autem habeo prætereà quæ dicam multa, et de multis, deſinam; neque enim penuriâ verborum vel nunc, vel unquam aliàs, malus mihi rerum eſſe ſtatus videtur: ſed cùm vos audiviſtis omnia quæ expediunt, et in eo conſentitis, ea rectè dici; eos qui interturbare illa et pervertere ſtudent, ex æquo in hoc conſeſſu auditis; cùm non ignoretis eos: e primo enim aſpectu certò ſcitis, qui mercede concionetur, et quis in repub. Philippo ſubſerviat, et quis reverà conſultum rebus eſſe cupiat: ſed ut

his

his reprehenſis, et re in riſum et convicium versâ, nihil ipſi quod ad rem faciat, faciatis. Hæc vera ſunt, magnâ cum libertate, ſimplicitèr, ex benevolentiâ, rectiſſimè dicta: non aſſentationis et detrimenti et impoſturæ plena oratio; argentum allatura dicenti, reipub negotia hoſtibus traditura. Aut igitur a talibus moribus eſt recedendum; aut depravatio et clades rerum omnium adſcribenda nemini, quam vobis ipſis.

TOUR-

TOURRELLI

ARGUMENTUM

IN

EPISTOLAM

PHILIPPI.

SCRIPTA *fuit hæc Epiſtola, Archonte Theophraſto, anno poſt orationem præcedentem: prout teſtantur* Diodorus *et* Dionyſius Hal. *Pax quæ inter Philippum et Athenienſes convenerat, (ut fit plerumque) infida fuit. Hoſtilibus ſanè abſtiterant, invicem tamen ſuſpecti inviſique. Neque mirum, (cùm prorsùs repugnarent quæ utriſque commoda aut expetita eſſent) cauſas diſſidii indies*

naſci. Demoſthenis facundia et ſtudium patriæ ſalutis, Philippi immodicæ ambitioni nunquam non obſtabat. Nec pax inter eos, nec induciæ datæ ſunt. Hic, ſpecioſas excogitare cauſas, quibus conatus ſuos, et fœderis violationes obtegeret; ille contra, vera ejus conſilia patefacere, quærebat; quandoquidem totius Græciæ maximè intereſſet, quid Athenienſes ſtatuerent, agerentve. Odium ſervitutis hiſce inſitum languentes animos identidem adeò excitabat, ut majorum virtutem referre quodammodo viderentur. Anno abhinc Clitarchum tyrannum ejecerant, qui, Philippi ope, rerum Eretrienſium potitus fuerat. Thraciam quoque validâ cum claſſe, Charetis ductu, profecti ſunt; ubi Philippus Perinthum oppugnabat. Eorum adventu ſoluta eſt obſidio. Philippus autem, quò præripiat Athenienſibus querelam, literas mittit, quibus ultrò eos rupti fœderis inſimulat; ſeque religiosè pacis leges ſervâſſe jactat: nunc accuſat, nunc minitatur, ut vel pudore eos, vel metu reprimeret. Ipſa Epiſtola videtur perfectum quid et abſolutum. Ineſt ei ubique dignitas quædam eximia, mira argumentorum fides, rerum factarum expoſitio perſpicua; Ironia venuſtiſſima; brevitas iſta imperatoria denique, regibus idonea qui norunt aut ipſi benè dicere, aut, eorum qui norunt, miniſterio uti. Et profectò, ſi Philippus hujuſce ſcripti ſit auctor, (quod credere æquum eſt, quando nil contrarium conſtet) meritò de illo quod et de Cæſare dici poteſt, Eodem animo dixit, quo bellavit. Quint. Inſt. Orat. lib. 10. c. 1.

LITE-

LITERÆ PHILIPPI.

PHILIPPUS SENATUI POPULOQUE ATHENIENSIUM.

S. D.

I. QUUM ſæpè legatos eâ de causâ miſerim, ut pactis et conventis ſtaremus, idque vos nihil moverit; ſignificandum vobis eſſe duxi, quibus in rebus injuriam mihi fieri exiſtimem. Ne vero miremini epiſtolæ prolixitatem. Quia enim multæ conquerendi cauſæ ſunt, neceſſe eſt omnes perſpicuè explicari.

II. Ac primum, Niciâ caduceatore e meâ ditione abrepto, tantum abeſt ut ſontes multaveritis, ut æquum erat, ut eum affectum injuriâ decem menſes in vinculis etiam habueritis: noſtraſque literas, quas ferebat, pro concione

legeritis. Deindè quum Thaſii Byzantiorum triremes et piratas quoſlibet ſuſciperent, id nihil vobis curæ fuit: quanquam in fœdere perſcriptum eſt, pro hoſtibus eſſe habendos, quicunque id faciant. Circa eadem tempora, Diopithes, factâ in regionem meam impreſſione, non modò Crobylen et Tiriſtaſin, civibus in ſervitutem abductis, diripuit, ſed et finitimam Thraciam populatus, eoque violentiæ tandem eſt provectus, ut Amphilochum, qui de captivis redimendis legatus venerat, comprehenſum, et in extremam neceſſitatem adductum, non niſi novem talentis extortis, dimiſerit: et hæc populo approbante fecit. Atqui cùm cæteris omnibus præconem et legatos violare, impium videtur; tùm vobis in primis. Certè, quum Megarenſes Anthemocritum ſuſtuliſſent, tantâ iracundiâ populus exarſit, ut eos myſteriis prohiberet, et in monumentum injuriæ ſtatuam ante portas erigeret. Quid vero iniquius eſt, quàm vos ipſos nunc ea facere, quæ facta ab aliis tam iniquis animis tuliſtis?

III. Præterea, Callias veſter imperator, urbes in ſinu Pagaſitano ſitas univerſas cepit, vobis fœdere, mihi ſocietate conjunctas. Qui verò in Macedoniam navigabant, eos omnes hoſtium loco habuit, et vendidit. Et propter hæc facinora vos eum publicis præconiis ornâſtis. Quare valde dubito, quid his per vos adjici poſſet, ſi palàm mecum bellum gereretis. Nam quum haud occultè diſſentiremus, prædones

dones emittebatis; eos qui ad nos navigabant, vendebatis; adverſarios noſtros juvabatis; regnum meum infeſtabatis. Ad eam denique iniquitatem et hoſtile odium progreſſi eſtis, ut etiam Perſæ, miſſis legatis, perſuadere ſtudueritis, ut mihi bellum inferret. Id quod maximè quivis demiretur. Antequam enim is Ægyptum et Phœniciam cepiſſet, decreveratis, ut ſi quid novæ rei moliretur, non minùs ego quàm cæteri Græci omnes, adverſus eum accerſerer. Nunc verò, tanta eſt odii veſtri in me acerbitas, ut de ineundâ cum eo contra me ſocietate agatis. Atqui olim, patres veſtri (ut ego audio) Piſiſtratidis crimini dabant, quòd Perſam ad Græcos opprimendos adducerent: vos verò ea facere non pudet, ob quæ tyrannos accuſare ſolebatis.

IV. Quin præter alia, ſenatûſconſultis veſtris inſcribitis, mihique imperatis, ut Teren et Cerſoblepten, quod Athenienſes ſint, Thraciæ dominari ſinam. Ego verò iſtos neque pactis de pace contineri memini unà vobiſcum; neque pilis inſcriptos; neque Athenienſes eſſe. Illud ſcio Teren contra vos mecum arma tuliſſe: et Cerſoblepten, quum meis legatis ſeorſim dare jusjurandum cuperet, a veſtris ducibus fuiſſe prohibitum; qui eum veſtræ urbis hoſtem declararent. Verùm iſthuc quomodo æquum aut juſtum eſt, quum e re veſtrâ eſt, eum veſtræ urbis hoſtem nominare; quum verò me calumniari vultis, eundem civem veſtrum

dictitare? et Sitalce occiſo, quem civitate donaveratis, ſtatim ejus interfectorem in amicitiam recipere: et propter Cerſoblepten bellum nobiſcum ſuſcipere? præſertim quum vobis exploratum ſit, neminem eorum qui talia munera accipiunt, vel leges, vel ſenatûſconſulta veſtra quicquam curare. Verùm, ſi omiſſis cæteris omnibus, breviter dicendum eſt; vos civitatem dediſtis Evagoræ Cyprio, et Dionyſio Syracuſio, illorumque poſteritati. Si igitur his qui utroſque ejecerunt, perſuaſeritis, ut actis in exilium imperia reſtituant: a me quoque illam Thraciæ partem recuperabitis omnem quam Teres et Cerſobleptes tenuerunt. At ſi victores illorum ne verbo quidem appellandos cenſetis, mihi verò obturbatis; annon jure optimo vos ulciſcar? Ac de his, quanquam plura haberem quæ verè dicerem, prætermittere tamen ea ſtatui.

V. Cardianis autem me opitulari profiteor, quum illorum ſocius ante factam pacem fuerim: et vos ſæpè a me, neque rarò ab illis orati, venire in judicium nolueritis. Annon igitur eſſem omnium hominum nequiſſimus, ſi, deſertis ſociis, veſtri potius rationem haberem, qui omni modo me vexatis; quàm eorum, qui mihi conſtanter et ſemper amici eſſe perſeverant? Jam, ſi hoc quoque prætereundum non eſt, eo inſolentiæ vèniſtis, ut priùs de ſupra dictis tantùm me accuſaretis: nuperrimè verò, quum Peparethii ſecum crudeliter actum eſſe que-

quererentur, veſtro duci juſſiſtis, ut me illorum vicem ulciſceretur. Quos ego ſanè clementiùs tractavi, quàm commeruerant; quum illi, tempore pacis Haloneſo occupatâ, neque inſulam mihi, neque præſidiarios milites, quos per legatos ſæpè repoſceram, reddidiſſent. Vos verò injuriæ mihi ab illis illatæ nullam rationem habuiſtis, ſed tantùm ſupplicii: cùm ſatis ſciatis, me inſulam nec vobis nec illis eripuiſſe; ſed Soſtrato piratâ. Quam ſi vos Soſtrato tradidiſſe ipſi dicitis; piratas in eam miſiſſe fatemini. Sin, vobis invitis, vi obtinebat; quæ tandem in vos injuria fuit, eam a me occupari, et locum tutum reddi navigantibus? Etſi autem veſtram urbem tanti faciebam, ut inſulam ei darem; tamen oratores veſtri accipere prohibebant, recipiendam eſſe conſulebant: ut, ſi quod imperabatur facerem, me alienam obtinere faterer: ſin locum illum retinerem, populo ſuſpectus fierem. Quibus ego cognitis, ultro denunciavi, me de his in judicio vobiſcum diſceptaturum, ut ſi mihi adjudicata eſſet, vobis a me daretur: ſin judicaretur veſtra eſſe, populo eam redderem. Hæc me ſæpè poſtulante, vos contempſiſtis; Peparethii inſulam occupârunt: quid igitur mihi faciendum fuit? non infligenda pœna fœdifragis? non ulciſcendi, qui tam ſuperbè inſultabant? nam ſi Peparethiorum fuit inſula, quo jure ab Athenienſibus repetita eſt? ſin veſtra, cur non eis iraſcimini, qui occupârint alienam?

VI. Eo porrò progreſſæ ſunt noſtræ inimicitiæ, ut, cùm claſſem in Helleſpontum perducere cuperem, coactus ſim eam per Cherſoneſum cum exercitu comitari: quum veſtri coloni ex decreto Polycratis bellum nobiſcum gererent, et vobis talia ſuffragiis comprobantibus, et duce veſtro Byzantios accerſente, et apud omnes, miſſis nunciis, divulgante, ſe juberi a vobis, ut, ſi daretur occaſio, bellum gereret. His modis quum tractarer, tamen et urbi veſtræ, et triremibus et agro peperci: quamvis pleriſque potiri poſſem, vel potiùs omnibus: et vos ad eas, quæ inter nos eſſent, controverſias diſceptatione dirimendas, perpetuò provocavi. Atqui conſiderate, utrum honeſtius ſit, verbis an armis lites finiri? et utrum magis deceat, ut ipſi arbitri ſimus; an verò ut aliis arbitrium deferamus? reputate etiam quàm abſurdum ſit, Thaſios et Maronitas litem de Stryme, diſceptatione finire cogi ab Athenienſibus: ipſos autem ea de quibus ambigunt mecum ad eundem modum non tranſigere? Præſertim quum ſciatis, vos, ſi ſuccubueritis, nihil amiſſuros; ſin viceritis, potituros his, quæ nunc in noſtrâ manu ſunt.

VII. Sed illud omnium iniquiſſimum mihi videtur: quòd, cùm legatos ex omni ſociorum conventu miſiſſem, ut teſtes eſſent; cùmque vellem de Græcis ea vobiſcum paciſci, quæ juſta eſſent; legatorum de his orationem ne quidem

quidèm admiſiſtis: quamvis in veſtrâ manu eſſet, aut eos liberare periculis, qui malè de nobis ſuſpicabantur: aut palàm convincere, me omnium hominum eſſe improbiſſimum. Ac populo quidem illa erant utilia, ſed e re oratorum non erant. Nam qui veſtræ civitatis morem tenent, pacem eis bellum eſſe, et bellum pacem affirmant, quum a ducibus, vel patrocinando, vel calumniando, pecuniam extorqueant: et tum nobiliſſimis civibus, tum exterorum celeberrimis conviciando pro concione, id captent, ut populares eſſe videantur. Facile mihi quidèm eſſet, ſi paululum pecuniæ dilargiri velim, eorum compeſcere maledicentiam, et efficere ut nos laudibus eveherent. Sed me puderet, veſtram benevolentiam ab iſtis mercari: qui præter cætera tam confidentes ſunt, ut jam de Amphipoli movere nobis controverſiam non dubitent. Pro quâ ego me puto longè dicturum æquiora, quam iſtos qui illam ſibi vendicant. Sive enim eorum ſit, qui primi devicerunt; annon jure nos illam habemus? quum Alexander avus noſter oppidum illud primus occupârit: unde etiam de primitiis captorum Medorum, Delphis auream ſtatuam dedicavit. Sive hoc aliquis in dubium vocat, et eorum fieri cenſet, qui poſtremi potiantur; hoc etiam jus penes me eſt. Expugnatis enim illis, qui vos ejecerant, et a Lacedæmoniis ibi collocati fuerant, oppidum cepi. Atqui omnes in urbibus habitamus, vel a majoribus acceptis, vel bello ſubactis. Vos autem qui neque primi

potiti

potiti eſtis, neque nunc obtinetis, ſed minimum tempus in illis locis conſediſtis, urbem eam veſtram eſſe contenditis: idque, quum ipſi urbis poſſeſſionem nobis evidentiſſimo teſtimonio confirmaveritis. Sæpè enim in literis me de eâ mentionem faciente, cenſuiſtis eam juſtè a me teneri. Pacem etiam feciſtis, me urbem illam et ſocietatem veſtram eâdem pactione obtinente. Quæ igitur poſſeſſio firmior fieri queat hâc, quæ primum a majoribus nobis relicta, deindè jure belli denuo noſtra facta, poſtremò a vobis conceſſa eſt, qui vendicare vobis ſoletis etiam ea, quæ planè ad vos nihil attinent.

VIII. Quæ igitur in vobis accuſem, hæc ſunt. Et quia vos auctores eſtis injuriarum; et, propter verecundiam et æquitatem meam, magis jam rebus meis infeſti imminetis; et quantum in vobis eſt, nobis malefacitis; jure optimo vos ulciſcar, diiſque teſtibus invocatis, jus meum a vobis conſequi ſtudebo.

LIBANII

LIBANII

ARGUMENTUM

IN

ORATIONEM

AD

EPISTOLAM.

MISERAT *Philippus ad Athenienſes epiſtolam, quâ eos accuſabat, ut palàm bellum denunciabat. Non amplius igitur orator ſuadet Athenienſibus, ut bellum gerant, (cogebat enim ipſa neceſſitas) ſed confirmat eorum animos ad periculum adeundum: Macedonem facilè poſſe ſuperari aſſerens. Exordium conſolatione plenum eſt.*

ALIUD

ALIUD ARGUMENTUM EX *TOURRELLO.*

PHILIPPI *Epiſtola mercenariis quos Athenis habuit occaſioni fuit, quò eum purgarent apud populum ſuopte ingenio nimis de republicâ ſecurum; magiſque de labore et impensâ ſolicitum, quàm de libertate et imperio acciſo. Compertum habuit Demoſthenes quanti intereſſet ut ex animis civium deleantur argumentationes Philippi. Strenuus itaque libertatis ille vindex, conſcenſo ſuggeſto, ad hoc illicò ſe accingit. Pro certo et explorato, quicquid e re ſuâ ſit, affirmat; quod quidem apud vulgus argumenti validiſſimi vim habet. Civibus perſuaſum eſſe vult, haſce literas juſtam eſſe denunciationem belli. Et ut animos addat, omnia Philippo perniciem minari docet, deos, homines, Græcos, Perſas, Macedonas, Philippum denique ipſum. Epiſtolæ*

tolæ refutationem hìc non habemus, ſed (ut præ ſe fert titulus) Orationem in Epiſtolam. Cum enim Philippus, (ſive ſcriba fuit ejus) res factas expoſuiſſet adeò ſcitè ordinatas, et adjunctis conſequentiis firmatas, ut refelli nequeat; orator, miſsâ diſceptatione in quâ inferior eſſet, ad auditores concitandos totus incumbit. Rata quoque in medium affert præcepta quædam, quibus, cum ratio ſtatim aſſentiatur, nihil operis reſtat, niſi ut animos commoveant. Athenienſes itaque accenſi, novam claſſem confeſtim Phocionis ductu Thraciam miſerunt: qui Byzantinos obſidione liberavit.

Haud quidem inficias ire licet Demoſthenem hìc eadem repetere, quæ et in prioribus occurrunt. Ei quippè (ut videtur) unicè cordi fuit patriæ ſalus. De propriâ famâ parùm ſolicitus, loquitur inſtar oratoris qui ſuadere, non declamatoris qui oblectare ac plauſus excitare, quærit. Colligit idcircò argumenta, quibus anteà uſus eſt, et ex callidâ junctura vim novam iis conciliat. Quamobrem ſpectari poteſt hæc oratio tanquam omnium quæ cum vi et acumine maximo anteà dicta ſunt, compendium quoddam. Cùmque ultima ſit hæc oratio, tùm Philippicarum breviſſima eſt. Fidenter tamen affirmarem eam haudquaquam reliquis cedere, ni Ciceroni refragari veritus eſſem, qui longiſſimam ex orationibus Demoſthenis præſtantiſſimam eſſe dixit. Plutar. in Cic.

DEMOS-

DEMOSTHENIS

IN

PHILIPPI EPISTOLAM

ORATIO.

I. PHILIPPUM non pacem feciſſe vobiſcum, Athenienſes, ſed diſtuliſſe bellum; omnes jam cognoviſtis. Poſtquam enim Pharſaliis Halum tradidit, et Phocenſe negotium confecit, totamque Thaciam vi ſubegit, falſis cauſis confictis, et iniquis rationibus excogitatis, re quidem ipsâ jam olim cum urbe noſtrâ bellum gerit: nunc autem per miſſas literas, verbis ipſis confitetur. Ego verò neque potentiam ejus vobis expaveſcendam eſſe, neque timidè illi reſiſt-

reſiſtendum, ſed et corporibus et pecuniis et navibus, et, ut paucis abſolvam, rebus omnibus oportere vos ad bellum accingi, docere conabor.

II. PRIMUM, conſentaneum eſt, ô Athenienſes, deos nobis firmiſſimos ſocios et adjutores eſſe; quorum ille religione violatâ, negleĉtoque jurejurando, pacem injuſtè ſolvit. Deindè, quibus rebus ejus opes hactenùs auctæ ſunt, dum ſemper aliquos decipit, et magnifica quædam pollicetur, his jam defunctus eſt omnibus. Neque ignorant ejus animum Perinthii et Byzantii, eorumque fœderati, cupere eum eodem modo ipſos tractare, quo priùs tractavit Olynthios. Neque Theſſalos præterit, hoc ei propoſitum eſſe, ut dominus ſit, non dux ſociorum. Suſpectus etiam Thebanis eſt, quòd Nicæam præſidio tenet, et in Amphictyoniam penetravit, et legationes e Peloponneſo ad ſe trahit, ipſiſque *præſidia* horum ſociorum eripit. Proindè qui priùs ejus amici fuerunt, partim cum eo nunc irreconciliabile bellum gerunt, partim minus alacriter eum adjuvant: univerſi autem ſuſpectum illum habent, et criminantur. Præterea (nec enim in hoc momenti parum eſt) Aſiani ſatrapæ recèns intro miſſis conductitiis militibus, expugnari Perinthum prohibuerunt. Nunc verò quum Philippi inimicitias ſuſceperint, et, ſi Byzantium capiatur, periculum eis impendeat, non ipſi tantum ſtrenuè nunc nos in bello juvabunt, ſed

regi

regi etiam Perſarum perſuadebunt, ut nobis pecuniam ſuppeditet; qui tantas opes habet, quantas nec reliqui univerſi, tantum porro virium ad noſtras haſce actiones affert, ut olim etiam Laconico bello, utris ſeſe adjunxiſſet, eos victores redderet. Is igitur nunc etiam vobiſcum conjunctus, facilè debellabit Philippi potentiam.

III. Præter hæc quæ tanta ſunt, non equidem negabo, eum loca complura, et portus, et ejus generis alia gerendo bello utilia, pacis occaſione præripuiſſe vobis. Illud autem video, quando imperia benevolentiâ coaleſcunt, et eadem omnibus belli ſociis expediunt; diuturnam eſſe concordiam. Quoties verò ex inſidiis et avaritiâ, per impoſturam et violentiam obtinentur (id quod ab iſto modò fit) parvâ quâpiam occaſione, et quantumvis levi offenſione celeriter diſcuti et diſſolvi omnia. Atque ego ſæpè cogitans animadverto, non ſociis duntaxat, Athenienſes, ſuſpectum et inviſum eſſe jam Philippum: ſed privatum etiam ejus imperium, non præclarè, neque ita uti decet, aut exiſtimet aliquis, eſſe compoſitum. Nam omninò potentia Macedonica additamenti vice nonnihil momenti et usûs habet, ipſa vero per ſeſe infirma eſt; et, ſi tantæ moli rerum comparetur, deſpicienda. Prætereà ipſe eam bellis et expeditionibus, et rebus illis omnibus, propter quas magnus exiſtimari poſſit, infirmiorem ſibi, minuſque fidam reddidit. Neque vero putare

tare debetis, Athenienſes, eadem Philippo et populis ejus eſſe jucunda: ſed illud conſiderate, gloriam illum, hos ſecuritatem deſiderare: quam nec ille ſine periculis adipiſci poteſt; et his minimè opportunum eſt, relictis domi liberis, parentibus, uxoribus, atteri, et indies pro eo periclitari. Ex quo perſpici poteſt, quomodo vulgus Macedonum erga Philippum ſit affectum. Ejus porrò familiares et amicos, ac peregrini militis duces, laude quidem florere fortitudinis, ſed in majore metu quàm homines obſcuros vivere invenietis. His enim hoſtes tantummodò metuendi ſunt. Illi autem magis ab aſſentatoribus et calumniatoribus, quàm a præliis metuunt. Ac illi quidem, adjutoribus omnibus, cum hoſtibus pugnant: hi autem nec minimam in bellis malorum partem ſuſtinent, et ſeorſim accidit ut regis ingenium expaveſcant. Ad hæc, ſi plebeius aliquis deliquerit, pœna pro delicti modo ei infligitur: proceres verò, tum cùm præclariſſimè ſe geſſerunt, maximis conviciis et contumeliis præter meritum inceſſuntur. Neque quiſquam ſanæ mentis fidem his abrogaverit. Eum enim ita gloriæ cupiditate inflammatum eſſe dicunt hi, quibus familiariter notus eſt, ut omnia præclara facinora ſua eſſe videri velit: et magis indignetur ducibus et præfectis, qui aliquid laude dignum geſſerunt, quam illis qui prorsùs offenderunt.

IV. Qui fit igitur ſi iſta vera ſunt, ut jam longum tempus in fide maneant, nec eum deſerant? Quia ſucceſſus, Athenienſes, hæc omnia caligine involvunt. Nam ſecundæ res magnam vim habent ad peccata hominum contegenda, et obumbranda. Sed ſi quam cladem acceperit, tum in apertum hæc omnia palam proferentur. Eadem enim harum rerum ratio eſt, quæ corporum noſtrorum. Nam dum aliquis valet, nullum ex malè affectis partibus, dolorem ſenſu percipit. Sin decubuerit, commoventur omnia, ſive ruptum ſit aliquid, ſive luxatum, ſive quod aliud membrum perfectâ ſanitate deſtituatur. Sic etiam fit in regnis, et quibuſlibet imperiis: dum in bellis victoriâ potiuntur, eorum mala vulgus non perſpicit: ſin alicubi impegerint, (id quod ei nunc uſu venturum veriſimile eſt, poſtquam majus onus quàm ſuſtinere valeat, ſuſcepit) omnes eorum difficultates ab omnibus conſpiciuntur.

V. Quod ſi quis veſtrûm, Athenienſes, Philippi ſucceſſus videns, formidabilem eum exiſtimat, et ſuperatû difficilem: is quidem dignâ ſapienti viro providentiâ utitur. Magna enim vis eſt in fortunâ, ad omnes res mortalium: vel ea potiùs omnia ſibi vendicat. Sed multæ ſunt cauſæ, propter quas aliquis non injuriâ noſtram felicitatem non minùs quam illius exoptet. Principatum enim a majoribus nos accepimus, longo tempore, non ante iſtum duntaxàt,

taxàt, ſed ut breviter dicam, ante omnes Macedoniæ reges: illi Athenienſibus vectigales fuerunt, noſtra urbs nemini unquam omnium mortalium. Prætereà tanto plures ad benevolentiam Deorum habemus aditus, quanto pietatis et juſtitiæ perpetuò fuimus ſtudioſiores. Quid igitur ille ſuperiore bello ſucceſſus majores habuit, quam nos? quoniam, Athenienſes, (nam liberè vobiſcum agam) ille ipſe militat, et ærumnas tolerat, et prælis intereſt, nec occaſionem negligens, nec anni ullum tempus prætermittens. Nos verò (nec enim diſſimulabo veritatem) hic otiosè deſidemus, cunctantes ſemper et decernentes, et ſciſcitantes in foro, numquid novi dicatur? at quid magis novum queat eo fieri, quòd Macedo contemnit Athenienſes, et illis tales literas mittere non dubitat, quales paulò ante audiviſtis? et is quidem in procinctu habet mercenarios milites, atque adeò mediusfidiùs noſtrorum oratorum quoſdam, qui dum largitiones illius domum recipiunt, non erubeſcunt Philippo vivere: nec animadvertunt, ſe et rempublicam omnem, et ſuas privatas opes exiguo lucello vendere. Nos verò neque ullas ei turbas concitamus, nec militem peregrinum alere volumus, nec ipſi militare audemus. Proindè minimè mirum, eum ſuperiore bello, conditione quàm nos fuiſſe meliore. Hoc potius mirandum foret, ſi nos, qui nihil facimus quod bellantes decet, putaremus eum ſuperaturos, qui nihil prætermittit quod ad victoriam parandam requiratur.

VI. QUAMOBREM, Athenienſes, hæc animis infigenda ſunt: et cogitandum, ne quidem in veſtrâ eſſe manu, ut dicatis vos pacem agere. Jam enim ille et bellum indixit, et reipsâ intulit. Proindè nunc, neque publicis neque privatis opibus eſt parcendum: ſed omnes, cum tempus poſtulârit, promptis animis militare debent, et melioribus ducibus uti, quàm priùs. Nemo enim veſtrûm in eâ eſſe debet opinione, uti per quos felix reipublicæ ſtatus labefactatus eſt, per eoſdem in integrum omnia reſtitui, et meliora poſſe fieri putet: neque ſperandum, niſi veterem ignaviam veſtram abjeceritis, alios pro ſalute et incolumitate veſtrâ ſtrenuè dimicaturos. Conſiderate potiùs quàm turpe ſit, quum majores veſtri multos labores et magna pericula Laconico bello ſuſtinuerint; vos nec pro his quæ illi jure parta nobis reliquerunt, defendendis, fortiter pugnare velle: cùm iſte e Macedoniâ oriundus adeò nullum recuſet periculum, ut dum pro amplificando imperio cum hoſtibus dimicat, toto corpore ſit convulneratus; Athenienſes, quibus patrium eſt parere nemini, omneſque armis vincere, hos demum ob mollitiem aut ſocordiam res geſtas a majoribus dedecorare, et patriæ deeſſe utilitati.

VII. NE verò prolixus ſim, affirmo nos omnes ad bellum parari oportere, et reliquos Græcos

Græcos ad coëundam nobiſcum belli ſocietatem convocare, non modo verbis, ſed etiam reipsâ. Nam cùm omnis oratio inanis eſt, niſi res ipſa conſequatur; tum vero noſtris verbis tanto minus habetur fidei, quanto ad dicendum reliquis Græcis expeditiores habemur.

NOTÆ.

IN

ORATIONEM

DE CHERSONESO.

SECT. I.

P. 3. ΕΔΕΙ μὲν, &c.] Tale ferè eſſe exordium Cæſaris apud Saluſtium, obſervet Lector. " Omnes homines, patres conſcripti, qui de rebus " dubiis conſultant, ab odio, amicitiâ, irâ, atque mi- " ſericordiâ vacuos eſſe decet. Haud facile animus " verum providet, ubi illa officiunt: neque quiſ- " quam omnium libidini ſimul et uſui paruit."

P. 4. περὶ Ελλήσποντον] Fretum ipſum non intelligit, ſed regionem adjacentem, et urbes ibi ſitas.

Sect. II. p. 5. κληρούχους] Non eos *milites* appellat, ſed *colonos*, (pacato nomine uſus) quos Athenienſes mittebant in urbes ſuæ ditionis, ut agros ſingulis aſſignarent.

Sect. II. p. 6. καὶ τῦ Πειραιῶς] De celebri illo Athenienſium portu verba facere ſupervacaneum videatur, cùm eum accuratè deſcribant Archæologiæ ſcriptores.

Sect. IV. p. 9. τὲς Βυζαντίες μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, &c.] Anno tertio Olympiadis centeſimæ quintæ, Byzantini ab Athenienſibus defecerant, et adversùs eos fœdus cum Chiis, Cois, et Rhodiis inierant. (Huc ſpectat illud μενεῖν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀνοίας, et paulò inferius κακοδαιμονῦσι γὰρ ἄνθρωποι, &c.) Hâc de causâ haud immeritò credebant infenſos eſſe admodùm priſtinos dominos. Nihilominus dicit orator eos vel ad Athenienſium præſidium confugere malle, quam in Philippi poteſtatem ſe dedere: quod et reverà factum eſt. Byzantini quippe, urbe eorum a Philippo obſeſsâ, auxilium ab Athenienſibus petierunt, qui Phocionis ductu eos obſidione liberârunt. Huc pertinet decretum Byzantinorum, de quo, in oratione περὶ Στεφάνε.

P. 10. ἐπ' Ωρεὸν] In oratione proximâ rationem invenies quâ Philippus hanc urbem adeptus ſit.

Sect. VII. p. 13. Ερυθρείων] Non ſinûs Perſici accolæ; ſed cives Erythræ urbis Ionicæ. Stephanus varias Erythras recenſet: ut hanc Ionicam, aliam Libyæ, aliam Locridis, aliam Bœotiæ, aliam Cypri, quæ Paphus dicitur.

P. 14. κυνάκιον] Hoc dupliciter intelligi poteſt, vel de tabulâ publicè affixâ, in quâ ſcripta erant nomen rei et crimina delata; vel de tabellâ quâ ſententias

tentias ſuas inſcribere ſolebant Judices, in quæſtionibus.

Sect. VII. p. 14. εἰσαγγέλλειν] Εἰσαγγελία fuit judicium, in magnis et publicis criminibus, in quo tum accuſatio tum defenſio vivâ voce peragebatur, coram ſenatu, vel populo, vel interdum Archonte.

Sect. IX. p. 17. εἰ λογὸν ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν οἱ Ελληνες] Expugnato Olyntho, Athenienſes tandem bellum Philippo indixere, et legationes miſerunt, quæ ſingulas Græciæ civitates hortarentur ad arma cum iis conſocianda. Hinc occaſione ſumptâ, proſopopœiam hanc pulcherimam inſtituit, in quâ, ſine offenſione increpat acerrimè civium ſocordiam et imprudentiam.

P. 18. δύο ἐν Εὐβοίᾳ] Philiſtidem nempè Orei, et Clitarchum Eretriæ. Oreum ſpectabat Atticam; Eretria verò fuit e regione Sciathi inſulæ finitimæ in ditione Athenienſium.

Ibid. ἐπὶ Σκιάθῳ] *Ad Sciathum*, ut Wolfius reddit. Hoc eſt, non *apud* ſed *adverſus Sciathum*. Nam ἐπὶ Σκιάθῳ idem eſt ac ἐπιτειχίσας in eâdem ſententiâ.

Sect. XI. p. 21. Δρογγίλον, καὶ Καβύλην, καὶ Μάστειρα] Priora duo loca non adeò ignobilia fuere ut de iis hiſtorici prorsùs ſileant. Maſtira ſanè ignota; quamobrem Harpocration legendum cenſet Baſtira, oppidum Thraciæ memoratum in hiſtoriâ Philippi ab Anaximene conſcriptâ; quod opus jam diu intercidit.

Sect.

Sect. XI. p. 21. ἐν τῷ βαράθρῳ] *Barathrum* fuit caverna quædam Athenis in quam capitis damnatos præcipites mittere mos fuit. Hæc itaque metaphora non modò ſoli naturam peſtilentem et lethalem ſignificat, ſed nobis exhibet Philippum tanquam facinoroſum aliquem ſupplicio fœdiſſimo perire dignum.

Sect. XV. p. 28. πολέμῳ πολλῷ καὶ χαλεπῷ] Bello nempe Phocenſi ſive ſacro.

P. 29. Κερσοβλέπτην] Is nempè anno quarto Olymp. 106. Cherſoneſum in Athenienſium fidem dederat: atque exindè tanquam eorum ſocius regnum ibi obtinuit; donec eum ejecerit Philippus, et (anno 2. Olymp. 109.) vectigal pendere coegerit.

Sect. XVI. p. 32. λύσεις αἰχμαλώτων] Cives quippe nonnullos redimi curabat, cùm primam legationem in Macedoniâ obiit, ad Philippum de pace miſſam.

Sect. XVII. p. 33. καὶ τὰς Εὐβοίας σώζειν, &c.] Vide Not. in Philippicam primam, Sect. 7. p. 11.

NOTÆ.

NOTÆ.

IN

PHILIPPICAM TERTIAM.

Sect. I.

P. 39. Ἕτεροι δὲ, τὸς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, &c.] Accuſatores Diopithis perſtringit. Videas orationem de Cherſ.

Sect. III. p. 42. καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν] H. e. oportet eum qui pacem ſervandam eſſe dicit, id juxta formulas decernere; ut ſit a quo (ſi malè cedat conſilium iſtud) jure repetatur ratio.

P. 43. ἐκείνῳ παρ' ὑμῶν, &c.] Vos ſervare pacem cum Philippo jubet: Philippo, nôſtrum oppugnandorum dat facultatem.

Sect. IV. p. 45. Σίρριον καὶ Δορίσκον —— καὶ ἐχυρὰ ἔχει] Serrium et Doriſcum, Thraciæ caſtella,

tella, tanquam ignota et ignobilia quædam exhibentur ab Æschine. Mons ille sacer quoque in Thraciâ situs est, juxta Propontidem.

Sect. IV. p. 47. τετυφῶσθαι] *Attonitum, mente captum esse.* Harpocration hujusce vocis etymon ducit, vel a fulminibus in gigantem Typhonem conjectis, vel a vento Typhone qui vortices excitat. Alia quoque etyma ab aliis assignantur.

Sect. V. p. 48. ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία] Dixit alibi, Athenienses principatum obtinuisse 45 annis. Vide Not. in Olynth. secundam, Sect. 9. p. 59. ubi hæc inter se minimè repugnare cernes.

Ibid. τριάκοντα ἐνὸς δέοντα] Nempe, a tempore quo Lysander muros Athenarum diruit, ad initium belli quod Athenienses sub Conone instaurârunt, ad eximendos sese reliquosque Græcos a dominatione Spartanâ.

Ibid. ἐν Λεύκτροις] De celebri hâc pugnâ dicere nil opus est. Thebanorum principatus exinde duravit usque ad mortem Epaminondæ, quo apud Mantineam occiso, unà cum eo interierunt eorum opes.

P. 50. ἐν τρισὶ καὶ δέκα ὑφ' ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιστολάζει] Initio regni occupatus erat omninò Philippus finitimis Barbaris devincendis. Anno demum octavo Methonen expugnavit, tyrannos Pheræos ejecit, exercitumque Phocensem ab Onomarcho ductum delevit. Hinc Græcis cæpit esse formidandus. Indeque supputat orator 13 annos inchoatos, quibus Philippum eminuisse dicit.

Sect.

SECT. VI. p. 50. ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἔθνη, &c.] Theſſaliam totam in quatuor haſce præfecturas diviſit, ut non modò urbes primariæ, ſed et populi undiquaque jacentes, et ab hiſce urbibus in clientelam recepti, ſibi parerent. (Hoc quippe ſignificat ἔθνος.)

P. 51. Ηλιν ἴσχει] Non armis ſed ſocietate hanc urbem ſibi aſcivit. Amphictyonico quippe concilio contributa erat Elis, cujus princeps fuit Philippus.

Ibid. ὃ——τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ] Non *complectitur, nimis anguſta eſt.* Pari modo Juvenalis de Alexandro; *Æſtuat infelix anguſto limite mundi.*

Ibid. τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον ὃν ἄλλος ἀπόλλυται,] Ordo, ſuppletis ellipſibus, ita ſe habet: ἕκαστος (ὡς γέ μοι δοκεῖ) ἐγνωκὼς [ἑαυτὸν] κερδᾶναι τὸν χρόνον τοῦτον [καθ'] ὃν ἄλλος ἀπολλύται. H. e. unuſquiſque, ut mihi videtur, ſe id temporis lucrifacere cenſens, quod Philippus aliis evertendis inſumit; beatum ſe reputans quod non in ſe primum vis fiat.

Ibid. ὥσπερ περίοδος ἢ καταβολὴ πυρετοῦ] *Tanquam circuitus quidam aut impetus febris, vel cujuſvis alius noxæ, in orbem repetentis.* Multi nempè, etſi jam Philippus longè ab iis diſtare videtur, illum tandem eos aggreſſurum, non minùs compertum habent, quàm febre intermittente laborans, acceſſionem morbi expectat.

SECT. VII. p. 52. ὑδὶ προσήκοντος ὑδὶν τοῖς Ελλησιν] Hic modum excedere videtur orator, quò magis

gis hosti invidiam conflet. Quippe Philippi majores Argis oriundi fuerunt; eâque ipsâ de causâ ad ludos Olympicos admissi.

Sect. VII. p. 53. ἄθλων μὲν τὰ Πύθια] ἀγωνοθετεῖ, ludis Pythicis præest, utpote princeps Amphictyonum.

Ibid. τὰς δούλας——αἴμασι] Qui sub regio imperio erant, hisce liberis civibus servi sunt visi.

Ibid. τὴν προμαντείαν τῷ θεῷ] H. e. principem locum in consulendo Apollinis oraculo Delphico. Hoc privilegio auctus est Philippus, eò quod Phocensium (qui anteà eodem privilegio gaudebant) sacrilegium ultus fuerit.

Ibid. Πορθμὸν] Porthmus erat Eubœæ urbs; necnon fretum, eam urbem, et terram continentem interfluens.

P. 54. ἐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ἀφελόμενος] Non quidem in Achæorum, sed in Locrorum Ozolarum ditione fuerat hæc urbs. Forsan orator, eam ab Achæis ablatam esse, dicit, eò quod, Achæi cum Locris fœderati erant contra Ætolos, hostes eorum inveteratos. Naupactus tunc tradita Ætolis, in eôrum ditione usque permansit; et a Livio atque Polybio memoratur tanquam urbs Ætoliæ primaria.

Ibid. Ἐχῖνον] Hoc nomine duæ fuerunt urbes; altera in Phthiotide juxta sinum Maliacum, de quâ jam dicitur: altera in Acarnaniâ.

Sect.

SECT. VII. p. 54. καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύονται] Nondum Byzantium obſidione cinxerat. Namque Perinthum prius oppugnavit; atque inde pulſus Byzantium aggreſſus eſt. Perinthum verò, non attentaverat; quandoquidem, inter ejus expeditiones, hæc non recenſetur. Forſan, quò averteret hoſtes, Byzantium ſe proficiſci ſimulavit, cum alteram urbem occupare reverà vellet.

SECT. VIII. p. 55. ἄνω καὶ κάτω στρέφει] *Perturbavit, permiſcuit, invertit* omnia.

SECT. IX. p. 57. ΑΡΘΜΙΟΣ] Hujuſce rei cauſa altiùs repetenda eſt. Artaxerxes Longimanus Athenienſibus infenſus eò quòd Ægyptios rebelles adjuverant, in Peloponneſum miſit Megabyzum alioſque, qui muneribus corrumpendo Spartanos concitarent in Athenas. Illi verò regias ſimultates exercere recuſârunt. Arthmius (ut videtur) huic miniſterio ſe immiſcuerat; et Diodorus qui eum non nominat, complectitur tamen ſub appellatione generali regiorum miniſtrorum.

Ibid. ΕΚ ΤΩΝ ΜΗΔΩΝ] H. e. a Perſis, qui a veteſtioribus, Perſæ et Medi ſine diſcrimine appellati ſunt.

Ibid. ἐκ Ἀθηναζε] Non ideò proſcriptus fuit Arthmius, quòd, aurum in Lacedæmona potiùs quàm Athenas invexiſſet; ſed ut Athenienſes odium corruptelæ apud alios Græcos, nedum apud ſuos cives, declararent magìs.

SECT.

SECT. IX. p. 57. τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἧν ἂν ὕτωσί τις φήσειν ἀτιμίαν] ὕτωσι, *nudè, simpliciter*; in quâ significatione hoc adverbio utitur Plato, et alibi Demosthenes. Hic est itaque sensus hujusce loci. Ea pœna non erat quæ simplicitèr ignominia dicitur, sed gravior quædam, nempe proscriptio. Ad quod probandum, affert orator, duo legum capita; (in textû literis majusculis notata.) Integræ sententiæ ordo, suppletis ellipsibus, ita se habet. Τοῦτο δὲ [scilicet, τὸ εἶναι ἄτιμον] οὐκ ἔστιν [ἀτιμία] ἣν ἀτιμίαν τὶς ὕτωσι ἂν φήσειεν. Postea in parenthesi; (τί γὰρ τῷ Ζαλίτῃ τοῦτ' ἔμελεν, εἰ τῶν Αθήνησι κοινῶν μὴ μεθέξειν ἔμελλε.) Αλλ' ὁ τοῦτο λέγει [τὸ γράμμα] i. e. *non hoc vult scriptum, non est ea verborum sententia*; ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς νόμοις γέγραπται, ὑπὲρ ὧν [ἐγκλημάτων] τὶς ἂν μὴ διδῷ δίκας, φόνου δικάσασθαι [δεῖν.] Αλλ' εὐαγὲς, i. e. *justum et licitum*, ἣν ἀποκτεῖναι [τὸν μὴ δόντα δίκας.] Quod ex lege constat. Καὶ [ὁ] ἄτιμος, φησὶ [ὁ φονίκος νόμος] τεθνάτω.

P. 58. ἐκ τῶ γραμματίου ἀναγίνωσκει] Hisce verbis alloquitur Demosth. γραμμάτια, sive scribam.

SECT. X. p. 59. *βασιλία δὲ σύμμαχον εἶχον*] Athenienses, malè re gestâ in Siciliâ, respirare tamen potuissent, ni adversatus esset iis Artaxerxes Nothus, qui cum Lacedæmoniis, Tissaphernis ministerio, societatem inierat. Non multum quidèm exindè virium Lacedæmoniis accessit imprimis. Tandem verò, cùm Cyrus minor Asiæ præfectus esset, Lysander, qui gratiâ apud eum plurimùm valebat, adeò viribus auctus est, ut facilè Athenas subjugârit.

SECT.

Sect. X. p. 59. τέτταρας μῆνας ἢ πέντε] In æstiva se recipere, haud secus ac in hyberna soliti sunt exercitus in bello Pelop. Atque indè factum est, quòd Thucydides et Usserius annos ejus belli per æstates et hyemes supputent.

Ibid. τὴν ὡραίαν αὐτὴν] Ipsam solummodo tempestatem bellicis expeditionibus maximè opportunam.

Ibid. ὁπλίταις] Gravis armaturæ milites, agris vastandis non æquè idonei ac equites.

Ibid. μᾶλλον δὲ πολιτικῶς] I. e. gesta fuerunt eorum bella, non minùs legitimè, quam disceptantur lites civium in foro. Itaque refertur τὸ νόμιμον ad τὸ πολιτικῶς, et τὸ προφανὲς ad τὸ ἀρχαίως.

P. 60. οὐδ' ἐστὶν ἐξαίρετος] Nullum seponit eximium tempus ad otium et voluptatem; sed oblatam agendi occasionem nunquam non arripit.

Ibid. ἐκτραχηλισθῆναι] Hæc vox, præter sensum a Wolfio allatum, significat quoque sæpius, *insolescere*, *superbire*; quod forsan scopo argumenti conveniret.

P. 61. πολλὰ φύσει πλεονεκτήματα ὑμῖν ὑπάρχει] Etsi Athenienses amiserant Amphipolim, Pydnam, et Potidæam, restabant tamen iis Lemnos, Thasus, aliæque Maris Ægæi insulæ, undè in Philippi regnum impetum facere possent; præsertim cùm plurimùm mari pollerent.

SECT. XI. p. 61. μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα ἐλαύνῃ] Cuicunque homini, atque etiam loco, duos tribuerunt antiqui genios, bonum et malum. Hic et κακοδαίμων et ἀλάστωρ appellatus. Hunc consilium iis eripere qui perituri erant, invaluit opinio; juxta adagium, *quos Jupiter vult perdere priùs dementat.* Cæterùm, hic notandum, quam verè de fato patriæ imminente vaticinatus sit Demosthenes.

SECT. XIV. p. 66. ἐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι] Quantum conjecturâ consequi possumus, Demosthenem dixerat adversarius aliquis, ex ejus aspectu, ὀρρωδεῖν; quod verbum metum abjectissimum denotat. Hinc orator, se non metu, sed pudore perfusum esse ac detestatione ait, sceleratos intuentem patriæ proditores. Forsan, Demosthenem aut ex ejus amicis aliquem, pœnâ affici debere dixerant, quòd regem potentem et civitatis socium conviciis lacessierat; quippe, infra, turpe esse dicit civem fidelem in gratiam Philippi prodere.

SECT. XV. p. 69, ἐδεῖ γὰρ ἐκείνῳ συμφερόντων] Docet Plutarchus in suspicionem incidisse Demosthenem, quòd largitionibus a rege Persarum Philippi opes metuente, corruptus fuerit; atque ideò Athenienses contra Macedonas concitaret. Sed verisimilius est, eum ita egisse, quòd provideret Philippum, quò potentior, Persis subactis, fieret; eò magis in Græcos grassaturum.

Ibid. ἐπειδὴ γὰρ ἐτὶ πρὸς ἄνδρα] Conferas cum hoc loco, Livii judicium de Macedonico regno, contra Romanam rempublicam bellum gerente. "Quod

" Quòd Macedones unum Alexandrum habuiſſent
" multis caſibus non ſolum obnoxium, ſed etiam
" offerentem ſe. Romani multi fuiſſent Alexandro
" vel gloriâ vel rerum magnitudine pares, quorum
" ſuo quiſque fato, ſine publico diſcrimine viveret
" morereturque."

Sect. XV. p. 69. Πολεύδατος] Polyeuctum nominat Plutarchus, hanc ipſam legationem narrans. Eundem memorat Ariſtoteles. Itaque, Πολύευκτος hîc legendum videtur.

Ibid. Ηγήσιππος] Neque hunc, neque Clitomachum (quem infra memorat Demoſthenes) recenſet Plutarchus inter legatos, Demoſthenis et Lycurgi ſocios. Forſan horum gloria collegas omninò obfuſcavit. Cæterum hic Hegeſippus auctor eſſe dicitur orationis de Haloneſo, quam Demoſtheni quidam tribuunt.

Ibid. Λυκοῦργος] Erat ex 10 oratoribus, quorum vitæ extant a Plutarcho conſcriptæ.

NOTÆ.

IN

QUARTAM

PHILIPPICAM.

SECT. III.

P. 77. ΑΛΛΑ *μανδραγόραν πιπωκόσι*] Mandragora eſt herba cujus ſucco vis ineſt ſomnifica. Unde qui ceſſant in officio, multam bibiſſe mandragoram dicuntur.

Ibid. *οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας——οἱ δ' ὑπὲρ τοῦ πῶς συνεδρεύσουσι*] Civitas quæ inter Græcos habebatur primaria, ducem exercitui fœderato præbere ſolebat, et concilii locum aliis indicere. De hiſce itaque tanquam honoribus maximis lites in bello Perſico inter Athenienſes et Spartanos ortas eſſe invenimus.

Ibid. Σέξειον καὶ Δορίσκον] Vide Not. in Phil. 3. Sect. 4. p. 45.

SECT.

Sect. III. p. 78. Κερσοβλέπτην] Vide Not. in Orat. de Cherſ. Sect. 15. p. 29.

Ibid. ἀπαντικρὺ τῆς Αττικῆς] Nempe in Eretriâ, ubi Clitarchum tyrannum conſtituerat. Porthmus erat oppidum maritimum Eubœæ in ditione Eretrienſium.

Ibid. Ὠρεῷ] Vide tertiam Phil.

Ibid. Φερὰς] Nonne exhinc crederet quivis, Philippum graviſſimis injuriis Pheræos affeciſſe? attamen nihil aliud ibi egit, niſi quòd civitatem, ejectis tyrannis, liberaverat.

Ibid. τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν ὁδὸν] Hanc ejus profectionem legatione Peloponnenſi fuiſſe impeditam, ſub finem 3 Phil. ſcripſit.

Ibid. τὰς ἐν Ηλιδι σφαγὰς] Philippus, utpote Amphictyonum princeps, ſacrilegos Phocenſes proſcripſerat. Horum quidam, qui in Cretam, unà cum imperatore Phaleco perfugerant, cùm ſibi aſciviſſent quoſdam ab Elide exules, in Peloponneſum impetum fecerunt. Dumque agros vaſtarent, aggreſſi ſunt eos Elei, Arcadeſque; et in deditionem acceptos ad unum omnes trucidârunt, uti juſſerat decretum Amphictyonicum. Hoc eſt quod Demoſthenes vocat, τὰς ἐν Ηλιδι σφαγὰς, cujuſque invidiam omnem in Philippum transfert.

Sect. IV. p. 80. (πολλὰ δ' ἂν γένοιτο ἀνθρώπῳ)] Wolfius (quem ſequimur) reddit *multæ autem homini* (hoc eſt cuivis homini) *accidere poſſunt*. Ita et om-

nes alii interpretes. Forſitan autem execrationis ſpeciem quandam habet. *Utinam multæ fiant* [*huic*] *homini!*

Sect. IV. p. 81. Δρογγίλου καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν] Vide Notas in orationem de Cherſoneſo, Sect. 9. p. 21.

Ibid. τῶν ἔργων τῶν ἀργυρείων] Athenienſibus erant argentifodinæ apud montem Laurium in Atticâ.

Ibid. Θρᾳκίοις σιροῖς] σιροὶ fuere ſpecus, ubi Thraces fruges condebant.

Ibid. ἐν τῷ βαράθρῳ] Vide Not. in orat. de Cherſ. Sect. 9. p. 21.

Sect. V. p. 82. Καρδιανοῖς ἐβοήθει] Vide Arg. Tourr. in orationem de Cherſ.

Sect. VI. p. 84. βοηθείαις χρωμένους] Vide Not. in Phil. 1. Sect. 11. p. 17. et quod in voces, μὴ βοηθείαις πολεμεῖν, annotatur.

Ibid. μηδεμίαν πρόφασιν τῷ πλεῖν ἄλλοσε] Vide Phil. 1. Sect. 9. voces πρὸς Ἀρτάβαζον, notamque in eas.

Sect. IX. p. 88. οἷς βασιλεὺς πιστεύει] Thebanos vult, qui Artaxerxi Ocho egregiam operam navârant, in obſidione Peluſii, urbis Ægyptiacæ. Cauſas odii Thebanorum in Philippum jam didicimus in oratione præcedente. Echinum nempe iis eripuerat, quod haud æquo animo ferre poterant.

Sect.

SECT. IX. p. 88. ὗτος ἀνάρπαστος γίγονε] Spectat hoc, Eunuchum Hermiam, Atarnæ Mysiæ urbis præfectum; quîcum Philippus consilia communicaverat de Asiâ bello petendâ. Hunc, Mentor Rhodius, ad colloquium invitatum, in vincula conjecit, et ad Artaxerxem deduxit. In quibusdam codd. legitur ἀνάσπαστος, quod exponendum est, *revocatus*; et vel de Memnone vel de Artabazo intelligi potest; qui satrapæ rebelles ad regiam Philippi se receperant; et denuò, deprecatore Memnone cognato, in gratiam Artaxerxis reducti.

P. 89. τὸν μὲν ἐν Σέσοις καὶ ἐν Ἐκβατάνοις] Persarum regem vult, qui Susis hyemem, Ecbatanis æstatem agere solebat. Erat hæc Mediæ, illa Susianæ urbs præcipua.

Ibid. ὃς καὶ πρότερον συνεπανώρθωσε τὰ τῆς πόλεως πράγματα] Nempè, quando Conon a Persis adjutus Lacedæmoniorum classem apud Cnidum superaverit.

Ibid. εἰ δὲ μὴ ἐνεδέχισθ' ὑμεῖς, &c.] Eodem tempore quo Thebani regem adjuverant, Athenienses quoque et Argivi suppetias ferre rogati (magnifica quamvis pollicerentur) detrectârunt; quod inconsultè factum significat Demosthenes.

SECT. X. p. 89. Ἐστι τοίνυν τὶ πρᾶγμα καὶ ἄλλο, ὃ λυμαίνεται] Quod ad τὰ θεωρικὰ χρημάτα attinet, consulas Arg. Tourrelli in secundam Olynthiacam. Eubuli morte factum esse ait Ulpianus, ut Demosthenes morem dividendi cum plebe vectigalis publici,

jam commendet, quem in ſecundâ et tertiâ Olynthacerrime inſectatur. Verùm civem bonum oportet populo obſequi interdum, etiam in iis quæ ipſe non probat. Quod hìc aggreditur Demoſthenes lubricum erat admodum; de quo maximæ divitum pauperumque inter ſe ortæ ſunt inimicitiæ. Ægrè ferebant pauperes, emolumenta quæ ſibi propria eſſe oporteat, etiam divitibus obvenire. Divites contra, querebantur, reditus publicos temerè effundi, ſuas facultates tributum conferendo, atteri; quod, ut inviti, malignè præbebant.

Sect. X. p 90. ἢ ἐδὲν ἂν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα] Si ſuſtulerimus e medio calumnias et querelas nullum majus in rempub. emolumentum conferre poſſumus. Εἰσφέρειν propriè, tributum pendere ſignificat.

Ibid. Ην ποτ' ἐ πάλαι παῖ' ἡμῖν ὅτ' ἐ προσήει τῇ πόλει, τάλαντα ὑπὲρ, &c.] Scilicet, quando ſtatuerat Ariſtides quantum tributi quæque civitates ſociæ ſolverent. Monſtrat hîc orator, quàm malè adminiſtrata fuerit reſpublica Athenienſis: ac ſi diceret, majorum reditus erant tantùm talent. 130. nihilominùs regem magnum devicerunt; vos verò, quorum vectigalia ſunt ad 400 talenta, a Macedone toties ſuperati eſtis.

Ibid. ἡ τύχη καλῶς ποιοῦσα] καλῶς ποιεῖν eſt ſermo approbantium rei eventum; *meritò, quod quidèm gaudeo.*

P. 91. οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μιθόξοντες τότε] Stipendium enim magiſtratus de publico accipiebant.

Sect.

SECT. X. p. 91. τῆς κακώσεως] Solon lege juſſit ut liberi parentes egenos alerent; qui ſecùs facerent, ἄτιμος eſſe. Actio de hâc re, δικὴ κακώσεως appellata eſt.

SECT. XI. p. 92. Αλλὰ πῶς συντρίβεται τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶς δυσχεραίνεται; ὅταν, &c.] Cum vectigalia ad ludorum apparatum non ſufficerent, oratores ambitioſi, divites falſorum criminum poſtulabant, quò bona eorum publicarentur; aut ad populum ferebant de iniquo tributo iis imperando. Injuriâ affecti ſycophantas in jus vocabant. Hi verò tantum gratiæ ſibi conciliârant, ut plebeiorum judicum ſuffragiis ſecretis abſolverentur; etſi palam plebs ipſa culparet eos. Ita, ſuffragium ſecretum a publicâ voce diſcrepabat.

SECT. XII. p. 93. ἐξέστητε, ὦ ἄνδρες Αθηναῖοι, τῆς ὑποθέσεως] I. e. deſciviſtis et degenerâſtis ab inſtituto majorum, tuendi ſcilicet, virtute bellicâ, principatûs inter Græcos. Significat enim ὑποθέσις, προαίρεσιν, h. e. propoſitum, et inſtitutum.

SECT. XIII. p. 96. ἔπειτ', οὐχ ἧττον αὐτὸν ἐμίσουν, &c.] Lacedæmonii ſimul ac Darii Nothi ope Athenas deviciſſent, in regis ditionem arma inferre, Aſiamque minorem vaſtare cæperunt. Artaxerxes Mnemon quoque Athenienſes adjuverat in eximendo ſe ab imperio Spartanorum. Quod cùm factum fuerit, Athenienſes Evagoræ opem tulerunt, qui contra Perſas bellum moverat, et Cypri partem eripuerat.

SECT.

SECT. XIII. p. 96. Νῦν δὲ πρῶτον μὲν, ὁ βασιλεὺς ἅπασι τοῖς Ελλησιν οἰκείως ἔχει] Thebani et Argivi, de rege benè meriti fuerant. Quinetiam Græcos omnes inter ſe concordiam alere voluit, quò meliùs Philippi opibus indies creſcentibus obſtarent.

P. 97. τὰ παρ' ἐδεὶ τούτων ἀρχεῖα καὶ βελευτήρια, ἐρημότερα ἄν τις, &c.] Eò quod in poteſtatem ſuam redegerat plures Thraciæ urbes quæ in Athenienſium clientelâ fuerant, Philippus. Quinetiam adeò luxuriæ et ſocordiæ dediti erant, ut eorum ſocietas minimè expeteretur.

SECT. XVII. p. 104. Αριστόδημε] Hiſtrio erat hic; et ex 10 legatis in Macedoniam miſſis. De hoc ipſo (quem nunc probris laceſſit) coronâ donando, ex reditu, decretum tulit Demoſthenes.

P. 105. τῇ πόλει δ' ἡμῶν] Scilicet, ὑπάρχει πατρῷα καὶ παππῷα δόξα. Niſi placeat, τῇ πόλει οἱ Ελληνες ὑπάρχεσι δὶς σεσωσμένοι ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν, ὡς πάντες ἴσασι.

Ibid. δὶς——σεσωσμένοι] Prius ad Marathona, iterum ad Salamina. Tertiam vicem memorat Iſocrates, nempe quando cæteros Græcos jugo Spartanorum liberavere. Sed hoc tacet Demoſthenes ne Lacedæmonios per id tempus civitatis ſocios incuſare videretur.

P. 106. πολιτικῶς] I. e. ex æquo jure; æquitas enim liberas civitates decet.

NOTÆ

NOTÆ.

IN

EPISTOLAM

PHILIPPI.

Sect. II.

P. 110. ΝΙΚΙΟΥ τῦ κήρυκος] Nicias, (ut videtur) correptus eſt a Diopithe, dum a Thraciâ Macedoniam proficiſceretur.

Ibid. ἐπιστολὰς ἀνέγνωτε] Athenienſes, tabellas Philippi reſolverunt, quò conſilia ejus explorarent. Verùm tanta fuit eorum urbanitas, ut literas uxori Olympiadi inſcriptas, intactas dimiſerint.

Ibid. Κρωβύλην——Τιρίστασιν] Crobyle penitùs ignota. Tiriſtaſis, juxta Plinium, oppidum eſt Cherſoneſi.

P. 111. Ἀνθημόκριτον] Narrat Pauſanias, Anthemocritum præconem miſſum fuiſſe ad Megarenſes, qui,

qui, Athenienſium verbis vetaret agrum ſacrum cò-lere. Megarenſes, ſpreto jure gentium, nuntium interfecerunt. Athenienſes itaque interdixerunt eos foris et portubus ſuis; et jurejurando obſtrinxerunt imperatores ſuos ad agrum Megarenſem bis quotannis vaſtandum.

SECT. III. p. 111. πρὸς τὸν Πέρσην, πρέσβεις] Sub hoc tempus, Aſiæ minoris ſatrapæ auxilium miſerant Perintho a Philippo oppugnatæ. Non quidem ait Diodorus eos hoc feciſſe ab Athenienſibus ſollicitatos; quod queritur Philippus. Docet verò Pauſanias copiis Perſicis tum præfuiſſe Apollodorum Athenienſem.——Cæterum hîc notandum eſt quàm contemptim compellat regem magnum Philippus; cujus majores vel cùm maximè florerent, lætati eſſent ſatrapæ cujuſvis ſocietate.

P. 112. πρὸ μὲν γὰρ τὸ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην] Artaxerxes priuſquam haſce provincias ſubegiſſet, in Aſiam minorem profectus fuit. Athenienſes conterriti quòd ad eos tam prope accederet, ultrò conſilia inierunt de Perſis domi aggrediendis. Hâc de causâ habita fuit oratio Demoſthenis περὶ τῶν συμμοριῶν. Philippus ſe Græcorum ſocietati aſciſcendum ipſos tunc cenſuiſſe, ſimulat; et pro Græco ſe venditat; minimè Barbarus aut extraneus haberi vult.

SECT. IV. p. 112. Τήρην καὶ Κερσοβλέπτην] De Tere prorſus filet hiſtoria. Quod ad Cerſoblepten attinet, everti eum a Philippo finebant Athenienſes, conſilio Demadis; donec ab ejus pernicie, impendere ſibi periculum ſentirent. Tum decreta, de quibus hîc dicitur, facta ſunt.

SECT.

SECT. IV. p. 113. Σιτάλκᾳ μὲν ἀποθανόντος] Sitalces, Cerſobleptæ avus, propter merita in remp. in bello Pelop. civitate donatus. Eo, in pugnâ cum Triballis interfecto, Seuthes nepos, excluſis ejus liberis, regno potitus eſt; undè cædis auctor habitus eſt. Philippus dubium crimen, tanquam exploratum et compertum affert.

Ibid. Εὐαγόρᾳ τῷ Κυπρίῳ] Evagoras Cononi opem tulerat in Athenis liberandis; quamobrem civitate donatus eſt. Interfectus fuit a Nicocle. Filius ejus deindè Evagoras minor regnum excepit, quo tandem a Perſis privatus eſt.

Ibid. Διονυσίῳ τῷ Συρακουσίῳ] Vide Diodorum Siculum, et Plutarchum in vitis Dionis et Timoleonis.

SECT. V. p. 115. οἱ ῥήτορες, λαμβάνειν μὲν οὐκ εἴων, &c.] Populo ſuaſit Demoſthenes, ut docet Æſchines, donum repudiare, ſi diceret Philippus ſe διδόναι, non ἀποδιδόναι.

SECT. VI. p. 116. κατὰ τὸ Πολυκράτους δόγμα] Multùm apud cives ſuos, gratiâ et auctoritate valuit Polycrates; et ſæpiùs Philippi commodis inſervivit: etſi jam ſecùs fecerit; ſive quò ſuſpicionem dilueret, ſive quò fidem ſuam denuò pluris venderet.

SECT. VII. p. 119. Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος] Amphipolis tamen non niſi poſt hujuſce Alexandri ævum condita fuit. Annis quidem 30 a bello Perſico, fundata demum fuit ab Agnone, in loco qui antea ἐννέα ὁδοὶ appellatus fuit.

SECT.

SECT. VII. p. 119. ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας] Brasidas Lacedæmoniorum dux Amphipolim eripuerat Atheniensibus. Exindè libera mansit donec in Philippi ditionem venerit.

NOTÆ.

NOTÆ.

IN

ORATIONEM

AD EPISTOLAM.

SECT. I.

P. 122. ΑΛΟΝ] Halus, urbs Theſſaliæ, juxta fluvium Amphryſum, quam a Parmenione expugnatam, Philippus Pharſaliis dederat.

Ibid. Θρᾴκην κατισχέψατο πᾶσαν] Teſtatur Pauſanias Thraciam integram, nunquam niſi a Romanis, perdomitam fuiſſe.

SECT. II. p. 123. καὶ τῶν ἐκείνοις συμμαχόντων] Chii Rhodii aliique populi, cum Byzantiis, Perinthiiſque, adverſus Philippum arma conſociaverant.

Ibid. Νίκαιαν] Nicæa, prope Thermopylas, primaria erat urbs Locrorum Epicnemidiorum, qui finitimi erant ſociique Thebanorum. Hanc occupaverat

verat Philippus, eodem tempore quo et Thermopylas, per ſpeciem belli ſacri finiendi.

Sect. II. p. 124. περισεισίας τὰς ἐν Πελοποννήσῳ πρὸς αὐτὸν ἄγων] Eo tempore (ut videtur) quo Argivorum et Meſſeniorum controverſiis ſe immiſcuit. Vide Arg. Tourrelli in Phil. II.

Ibid. νυνὶ δὲ, τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐπιτρώσης] Prædictio hæc eventu rata fuit. Quippe Alexander in literis ad Darium ſcriptis, memorat auxilia quæ ſatrapæ Perinthiis miſerant, tanquam diſſidii cauſam præcipuam.

Ibid. ὑποτέροις προσθοιτο, τούτοις ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων] Quod hîc dicit orator, ex hiſtoriâ ſatis liquet. In bello enim Pelop. Spartani a Perſis adjuti Athenas devicerunt. Conon deindè, eorundem ope, res afflictas Athenienſium reſtituit. Poſtremò, Artaxerxes omnes Græcos ab armis diſcedère juſſit; qui alitèr faceret, ſe pro hoſte habiturum minatus. Ita, domeſticis Græcorum diſcordiis, Perſarum rex, pacis ac belli arbiter factus.

VARI-

VARIANTES LECTIONES INSIGNIORES.

ORAT. DE CHERS.

Pa.	Li.		
4.	3.	ἀφέντες	ἀφελόνται
5.	13.	ὐδὲν	μηκέτι
6.	9.	ἀμύνεσθαι	ἀμύνασθαι
	15.	ταύτην	ταύτῃ
	20.	κατηγορίας	κατηγορίας πᾶσιν
7.	8.	- - - - -	deest γίγνεσθω
	10.	δικαίοις	δικαίως
	18.	παρελθόντα	παρόντα
9.	6.	ἐγὼ μὲν ὐκ οἶμαι	ἐγὼ μὲν ὃν οἶμαι ἀλλὰ, &c.

Pa.	Li.		
9.	13.	αὐτὲς	αὐτοῖς
10.	5.	αὐτοί	αὐτοῖς
	15.	ἥκῃ	ἥκειν
11.	1.	κατασκευάζειν	παρασκευάζειν
13.	8.	τιμῶμαι	αἰτιῶμαι
14.	2.	λαβόντα	λαμβάνοντα
	23.	- - - - -	deest οὐ
17.	17.	ταῦτα	πάντα
21.	23.	συμμενεῖ	συμβαίνει al. συμμένῃ, et συμμένοι
23.	21.	ποῖ ἀναδ.	τί ἀναδ.
24.	7.	πραγμάτων αἰσχύνη	πραγμάτων γινομένων αἰσχ.
	10.	ὅτε	μήτε
25.	2.	πολλῷ	πολλῶν
27.	1.	τί φήσομεν;	τί φήσομεν τότε;
29.	17.	πολλῶν	πολιτῶν
	20.	εὖ πεπονθότος	συνευπεπονθότος
31.	13.	δημεύει	δημοσιεύει
	21.	φεραιρεῖται	αἱρεῖται

Pa.

Pa. Li.

32. 13. πολιτεύομαι πεπολίτευμαι
33. 6. ἐπ' ἐκεῖνο μὲν εἶτα ἐκείνων μὲν ἡ
γὰρ ἡ φύσις φύσις

PHIL. III.

38. 11. - - - - - deest καὶ πεφειμένα
39. 5. νῦν διατεθῆναι νῦν αὐτὰ διατ.
ult. τῆς ταραχῆς τῶν κακῶν
40. 1. - - - - - deest ὑμᾶς.
20. τοῖς πράγμασι τῇ πόλει
41. 12. - - - - - deest καὶ τῆς ἀμελείας
43. 20. - - - - - deest καὶ φίλους
45. 12. Καίτοι ταῦτα Καὶ τοιαῦτα
46. 7. ἐπὶ Θρᾴκην παρόντα τὰ ἐν Θρᾴκῃ ἐπιόντα
47. 5. σωφρονήσειν σωφρονεῖν
6. ἀναβάλλησθε ἐάσητε
13. στρατηγοῖς στρατιώτας

Pa.	Li.		
48.	1.	Οτι μὲν	Οτι μὲν ὧν
	3.	πρὸς αὐτὸς	πρὸς αὐτὸν
49.	18.	ἠδικεῖμεθ'	ἠδικήμεθα
50.	4.	πολλοῦ ὸν	πολλοῦ ὸν πεμπτὸν
	14.	παρῄρηται	ἐπανῄρηται
52.	ult.	πόλεις	πόλεις ἑλληνίδας
54.	12.	καθ' ἕνα, &c.	ἕνος ἡμῶν ἑκάστῳ
55.	2.	τὰ τῶν Ελλήνων	ἅπαντα τὰ, &c.
57.	1.	ΑΡΘΜΙΟΣ	ΑΡΙΘΜΙΟΣ
	58.	- - - - -	deeſt ἐκ τῦ γραμματείυ ἀναγίνωσκε. ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ.
59.	5.	τοιῦτος	τηλικῦτος
	8.	ὐδὲν	ὐδεὶς
60.	12.	- - - - -	deeſt καὶ τεταραγμένως
	18.	προέσθαι	προσδέχεσθαι
61.	9.	δεῖ ταῦτα	ταῦτα χρὴ
62.	1.	αἰτίας	ἕνεκα

Pa.

Pa.	Li.		
62.	9.	ἀκροᾶσθαι	ἀκὴεν
65.	3.	διασκευασάμενοι	διασκεψάμενοι
	19.	post ὑμῖν	additur νῦν ἐςὶν
66.	7.	post ἔλεγον	additur καὶ ἀλύπην ἐδέν
	14.	ἐκ λογισμῷ	ἐκλογιζόμενοι
67.	21.	ωροείδοντο	ωροείλοντο
68.	3.	ωάντ' ἄνδρα, &c.	ωάντας ἐξῆς ωροθύμως
69.	12.	Πολύευκτος	Πολύτευκτος
	14.	- - - - -	deest καὶ Κλειτόμαχος καὶ Λυκοῦργος
70.	3.	- - - - -	deest καὶ ωρώτως ἃ χρὴ ωοιοῦντας, τότε
71.	1.	ἄν τὰ ωράγματα,	ἂν ωάντα τὰ ωραγ.

PHIL. IV.

74.	8.	δυσκολώτερον	δυσκολώτατον

Pa.	Li.		
75.	6.	χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος	ἀεὶ χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆθος ἐςὶν
76.	20.	πλείῳ	μειζῳ al. πλείῳ καὶ μειζῳ
77.	1.	ἐναντιωμένως	ἐναντίως
78.	2.	εἰρήνην	εἰρημένην
	9.	ἐπιτείχισεν	ἀπετείχισεν
80.	5.	ἠγεῖτο	ἐδύνατο
	14.	πολλὰ δ' ἂν γένοιτο	ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν
81.	1.	τύτω δεῖ χάριν	διὰ τοῦτο δεῖ
	18.	τόπω	τόπων
82.	7.	ὅτῳ μὴ πολεμήσετε λαβεῖν	λαβεῖν ὅτῳ πολεμήσετε
	8.	βωλομένων	ὑ βωλομένων
	16.	διὰ τοῦτο	δι' αὐτό γε τοῦτο
83.	1.	ἀμύνεσθαι	ἀμύνεσθε
	7.	ὅσα εἰς πόλ.	ὅσα δέονθ' εἰς
84.	1.	post δοκεῖ	additur ἀνάγκη γὰρ, ἀνάγκη πολλ'

Pa. Li.

		πολλ' ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι τὰ δυσχερῆ
84.	4. καὶ ταμίας δημοσίους	καὶ ταμίας, καὶ δημοσίους
	12. Αν δ' ὕτω ποιήσητε, καὶ τοῦτο ἐθελήσητε	Αν οὕτω ἑλησθε, καὶ τοῦτο ποιῆτε
	14. ἐπὶ τῆς αὐτοῦ	ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ al. ἑαυτοῦ
	18. φερντίσει	ἂν φερτίσαι
85.	4. τὰ δέοντα	τὰ δίκαια
86.	22. - - - - -	deest ὥσπερ
87.	13. - - - - -	deest ἀνθρώπων
	14. ἄλλοις	ἄλλοις ἀνθρώποις
	15. - - - - -	deest πάντες ἄνθρωποι
	18. διαφέρει	διαφεύγει
88.	7. ἀνάρπαγος	ἀνάσπαγος
	17. φερτέρους	φερότερος al. φερότερον
	20. - - - - -	deest ἁπάντων

Pa.	Li.		
89.	8.	πόλει	πολιτείᾳ
91.	3.	παθόντες	μαθόντες
	7.	ἀπόρρις	εὐπόρρις
	12.	ἄτοπον τῶν ὄντων	ἀτοπώτατον ὄντα
93.	8.	περὶ τούτων	ὑπὲρ τούτω
96.	1.	ἃ φαύλως, &c.	ἃ σφαλερῶς, καὶ ἀδαμῶς ἅπαντα καλῶς
97.	9.	φιλῶν	φιλονεικῶν
98.	10.	οἵγε πεπεισμένοι	εἴγε δὴ πεπ.
	11.	δεῖ χαλεπὰ	δεῖ εἶναι χαλ.
	23.	ἁρπάζοντας	ἀδικοῦντας
99.	6.	εἶπεν	εἰπεῖν
	9.	φασίν	αἰτιᾶσθαι
	13.	εἰθισμένοις	οἰομένοις
	14.	- - - - -	deest ἅπαντες
100.	19.	περιβαλλεῖν	περιβαλλεῖν al. περιβαλλὼν
	ult.	post ἔνι	additur ὑμῖν
101.	12.	ἐσομένῳ	ὄντος
103.	5.	- - - - -	deest τὰ Φιλίππου

Pa.

Pa. Li.

103.	8.	- - - - - -	deeſt αὐτοῖς
104.	15.	Αριστόδημε	Αριστόμηδες
105.	1.	συγχωρήσαιμεν	δοίημεν
	7.	διὰ ῥαθυμίαν	μετὰ ῥαθυμίας
106.	6.	περιϊόντας	ἥκοντας
	7.	- - - - - -	deeſt Ελλήνων
	17.	διαστρέφειν	διαφθείρειν

EPIST. PHILIPPI.

110.	13.	Τιρίσασιν	Τειρίσασιν
111.	7.	αὐτὲς φαινεσθαι	αὐτὰ φαίνεσθε
	11.	συμμάχιδας	συμμάχους
	12.	εἰς Μακεδονίαν	ἐν Μακεδονίᾳ
113.	4.	στρατηγῶν	πρεσβευτῶν
114.	3.	εἶχεν	ἦρχεν
115.	9.	εἰδότες ὅτι	εἰδότες. Καίτοι

Pa.

Pa. Li.

116.	8.	παρὰ τῶν ὑπερβ.	ὑπὲρ τῶν παραβ.
	15.	Εἰς τοῦτο, &c.	Τοσοῦτον δὲ περιβέβηκεν
	ult.	διαγγέλλοντος	διαγγέλλειν
	ib.	πόλεμεῖν	πάλιν
118.	16.	περιποιεῖσθαι	περιποιεῖσθε

ORAT. in EPIST.

122.	7.	κατεςρέψατο	κατέςρεψε
124.	3.	παραιρούμενος	περαιρούμενος
	11.	εἰσπέμψαντες	πέμψαντες
	17.	χρήματα	χρήμασι
	20.	ῥώμην	δύναμιν
125.	10.	τῶν πολεμμων	τοῦ πολέμου
	14.	ἅπαντα	αὐτα

Pa. Li.

126.	3.	- - - - -	deeſt αὐτὸς
	4.	τις μέγαν	τις αὐτὸν μέγαν
127.	2.	πολέμοις	πολεμίοις
	6.	ἐπειδὰν	ἐὰν
	8.	μέγιστα	μάλιστα
	19.	- - - - -	deeſt αὐτῷ
	21.	- - - - -	deeſt αὐτὸν
129.	4.	ἡγεμονίαν	εὐδαιμονίαν
	9.	- - - - -	deeſt ἀνθρώπων
130.	6.	λαμβάνοντες	λαμβάνειν νομίζοντες
	14.	θαυμαστὸν	δεινὸν
131.	2.	κοινῶν	δημοσίων
132.	6.	- - - - -	deeſt τὰς ἄλλας

Explicit Philippicarum Orationum Tomus ſecundus.

ERRATA.

Vol. I.

Text. p. 31. l. 17. pro ὑπὶς l. ὑπὶς.

Notis. p. 110. l. 20. pro ποτ' ικόντων l. ποτ' ἰχόντων. p. 111. l. 7. pro Mytelenii l. Mitylenii. p. 116. l. 22. pro hoc l. hâc. p. 125. l. 15. pro Χαρίδιμον l. Χαρίδημον. p. 129. l. 16. pro. τιταράκοντα. l. τετταρά-κοντα. penult. pro Leuctram l. Leuctra. p. 141. l. 22. pro Lacædomone l. Lacedæmone.

Vol. II

Interpret. p. 6. l. 36. pro væcordissimus l. vecordissimus.